

Emmaboda kommun
Bildningsförvaltningen

Verksamhetsplan och systematiskt kvalitetsarbete i Emmaboda kommuns kommunala förskolor HT 2016 – VT 2019

Resultatrapport för Bjurbäckens förskola.

Innehåll

1.	Resultat av verksamhetsutvecklingen.....	4
1.1	Utvecklingsområden	4
1.1.1	Demokrati (Barns inflytande – LpFö 2.3)	4
1.1.2	Mångfald (Normer och värden – LpFö 2.1)	14
1.1.3	Naturvetenskap och teknik (Utveckling och lärande – LpFö 2.2)	22
1.1.4	Förskola och hem – (LpFö 2.4)	30
1.2	Analys och bedömning	35
1.3	Identifierade utvecklingsbehov	37
2.	Bakgrund/Syfte/Nulägesanalys	41
2.1	Bakgrund.....	41
2.2	Syfte.....	41
2.3	Nulägesanalys	42
2.3.1	Demokrati Augusti 2016.....	42
2.3.2	Mångfald – Augusti 2016.....	42
2.3.3	Naturvetenskap och teknik – Augusti 2016	42
2.3.4	Förskola och hem – August 2017.....	43
3.	Mål att sträva efter	44
3.1	Demokrati.....	44
3.1.1	Läsåret 2016/2017	45
3.1.2	Läsåret 2017/2018	47
3.1.3	Läsåret 2018/2019	50
3.2	Mångfald.....	53
3.2.1	Läsåret 2016/2017	54
3.2.2	Läsåret 2017/2018	57
3.2.3	Läsåret 2018/2019	60
3.3	Naturvetenskap och teknik	63
3.3.1	Läsåret 2016/2017	63
3.3.2	Läsåret 2017/2018	65
3.3.3	Läsåret 2018/2019	67
3.4	Förskola och hem.....	71
3.4.1	Läsåret 2016/2017	71
3.4.2	Läsåret 2017/2018	71
3.4.3	Läsåret 2018/2019	73
4.	Innehåll – processen.....	76
5.	Organisation	76
6.	Tidsplan.....	76

7.	Uppföljning – Utvärdering	77
8	Framgångsfaktorer.....	77
8.1	Läsåret 2016/2017.....	77
8.2	Läsåret 2017/2018.....	80
8.3	Läsåret 2018/2019.....	82
9.	Hinder och utmaningar.....	82
9.1	Läsåret 2016/2017.....	82
9.2	Läsåret 2017/2018.....	86
9.3	Läsåret 2018/2019.....	89
10.	Bilagor.....	91
10.1	Bilaga 1 – Handlingsplan Modersmålsstöd	91
10.2	Bilaga 2 – Arbetsrutin Modersmålsstöd	93
10.3	Bilaga 3 – Emmaboda vår framtid	96
10.4	Bilaga 4 – Gemensamt kalendarium 2016-2017	98
10.5	Bilaga 5 – Gemensamt kalendarium 2017-2018	100
10.6	Bilaga 6 – Gemensamt kalendarium 2018-2019	103

1. Resultat av verksamhetsutvecklingen

1.1 Utvecklingsområden

1.1.1 Demokrati (Barns inflytande – LpFö 2.3)

1.1.1.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	<p>Överlag ser vi ett bra resultat gällande värdegrundsarbetet som grund för arbetet med demokrati. Alla inom verksamheterna har blivit bättre på att möta och bemöta varandra och acceptera varandras olikheter och se dem som styrkor. Alla är mer benägna att hjälpa varandra och lösa konflikter på ett positivt sätt.</p> <p>Barnen har fått större möjlighet att uttrycka sina egna åsikter, både genom verbalt och icke-verbalt språk, och vad de anser vara rätt och fel i sammanhangen där de vistas.</p> <p>Pedagogerna har blivit bättre på att se barnens intressen och låta det ligga till grund för verksamheten. Utifrån detta har barnen fått möjlighet till meningsfulla val av vad de vill fylla sin dag med. På många avdelningar utgör morgonmöten med barnen en bas för hur dagen kommer att läggas upp och ger barnen en större förståelse för hur dagen hänger ihop.</p> <p>Vi ser att det finns ett behov att fortsätta fokusera på detta område, samla ihop de goda exemplen som vi har inom kommunen och sprida dessa så det som görs bra kan komma fler barn till gagn.</p>
Förskola	<p>Barnen har blivit trygga med varandra och oss pedagoger. De vågar ta för sig mer och blivit mer självständiga.</p> <p>Barnen har upptäckt att vi tycker olika men vill gärna göra som hen vill ändå. De kan även acceptera att vi kan tycka olika men vara kompisar ändå.</p> <p>Vi ser en förändring då barnen tar mer hänsyn och hjälper varandra i olika situationer.</p> <p>Vi fick lägga stor vikt vid demokratiarbetet och känner idag att vi har kommit en bra bit på väg.</p> <p>Barnen väljer aktivt och tydligt aktivitet men visar också ett lugn att man kan få byta aktivitet när som helst.</p> <p>Att sysselsätta sig är alla duktiga på.</p> <p>Vi märker att barnen aktivt nu väljer sånger, både när vi sjunger fritt eller när vi har sångkort.</p> <p>Vi har gett barnen möjlighet till delaktighet men inte regelbundet vilket var vår förväntning.</p> <p>Våra barn har blivit mer delaktiga i de beslut som tagits.</p> <p>Vi ser att barnen står upp för varandra, hjälper varandra om de inte blir lyssnade på.</p> <p>Duvemåla</p> <p>Barnen har blivit trygga med varandra och oss pedagoger. De vågar ta för sig mer och blivit mer självständiga.</p> <p>Pga en hel del personalbyte i gruppen tror vi att en del av barnen haft svårare att känna sig trygga. Erfarenheter - Man behöver göra saker flera gånger för att fånga barnens intresse. Att använda rekvisita och kroppen gör oftast det man gör mer intressant.</p>

Kimramåla

Barnen har upptäckt att vi tycker olika men vill gärna göra som hen vill ändå. De kan även acceptera att vi kan tycka olika men vara kompisar ändå. Barnen har fått vara med och påverka vår verksamhet genom att rösta och ge uttryck för förslag och önskemål. Erfarenheter - Vi försöker att hitta olika vägar till hur vi bemöter barnens frågor och funderingar.

Vi har varit medforskare och tittat och samtalat kring böcker och olika filmer kring deras funderingar och intresseområden. Barnen har skaffat sig kunskap kring material och hållfasthet. Vi har upptäckt att barnen har börjat ljuda och börjat att läsa.

Barnens intressen för teckenspråk har varit stort.

Krysseboda

Från dec och framåt vad har hänt. Vi ser en förändring då barnen tar mer hänsyn och hjälper varandra i olika situationer vi har inte nått målet men är en bit på väg. Erfarenheter - I vårt projekt har turtagning varit en del då de får vänta på sin tur att knacka på. Våra erfarenheter är att projektet har tagit tid, vilket det ska göra. Det kräver planering.

Kalle har blivit en av oss och hur använder vi honom mer i vår dagliga verksamhet.

Utemiljön är spännande använda oss mer av skogen och även de olika miljöerna inne. Hur använder vi oss av skogen och projektet där?

Barnen måste få fler möjligheter till reflektion.

Lindehult

Efter flytt till ny förskola och nya barn i gruppen blev det stora prövningar i samspelet mellan barnen. Vi fick lägga stor vikt vid demokratiarbetet och känner idag att vi har kommit en bra bit på väg. Grupp känslan är god och stämningen är positiv på avdelningen. Erfarenheter - Barnen har lärt sig de vanligaste formerna.

De flesta kan även grundfärgerna.

Många av barnen känner igen sitt eget namn och några även kompisens namn.

Rasslebygd

Vi kan se att barnen är välmedvetna om hur ett morgon möte går till och vilka förväntningar vi har på barnen. Barnen väljer aktivt och tydligt aktivitet men visar också ett lugn att man kan få byta aktivitet när som helst. Återkopplings möten har betytt mer än vad vi trodde och vikt i att ha dem genom att vi kan se att barnen visar stort intresse för att få återger för varandra vad de har gjort och upplevt. Vi hade inte förväntat oss så mycket återberättade med tal som det faktiskt har blivit. Barnen visar också respekt för varandra när de lyssna och prata och väntar på sin tur eller hjälper kamraten att fullfölja återkopplingen om det är någon som fastnar och inte har talet med sig och bara pekar finns det barn som hjälper till och benämner. Vi använder sig av tecken som stöd men också bildstöd. Morgonmötet- vi ser att det fungerar bättre när vi inte ha med frukten under mötet. Då detta blev fokuserings område för barnen. Vi hade förväntat oss ge barnen möjlighet att dokumentera själva men detta har inte uppnåtts. Erfarenheter - Erfarenheter vi har fått är hur ser stenar ut?

Storlek, tyngd vilka färger vart finns stenar

Hur kan man hitta stenar?

Med maskiner, under jord, ute

Skapa med stenar

Måla limma ihop skapa figurer bygga torn bygga vägar

Värdegrund:

Att man kan behöva en kamrat för att utföra vissa saker och att man kan hjälpa varandra med på och avklädning.

Vi arbetar vidare med allas lika värde.

Räveberg

Fortfarande vill många komma till tals och har ingen känsla för om någon annan pratar samtidigt. Några behöver fortfarande stöttas att göra sig hörda och att göra efter sitt eget tycke. När vi delat i mindre grupper har det självklart fungerat betydligt bättre. Att sysselsätta sig är alla duktiga på. Vi har uppmuntrat var och en att själva välja aktiviteter. Olika former av samarbete, beslutsfattande och respekt för varandras viljor har prövats i olika aktiviteter t.ex. bygg, spel, rollekar, skapande. De flesta har blivit mycket mer accepterande gentemot kompisarnas viljor och idéer. Många är hjälpsamma och ställer upp vid behov. Erfarenheter - Nu ser de flesta former lite överallt och benämner dem (även de som inte har så bra svenska).

Vi använde former till olika bygg och konstruktioner.

Intresset för bokstäver och siffror har väckts hos samtliga - många ville ha olika arbetsblad/uppgifter, vilka de själva kunde välja och hämta i pärmar.

I slutet av läsåret ökade intresset för matematik – främst att räkna plus och minus.

Lära sig att det är viktigt att kunna samarbeta och hjälpa varandra.

Trollagärde

Vi märker att barnen aktivt nu väljer sånger, både när vi sjunger fritt eller när vi har sångkort. De visar oss genom tecken med fingrarna eller kroppsspråk, eller muntligt. De tar för sig mer nu än tidigare, ett tecken på trygghet.

Vi låter barnen till stor del klä på/av sig själva, vi är ju alltid nära dem så vi märker när vi ska hjälpa till. Bland de allra minsta barnen får man hjälpa till mycket då de precis lärt sig gå och behöver stor hjälp med skor och jacka. Turtagning övar vi fortfarande mycket på, går bättre och bättre men fortfarande en bit kvar. Erfarenheter - Vi pedagoger känner att vi har kommit en bra bit i vårt arbete trots att vi har haft väldigt mycket inskolningar, vi har lärt känna barnen väldigt bra och vi har känt vad de behöver och efterfrågar. Vi har ändrat en hel del i miljön för att vi har märkt att det inte fungerade så som vi hade det innan, miljömässigt. Barnen efterfrågade mer utrymme för rörelse och det ville vi ge dem genom att skapa ett rum för det ändamålet. Det har fungerat väldigt bra!

Ubbemåla

Det brister ofta, speciellt vid frukost, lunch, fruktstund och mellanmål. Vi hade förväntat oss att friheten skulle ge dem självständighet. Men det ger oro, otrygghet och osäkerhet. Erfarenheter - Det är viktigt att alla får ta del av projektet. Dela på gruppen och se till så alla får ge sitt bidrag

Åleberg

Vi har gett barnen möjlighet till egen delaktighet men inte regelbundet vilket var vår förväntning. Barnen har blivit allt mer självsäkra med den digitala utrustningen, såsom med kamera och Ipad. Barnen (och vi vuxna) har även börjat visa hänsyn till att alla inte vill vara med på kort. Barnen pratar gärna om dokumentationer/aktiviteter som gjorts och att lyssna och berätta inför/på gruppen. Erfarenheter - Att miljön och material är viktigt för att utveckla och stödja barnen. Även att genom att ge barnen möjligheter till att möta bokstäver på olika sätt ges de en större möjlighet till att utveckla och utforska ord och bokstäver.

	<p>Att de väcker ett intresse hos varandra och varandras namn/bokstäver. Men även att vi vuxna pratar och frågar om bokstäver och ord i vardagen och vara medvetna kring det.</p> <p>Lila</p> <p>Våra barn har blivit mer delaktiga i de beslut som tagits angående kuben, bygg och konstruktion, färglära.</p> <p>Jag vill blanda ljusblå!</p> <p>Våra barn med annat modersmål vågar ta för sig och säga vad de vill göra. De är trygga.</p> <p>Vi känner att vi fått en bättre vi-känsla. Vi kan tillsammans. Erfarenheter - Vi har utforskat vatten på många sätt – frysa, tina upp, måla på is, mäta volym och mängder. Det ger många nya ord och begrepp.</p> <p>När det gäller bygg så har vi byggt på olika sätt och även mätt det som byggts. Vi har byggt med oss själva också – rumsuppfattning.</p> <p>Flera barn är på väg att börja läsa och många har fått upp intresset för symboler.</p> <p>Röda</p> <p>Vi ser att barnen står upp för varandra, hjälper varandra om de inte blir lyssnade på. Vi känner att de har förbättrat sin självkänsla och vågar säga ”stop sluta”. Erfarenheter - - Naturens kretslopp, det är som en cirkel, det går runt. Maskbajs jord är den bästa!</p> <p>Sopans kretslopp, ex: plast blir nytt material ex petflaskor och fleecetröja. Det går att tanka med matavfall, papper blir nytt papper.</p> <p>Det finns många olika kretslopp.</p> <p>Kunskap om att göra Stop motion film Det finns olika sätt att kommunicera på. Det finns olika användningsområden med lärplattan.</p> <p>Skapa med olika material. Göra egna leksaker av gammalt material.</p>
--	---

1.1.1.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>Demokratiarbetet inom förskolan är ett ständigt pågående arbete och under läsåret har intresset och medvetenheten kring detta hos pedagogerna förbättrats vilket inneburit att barnen fått större möjligheter till att reflektera, planera, tänka och tycka kring sin situation på förskolan.</p> <p>Detta går hand i hand med värdegrundsarbetet där vi också ser ett ökat intresse och ökad medvetenhet kring vilka frågor som är viktiga för barnens trygghet, delaktighet och lärande.</p> <p>Vi ser dock att utbildad personal är ett problem i ovanstående då kunskapen kring våra styrdokument och vilken värdegrund vi vill förmedla saknas.</p> <p>På många förskolor så prioriteras barnens behov av att få vara i mindre grupper och låta verksamheten få ta tid vilket ses som en positiv utveckling. Vi behöver dock utveckla vad vi menar med pedagogisk verksamhet och få en större förståelse för att även rutinsituationer har ett pedagogiskt värde och innehåll.</p>
Förskola	<p>Detta har under terminen sett en stor skillnad från att gå från en avdelnings barn som alltid var på torget till att fler och fler avdelningar skickar barn till torget vilket blir att resultatet också har blivit fler möten för samtal och att barnen få sätta sig in i fler barns situationer och att man kan samarbeta på fler än ett sätt för att lösa en situation.</p> <p>Vi känner att flera av barnen tar hänsyn till varandra, vad vill du vara i leken? Turtagning i lekar och spel klarar de ganska bra själva. Barnen vågar fråga och ifrågasätta. Vi diskuterar ständigt vad som är rätt och fel. Vi läser böcker, tittar på kompisfilmer om</p>

empati och ansvar mot miljöer och kompisar. Barnen har visat medkänsla och lösningsfokus och oftast har alla varit nöjda.

Vi har erbjudit barnen valmöjligheter. Vi har varit lyhörda och lyssnat på barnens funderingar och intressen och delat barngruppen i smågrupper. Vilket har främjat deras kommunikation och självkänsla.

Vi ser att barnen gillar att välja mellan saker/aktiviteter, vi ser att de har vant sig vid att ha valmöjligheter, vi ser att de växer genom detta. Vårt material som barnen kan använda finns lättillgängligt i våra miljöer. Vi pratar mycket med barnen om hur man hanterar olika material.

Barnen har visat med tecken/kroppsspråk vad de vill göra, vi "lyssnar" av deras önskemål. Aktiviteterna har vi anpassat efter barnens intresse så som bokstäver, kroppen, skogen och mycket skapande.

Vi har haft för långa samlingar ibland. Barnen tappar intresset.

Vi har för barngruppens bästa under vårterminen delat gruppen i tre, varav gruppernas indelning blev slumpmässig av närvarolistan. Detta pga att barnen ska våga ta plats i gruppen och våga uttrycka sig både med känslor och vilja. Vi har däremot fri placering vid maten och barnen har lärt sig att sätta sig där det finns ledigt och att kunna sitta bredvid alla och föra samtal om vad man gjort under dagen.

Barnen har tillgång till dagliga reflektioner genom vår projektvägg samt en dokumentationspärm.

Gemensamma roller

Gällande buffen är i stort sett målet uppnått, men pga att inte alla avd Rassebygd o Kimramåla får plats att äta på torget, så har inte de allra minsta kunnat komma ut på Torget och äta. Till hösten kommer jag att få introducera de barnen till att ta mat från buffen.

Barnen har inte kunnat vara själva i de olika färdiga stationerna, utan någon pedagog har varit med. Jag får fortsätta att introducera stationerna på Torget för barnen runt Torget till hösten. Har en tanke om att sätta upp bilder och text kring varje aktivitet.

Jag har hållit, min planering, som jag gjort varje vecka, så att pedagogerna kunnat ge barnen det valen också som jag gör på torget. Jag kommer att fortsätta ha färdiga aktiviteter på fm som barnen kan få välja. Jag önskar att pedagogerna ska läsa min planering mer, så de kan förboka mer så jag vet vilka barn som kommer så att jag kan planera bättre för vilka barn som kommer. Göra olika "utelådor" som man kan hämta som ped, till ute verksamhet

Förutsättningarna att underhålla stationerna har minskat betydligt pga, av att vi haft stor personalbrist, så jag fått gå in och stötta på avd mycket. Jag har ändå, försökt så mycket som möjligt få till förmiddags aktiviteterna. Jag hoppas att det kan få fortsätta till hösten

Målet uppnås genom

- att vi skapar platser och tillfällen för olika typer av reflektion och samtal i mindre och större grupper så barnen kan få syn på hur de olika kompetenserna i en grupp kan bidrar till i det egna lärandet

Detta har under terminen sett en stor skillnad från att gå från en avdelnings barn som alltid var på torget till att fler och fler avdelningar skickar barn till torget vilket blir att resultatet också har blivit fler möten för samtal och att barnen få sätta sig in i fler barns situationer och att man kan samarbeta på fler än ett sätt för att lösa en situation

Våga göra olika val på stora torg med stationerna och att dessa kan väljas själva och vara självständiga i.

Barnen verkar känna sig delaktiga och få göra sin röst hörd på flera olika men även förstå andras känslor tycker jag man kan se skillnad i än från början att det har börjat blir en VI känsla där man mer än gärna vill träffa andra barn.. Att arbeta tillsammans på en gemensam skapelse med olika material och kunskaper och erfarenhet gör att man måste kunna se andras kompetenser och tar till vara på dom men också lärara sig av varandra.

Scenen är ett exempel som jag känner blir antingen eller antingen lyfts barnen till skyarna och den ”blygaste, tystaste och kanske har annat modersmål fram och tar plats och våga uttrycka sina känslor och tankar för man kliver in i en roll. Medan att de som vanligt vis brukar taförsig där kan man se att de bakade och blev åskådade och tittade på de andra.

Detta är något jag vill utveckla ihop med avdelningarna genom att de kan jobba med sina projekt genom sin kropp

Jag känner att jag skulle vilja komma längre med det understående här, specifikt det egna dokumenterande när de är på torget men också att få till reflektion i grupp så kallad återkopplingsmöte. Men detta är något jag tror kommer fungerar ännu bättre nu när det blir bestämda dagar för avdelningarna då det blir mer en röd tråd för barnen men också att ett nytt mål för i höst är att koppla samman rörelse och skapande i aktiviteterna

- Få möjlighet till eget undersökande, **dokumenterade** och reflektion

Hur går vidare?

Genom att fortsätta ser det kompetenta barnet och lyssna in barnen ännu mer vad barnen vill har på torget men också jobba vidare med att arbeta med konflikter och uppmärksamma allas olikheter men också att samarbeta bättre med avdelningarna.

Lila

Vi känner att flera av barnen tar hänsyn till varandra, vad vill du vara i leken? Turtagning i lekar och spel klarar de ganska bra själva. Barnen vågar fråga och ifrågasätta.

Vi lyssnar in vad barnen vill arbeta med och vi känner att de är delaktiga och gärna vill påverka arbetet.

Vi behöver jobba mer för att barnen ska ta ett bättre ansvar för våra miljöer. Det krävs mycket upprepningar och samtal för att det ska fungera – barn är inte rädda om saker.

Förutsättningarna har varit bra, vi har haft en bra och väl fungerande personalgrupp som är på plats för det mesta. Det gör att det blir stabilitet i gruppen. Vi som vuxna tycker ganska lika vad gäller gränser och bemötande.

Barnen har lärt sig mycket under det här läsåret, vi har arbetat med naturen som tema och fåglarna om vintern. Vi har alla lärt oss många fågelnamn, barnen har lärt sina föräldrar. Våra nyanlända familjer som inte hade så mycket kunskap om naturen i Sverige har lärt sig mycket.

Vi har provat Bee-Bot och även gjort sagor med Puppets pals, med fåglarna.

Växlingarna i naturen har varit spännande att följa, vilka svampar får man äta? Vad får man göra i naturen – Allemansrätten.

Vi känner att vi är ganska nöjda med arbetet – barnen vågar säga vad de vill göra och kan lyssna in. De barn som är försiktiga har vi gett tid för att de ska få komma till tals.

Röda

Målet hålla ordning i miljöerna är: inte uppnått. Det behövs fortfarande påminnelse, Vi tycker

att de är oförsiktiga med vårt lekmaterial.

Barnen har möjlighet att ta mat själva. Även välja plats vid bordet. De är delaktiga i dukningen.

Större delen av dagen har barnen möjlighet att välja aktiviteter. På grund av yttre förutsättningar som t.ex. pedagogtätthet, lokaler och förflyttning till annan byggnad går det inte alltid att välja. Vi kan t.ex. inte välja utevistelse efter lunch vid regn. Eftersom vi inte har torkskåp på Bjurbäcken.

Det finns en styrande i barngruppen. Vi känner att barnen är medvetna om att vi ser och hjälper till att bryta.

Kompistrycket finns men flertalet av barnen kan välja en egen aktivitet om den är intressant.

Vi diskuterar ständigt vad som är rätt och fel. Vi läser böcker, tittar på kompisfilmer om empati och ansvar mot miljöer och kompisar.

Barnen har fått önska nya lekmiljöer de flesta har vi kunnat ställa iordning. T.ex. cafe, starwars, ny morgonmötesplats.

Vi känner att det är en pågående process, barnen är medvetna om rätt och fel men handlar först och tänker sen.

Åleberg

Vi har erbjudit barnen valmöjligheter. Vi har varit lyhörda och lyssnat på barnens funderingar och intressen och delat barngruppen i smågrupper. Vilket har främjat deras kommunikation och självkänsla. Nya kompis-konstellationer bildas genom detta arbetssätt.

Kimramåla

Barnen har aktivt visat vad de vill göra både genom kroppsspråk och ”tal”.

Vi lyssnar och tolkar barnen vad de vill göra.

Vårt material som barnen kan använda finns lättillgängligt i våra miljöer.

Barnen har mer och mer använt sig av takk speciellt vid frukt och matsituationer.

Vår barngrupp har olika behov och utvecklingsnivå så det har varit svårt att tillfredsställa alla samtidigt tex vid samling och aktiviteter.

Vi upplever att barnen är trygga och att de har vill och kan kommunicera med oss.

Vi har varit lyhörda för deras behov och önskningar.

Vi har fått börja om lite hela tiden eftersom det har kommit till nya barn och personal på vår avdelning.

Vi har försökt att ge barnen trygga och fasta rutiner så att de känner sig trygga.

Barnen har gått från enbart kroppsspråk till mer verbal kommunikation.

Barnen har fått känna att deras åsikter och önskningar blir hörda.

Jag upplever att den pedagogiska verksamheten har blivit lidande eftersom det har blivit många olika personalbyten och att vi har fått hjälpa och stötta på förskolan vid semester och sjukdom.

Rasslebygd

Barnen har visat med tecken/kroppsspråk vad de vill göra, vi ”lyssnar” av deras önskemål.

Material finns tillgängligt för barnen att använda (synligt)

Vi har haft för långa samlingar ibland. Barnen tappar intresset. Det gäller att alla pedagoger hjälps åt med att hålla igång intresset.

Vissa av barnen gör aktiva val i samlingen när vi erbjuder olika aktiviteter. Vissa använder tecken, speciellt vid matsituationen. Barnen kan gå in i ateljen ex och måla själva.

Barnen är delaktiga i samlingen. De använder vissa tecken. De kan samarbeta i leken. Vi använder tecken. Vi har fått respons på månadsbrevet från föräldrar.

? Mycket säkert.

Vi har haft många vikarier men har strävat på. Många omstarter! Vi har täckt upp för varandra i huset vilket har lett till många inställda aktiviteter. Genom att vara konsekventa, alltid ha samling, ha någorlunda fasta rutiner tror vi ändå har hjälp oss och barnen.

Från kroppsspråk till mer verbal kommunikation.

Ja. Men vi är mycket oroliga inför hösten.

Trollagärde

Vi ser att barnen gillar att välja mellan saker/aktiviteter, vi ser att de har vant sig vid att ha valmöjligheter, vi ser att de växer genom detta. De tycker om att tex hjälpa kompisarna att klä på sig när vi ska gå ut. De brukar då hjälpa till att ta på sig skorna på varandra, eller kan det vara att hämta nappen.

De vet var sakerna ska vara, vi har arbetat väldigt mycket med detta att man alltid plockar undan efter sig och att man är rädd om sakerna. Dock behövs mer tid/arbete kring detta, vi ser fortfarande att en del inte är så försiktiga med sakerna, en del kan slänga iväg en bok tex.

Vi har kommit en bra bit på vägen, men det finns alltid saker att utveckla, man känner ibland att man kanske inte riktigt hinner det man vill/tänker göra. Under denna vårterminen har det också varit ett stort fokus på ett barn där det krävs en personal, vi försöker ändå hela tiden att jobba ihop barngruppen, även om den ibland blir rörig. Förutsättningarna kunde ha varit bättre då vi i arbetslaget hade behövt förstärkning som hade gjort vårt arbete lite lättare, och fått helt andra förutsättningar.

Vi är nöjda med vårt arbete med tanke på de förutsättningar vi haft, temat bondgårdsdjuren har varit väldigt uppskattat har vi märkt på barnen, de sitter gärna tillsammans och tittar på djurbilderna ihop, och pratar och pekar.

Vi känner att vi har en bit kvar vad gäller barnens respekt för varandra. Vi pratar ofta/hela tiden med barnen om detta och visar och förklarar hur man ska vara mot en kompis, vi förklarar direkt för någon om hen gör något tokigt/fel mot ett annat barn. Vi tycker att empati och förståelse är väldigt viktigt i arbete med barn.

Ubbemåla

Vad det gäller demokrati och inflytande i vår barngrupp så anser vi att det är ett ständigt arbete som vi kontinuerligt diskuterar mestadels under reflektions tiden, då det är där vi planerar uppdelning av gruppen mm.

Vi har för barngruppens bästa under vårterminen delat gruppen i tre, varav gruppernas indelning blev slumpmässig av närvarolistan. Detta pga att barnen ska våga ta plats i gruppen och våga uttrycka sig både med känslor och vilja. Vi har däremot fri placering vid maten och barnen har lär sig att sätta sig där det finns ledigt och att kunna sitta bredvid alla och föra samtal om vad man gjort under dagen.

Vi har många situationer som varit mindre lyckande vid exempelvis;

- samlingen där vi har upplevat att barngruppen just i den stunden är för stor för att ha en pedagogisk gemensam samling.

-Även på morgonen har man som pedagog fått styra barngruppen till få alternativ pga enbart 1 personal fram till 8:45.

-Barnens påklädning sker oftast i stress vilket kan resultera i att barnen bli frustrerade eller tysta och gå undan och att man som vuxen gör "för mycket" och inte alltid ser det kompententa barnet i just denna situation.

-Toalettbesöken vill man finnas där som trygghet och ha möjlighet att vänta utanför men brister ofta pga storlek på barngrupp och personaltäthet, men kan då säga till tvärvardelning vid "krissituation" "så att vi får hjälp.

Nu till dem mer lyckade situationerna där vi känner att vi uppnått delar eller hela målet. Så som;

-matsituationerna, där få barnen själva ta till sig mat, dricka och bestick. Därefter sätta sig vid tre av borden i matsalen som är våra och ta en plats där man vill eller är ledig.

-Utevistelsen, där barnen själva kan styra bytena av aktiviteterna och gå mellan pedagogiska aktiviteter.

- Gruppindelningsaktiviteterna, den tiden vi dela barngruppen så är det max 6 barn per pedagog och då en uppstyrd aktivitet. Där har vi pedagoger upplevt att vi hinner med att ha diskussioner, dialoger och reflektioner med barnen om vad vi gör just då. Man hinner ta del av vad barnen vill och hur man ska gå vidare med just den aktiviteten.

Att arbeta med demokrati och inflytande är ett ständigt arbete som vi arbetar med och känner att målet aldrig blir riktigt färdigarbetat utan vi jobbar med att hela tiden få alla barn till att känna sig trygga med att våga uttrycka sig. Även med tankar och ideer på deras dagliga verksamhet.

Vi tror att om vi hade varit samma arbetslag som i höstas så hade troligtvis barngruppen varit så pass trygga så att val av aktiviteterna blivit indelningen av barngruppen, än hur det görs nu av oss pedagoger. Detta är en stor faktor till att vi inte uppnått alla delar av målet utan ett nytt arbetslag kräver först att vinna barnens trygghet och tillit till att kunna uttrycka sig med tankar och fundering på sin egen omgivning som barn.

Just pga nytt arbetslag så kan vi ibland känna att vi gått ett steg bakåt i denna barngrupp då barnen varit vana vid att alltid haft morgonmöte, reflektionsåterkoppling och val av aktivitet varje dag. Däremot känner vi att vi reflektera tillsammans med barnen vi olika tillfällen så som matsituationerna, vila eller andra situationer, dock inte med bilder så som barnen gjort tidigare.

Utifrån förutsättningarna så har vi ändå lyckats arbeta med detta mål och läroplanens mål angående demokrati och inflytande.

Krysseboda

Vi ser att vi har kommit en bit på väg till målet.

Vi har vår "samling" på morgonen där vi tillsammans med alla barnen gör någon aktivitet. Efter har vi haft styrda aktiviteter där vi haft bestämda grupper, men barnen har haft möjlighet att välja bort eller ändra grupp. Vi ser att detta skapar trygghet för våra barn. Aktiviteterna har vi anpassat efter barnens intresse så som bokstäver, kroppen, skogen och mycket skapande.

I vårt arbete med bokstäver har barnen varit väldigt intresserade och vi har fått utmana barnen i detta genom olika områden, så som bilder, skapande, språk, böcker med mera. Vi upplever att barnen är stolta över sina namn-bokstav och lyfter även kompisarna namn-bokstav.

Vi ser att de vågar och de lär sig att lyssna på kompisarna och ser att vi har olika åsikter och tankar.

Förutsättningarna har varit goda, vi har haft full bemanning av personal vilket har möjliggjort att vi kunnat dela upp oss i små grupper. Utepedagogen har varit delaktig i våra promenader till skogen där hon fått in bland annat bokstäver som våra barn uppskattar och vi har även arbetat med knacka på boken. Heide har varit inne och jobbat efter våra önskemål och intressen. Men tiden med henne är knapp och önskan till hösten är att man arbeta mer intensivt (en gång i veckan) med en sak, då både barnen och vi pedagoger blir mer insatta.

Vi känner oss nöjda och barnen verkar positiva, vi fick utveckla arbetet mer för att hålla intresset uppe.

Till hösten känner vi att vi vill kunna utveckla vår pedagogiska dokumentation och reflektera mer tillsammans med barnen.

Räveberg

Vi arbetar med att respekt för varandra och varandras taltid. Barnen väntar in varandra genom att räcka upp handen när de vill komma till tals. Vi är medvetna om vilka som tycker det är svårt/jobbigt att prata i grupp i vilket vi vuxna är lyhörda för individer som behöver mer tid på sig att komma till tal eller punkt.

Vi har tryckt mycket på att kommunicera med varandra istället för att ge igen. Att komma till en vuxen eller berätta för varandra att man inte vill och att respektera ett nej. Även att det blir konsekvenser av att inte kunna respektera ett nej eller varandra, konsekvenser av sitt handlande. Konsekvenser såsom att man inte kanske får vara med i lek (pga agerande) eller att vi vuxna får gå in och styra leken eller ny aktivitet.

Vi införde även valkort där barnen själv får välja en aktivitet utifrån tre till fyra val. Detta kan vi se har givit en positiv inverkan i gruppen då barnen vet vad de ska göra och vilka barn som kommer vara med. Dessa val sker en gång per dag och under en tid, valt är valt. Det har fungerat fantastiskt bra och barnen upplevt som "lugnare" och tryggare när de vet förväntningarna och omständigheterna.

Barnen har tillgång till dagliga reflektioner genom vår projektvägg samt en dokumentationspärm. Barnen har även tillgång till både böcker och material som är kopplat till djuret, ex Till anden finns en bok om änder. Projektväggen sammanfattar veckorna kortfattat tillsammans med bokstaven och bild. I dokumentationspärmen finns allt samlat som vi arbetat med, från fakta till bilder på vad vi gjort med text. Både används mycket som utgångspunkt i samtal. Pärmen har vi sett att barnen gärna ta med och sätter sig med för att kolla igenom.

Vi har inte fört diagram på grund av tiden och att hinna med men även att vi inte har lagt 100% fokus på det. Detta hade dock varit intressant att se och är något vi önskar att lägga mer fokus på nästa termin. Vi har inte heller kameror tillgängliga hela tiden men barnen har istället "lärt sig" att de kan ta avdelningstelefon/Ipad när de vill och fota eller be oss. Vi har dock introducerat kameror och mobil – hur man tar kort och att respektera att man inte vill vara med. "Får jag ta kort på dig?" "Jag vill inte vara med"

Lindehult

Vår tanke var att barnen skulle kunna påverka sin dag hos oss och vara delaktig i våra aktiviteter och dess utformning. Vi introducerade en variant av morgonmöte där barnen fick välja på tre olika aktiviteter. Varje aktivitet har begränsade platser och där blev det en svårighet för vissa barn att acceptera att man inte kunde få göra det man hade tänkt sig. Nu ser vi att de har mognat i detta. De har fått förståelsen för att andras behov och önskan kan gå före och att

man ibland måste tänka om och välja nått annat.

Vid några tillfällen har vi fått hitta lösningar då barn blivit ledsna för att inte fått plats i den aktivitet som de önskat. Då har vi fört ett resonemang i gruppen hur vi löser det. Barnen har visat medkänsla och lösningsfokus och oftast har alla varit nöjda.

Vi har dock inte reflekterat med barnen i den utsträckning som behövs för att de ska ha kunnat påverka innehållet i de aktiviteter vi erbjuder. Däremot har vi varit lyhörda över deras tankar och önskemål och format aktiviteterna utifrån dem.

Barn som från början hade svårt att vänta på sin tur, svårt att göra egna val, väljer aktivitet utifrån kompisens val har gjort stora framsteg .

Duvemåla

Målet kring rutiner och regler har till stor del blivit uppfyllt. Barnen känner väl till våra regler och rutiner och detta har utvecklats genom att vi har varit tydliga med vilka regler och rutiner som vi har. Detta genom att vi från början när vi blev ett arbetslag satte oss och diskuterade hur vi skulle lägga upp vår grundläggande verksamhet, utifrån vad barnen visade intresse för. Vi har tillsammans skapat nya rutiner kring samling, aktiviteter, kommunikationen med barnen, förberedelser och hur många barn vi arbetar med samtidigt. Vi väljer ofta att arbeta med en pedagog med en mindre grupp istället för flera pedagoger på en större grupp vilket gett oss andra möjligheter i arbetet med barnen.

Målet med att introducera våra miljöer har till stor del blivit uppfyllt. Vi har förändrat stora delar av miljön för att kunna erbjuda det som barnen är intresserade av. Vattenleken utnyttjas numera varje dag vilket barnen visat stort intresse för. Även skapande med vattenfärg, att klippa, klistra och rita är aktiviteter som utvecklats. Vi har även arbetat mycket med play-doh. Miljöerna har introducerats genom att vi har visat vad man kan göra i de olika miljöerna i mindre grupper samt att vi pedagoger är med i de aktiviteter som pågår.

Målet med att ta ansvar för att ställa tillbaka saker på sin plats håller på att utvecklas. Vi har skapat nya rutiner för att plocka iordning tillsammans på avdelningen. Barnen känner till var olika saker hör hemma. Vi pratar mycket med barnen om hur man hanterar olika material.

1.1.1.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

1.1.2 Mångfald (Normer och värden – LpFö 2.1)

1.1.2.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	<p>På flertalet av våra förskolor har antalet olika talade språk ökat och gjort att vi behövt tänka kring vårt arbetssätt. Det har varit en utmaning och en svårighet att övervinna och vi är på väg åt rätt håll. Vi har kunnat anställa pedagoger med samma modersmål som många av barnen och detta är en stor tillgång för alla barn och familjers trygghet inom våra förskolor.</p> <p>Mycket i det positiva grundas i barns inneboende nyfikenhet för varandra, deras vilja och drivkraft att kommunicera och pedagogernas medvetna synliggörande av olikheter.</p> <p>Uppstarten av läsåret 17/18 har synliggjort att området är något vi behöver arbeta aktivt med hela tiden för att inte falla tillbaka till oönskade beteenden och uttryck och att vi inte kan se det som avslutat.</p>
--------	---

Förskola

Barnen är små än och har inte märkbara fördomar. Barnen har utvecklats och uppmärksammat att det är ok att vara olika. Vi känner att de barn med annat modersmål har blivit mer delaktiga i vårt projekt nu när S har läst in "knacka på" boken på arabiska. De barn som har annat modersmål i vår grupp behöver stöd i det svenska språket. Vi har påbörjat det men få ordning på materialet. Barnen har varit intresserade av de olika ländernas läge till varandra och hur flaggorna ser ut, några ritade av flaggor. Vi har såklart märkt att barnen är olika och kommer från olika bakgrund, därmed är vi lyhörda för deras behov och intressen. Vi känner att vi inte hinner med alla. Vi uppmuntra barnen att prata modersmål.

Barnen vet att det finns flera språk, några av barnen kan översätta ord från sitt egna ord. Våra barn med annat modersmål har utvecklats enormt mycket och vill kommunicera.

Duvemåla

Barnen är små än och har inte märkbara fördomar. De är mer nyfikna på varandra.

Kimramåla

Vi har samtalat och tagit tillvara på barnens vetgirighet kring olika material och konstruktioner. Hur vårt språk är uppbyggt av bokstäver och vad som rimmar och våra olika begrepp.

Barnen har utvecklats och uppmärksammat att det är ok att vara olika.

Kryseboda

Vi känner att de barn med annat modersmål har blivit mer delaktiga i vårt projekt nu när S har läst in "knacka på" boken på arabiska. Känns som om de barnen har en mer förståelse över vad vi gör. Även språkgruppen som S håller i är av stor vikt för våra arabisk talande barn.

Lindehult

Detta område har tyvärr blivit eftersatt.

De barn som har annat modersmål i vår grupp behöver stöd i det svenska språket.

Vi stödjer detta genom att arbeta med ordförståelse, högläsning, sång och musik mm.

Rasslebygd

Vi har påbörjat det men få ordning på materialet. Vi hade förväntat en tydligare struktur men behöver organiseras upp.

Normer-stereotypa roller:

Vi hade förväntat oss att det skulle vara lättare att hitta material om detta område än var det har varit.

Räveberg

Barnen har varit intresserade av de olika ländernas läge till varandra och hur flaggorna ser ut, några ritade av flaggor.

Fler av barnen pratar ibland sina egna språk och vill lära av varandra. Några översätter till dem som inte förstår på svenska.

Vi har uppmuntrat genom att ha alfabeten och räkneord på de olika språken, samt lånat lite böcker från andra länder.

Några barn har varit försiktiga inför nya situationer, men har ibland börjat våga pröva / säga ifrån.

Trollagärde

Vi har såklart märkt att barnen är olika och kommer från olika bakgrund, därmed är vi lyhörda för deras behov och intressen. Vi uppmärksammar våra traditioner, tex påsken som är den högtid som vi hittills hunnit fira sen vi startade. Vi brukar då pyssla, synliggöra genom sånger rim/ramsor m.m. Vi har en bok på arabiska med bilder och text som vi tittar i med de barnen som är av utländskt ursprung. Försöker även få god kontakt med föräldrarna med hjälp av S. som då närvarar genom tolksamtal. Därigenom kan man få information om deras kultur/traditioner som vi kan uppmärksamma på något bra sätt.

Vi uppmärksammar även förskolans dag genom att hela huset sprang "Bäverloppet".

Födelsedagar.

Ubbemåla

Matsituationen ger ju ett utmärkt tillfälle att träna dessa egenskaper.

Vi känner att vi inte hinner med alla. Vissa tar mycket energi från gruppen.

Åleberg

Vi uppmuntra barnen att prata modersmål.

Eftersom vi flertal olika nationaliteter/kulturella bakgrunder diskuteras olikheter i vardagen.

Vi uppmärksammar genom sång, siffror och i lek ect. Vi jobbar med S som har aktiviteter med barnen på arabiska.

Röda

Flertalet av föräldrarna har påtalat att de tycker månadsbrev är bra. Barnen vet att det finns flera språk, några av barnen kan översätta ord från sitt egna ord.

Lila

Våra barn med annat modersmål har utvecklats enormt mycket och vill kommunicera. Barnen löser konflikter bättre när de kan sätta ord på sina funderingar.

De samtalar och vågar fråga – vill delge sitt eget språk.

Vår arabisktalande pedagog har gett barn och föräldrar stor trygghet och möjlighet att kunna fråga om saker.

1.1.2.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>Större fokus har lagts på att se våra pedagogiska miljöer som ett verktyg och att kunna identifiera när de blir ett hinder. Detta för att hitta lösningar/åtgärder för att få dem att fungera som en hjälp istället.</p> <p>Då vi har många barn med annat modersmål och/eller inte helt utvecklat språk har flertalet förskolor lagt mer kraft än tidigare på att lära sig använda TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation) vilket gett positiva resultat kring barnens språkutveckling och språkförståelse. Pedagogerna upplever att det är ett bra stöd i arbetet och efterfrågar mer utbildning i ämnet.</p>
Förskola	<p>Vi har inte gjort någon skillnad på barnen utan gett dem samma förutsättningar. Flickor och pojkar har getts samma möjlighet till utforskandet utifrån deras egna intressen. Aktiviteterna är inte planerade efter könstillhörighet utan efter att få uppleva med olika sinnen, t ex skogen, planteringen, rörelsen, estetiska lärprocesserna.</p> <p>Traditionerna är något som vi har jobbat med t ex påsken där vi fick i uppdrag av kommunen att pynta Emmabodas centrum torg. Här har alla barnen fått arbeta tillsammans men vi har också pratat vad innebär påsken för oss.</p>

Vi har använt tecken som stöd – det har hjälpt våra nyanlända och även gett ett gemensamt språk som alla barn kan ta del av och använda. Barnen är intresserade av olika nationaliteter, ord på andra språk, i vilka länder har vi varit.

Barnen har introducerats i olika material som de har använt sig av och vi uppmuntrar barnen att våga/vilja prova materialet oavsett bakgrund/kön. Vi har arbetat aktivt med att våra miljöer ska vara inbjudande för både pojkar och flickor och tycker att det fungerat bra i de flesta miljöer. Detta gav ett resultat där vi såg att fler använde materialet där och att det var fler, olika barn, som använde rummet. Barn med svenska som andra språk utmanades och utvecklades genom rollekarna och att behöva kommunicera med kompisarna. Turtagning, respekt för åsikter och material, samarbete, förklara roller och inta en roll.

Att öva på fantasi, tal, skivande och andra liknande färdigheter som ger uttryck för alla olikheter är något som sker kontinuerligt men väldigt dolt egentligen och kan vara svårt att säga exakt när man gör. Vid vila läser man och diskuterar om olika karaktärer och känslor som utspelar sig.

Gemensamma roller

Barnen har varit i olika grupper och åldrar, fått lära sig av varandra och även barn med annan kultur.

Flickor och pojkar har getts samma möjlighet till utforskandet. Aktiviteterna är inte planerade efter könstillhörighet. Utan är planerade efter att få uppleva med olika sinnen, tex skogen, planteringen, rörelsen, estetiska lärprocesserna

Vi har jobbat med traditionerna, tex Påsken till kommunen. Alla barnen fick jobba med påskägg genom att använda sig av olika material så som krita, flaskfärg m.m.

Jag anser att de flesta barn har utvecklat sin förmåga av att upptäcka, utvecklat sin öppenhet, och börjat respektera varandra, men det kräver att alla pedagoger strävar åt samma håll och förstår hur man ska jobba med barnen och tex stationerna på Torget.

Jag har tyvärr inte hunnit med att introducera på Torget för både barnen och pedagogerna på ett riktigt sätt, med bilder och skriva hur aktiviteten ska användas, det ska jag lägga mer fokus på till hösten. Det har varit mycket att göra och jag har hjälpt avd, eller haft aktiviteter själv. Matsituationen tar också en väldig tid, men det har varit svårt att göra annorlunda med den.

Barnen har utveckla sin fantasi i olika aktiviteter, både med tal, språk, fantasi ,lek, ansvar, kreativitet.

Miljön på torget har under terminen utvecklats och tillfört olika material för att kunna ha en i så sort utstreckning ”könsneutral” för att alla ska få samma möjlighet till att utforska och undersöka detta på flera olika sätt.

Vi har bakat en hel del men detta är något jag skulle vilja utveckla både så att vi kan baka med oväntade ingredienser så man kan smaka på det innan man baka med detta och sedan på kakan tex med svarta bönor för att samtidigt kunna prata om

Barnen har blivit väldigt självgående i miljön och stationerna specifikt de stationerna som blivit riktigt introducerade där kan man se att den händer något då barnen bjuder in andra att vara med och de känns trygga i både miljön och i deras egna utforskande så som på scenen som fler och fler har fått introduktion i både mikrofonen och vad man kan använda. Och i materialet att har tema djur och bara specifika saker så som hatt, mössor, skor för att öppna

upp deras lekar och roll lekar

Traditionerna är något som vi har jobbat med tex påsken där vi fick i uppdrag av kommunen att pynta Emmabodas centrum torg. Här har alla barnen fått arbeta tillsammans men vi har också pratat vad innebär påsken för oss?

Här har det varit blandade resultat där jag också ifråga sätter mig själv. Hur ska vi arbeta med de och hur ingående ska vi prata om vad traditionen innebär? Eller ska vi bara jobba med det ”skapande” process? Likaså hur mycket av andra länders traditioner ska vi jobba med?

Detta gällande oss alla tre på de gemensamma rollerna.

Lila

Barnen diskuterar inte kön/genus särskilt mycket. Inte många kommentarer om kläder el,dyligt. Det beror kanske mycket på vårt tema om naturen. Det är ett ganska neutralt ämne.

Vi har delat in barnen i mindre grupper för att bygga broar och alla kan leka med alla. Detta har nog gjort att det inte blir så konstigt.

När det är fri lek så väljer barnen att leka till stor del med den som kan mitt språk. Det finns en trygghet i att kunna få leka på hemspråket. Att inte behöva anstränga sig hela tiden.

Vi jobbar för att bryta detta – bl.a. genom att del in barnen i mindre grupper där vi bestämmer vem som jobbar med vem. Detta har gett stunder med möjlighet till att utveckla språket.

Nackdelen med att ha många barn med samma hemspråk gör att deras svenska språkutveckling tar längre tid.

Vi har haft förmånen att ha en arabisktalande pedagog vilket har hjälpt både barn och nyanlända föräldrar. Det är mycket man behöver hjälp med.

Att världen är stor har våra barn börjat få grepp om, det är inte så konstigt när det kommer en ny kompis som inte har svenska som modersmål.

Vi har använt tecken som stöd – det har hjälpt våra nyanlända och även gett ett gemensamt språk som alla barn kan ta del av och använda.

Vi känner att vi kommit mycket nära målet och att vi vill fortsätta jobba för att alla barn ska känna sig delaktiga och välkomna.

Röda

”Genusleksaker” finns tillgängliga för alla i lekmiljöerna.

Lekar väljs oavsett kön men vi ser att det är status styrt till stor del.

Vi har gjort olika gruppindelningar och tänkt på att låta olika barn välja först.

Tex. Låta vissa barn som visar intresse men ändå väljer något annat än ex, byggen, vara där själva.

Barnen är intresserade av olika nationaliteter, ord på andra språk, i vilka länder har vi varit.

De tittar på världskartan och letar upp var kompiserna kommer ifrån.

Hur: vi diskuterar, reflekterar tillsammans med barnen, vi har gjort det möjligt i miljön att titta och fundera på ex. karta och flaggor. Räkna på olika språk.

Alla oavsett nationalitet blir bjudna på kalas. Det ser föräldrarna till.

Förutsättningar: Vi har olika nationaliteter i gruppen. De kan ibland översätta ord till sitt hemspråk.

Olika familjekonstellationer, barnen frågar och är nyfikna över detta, men de accepterar svaren de får.

Åleberg

Vid delad barngrupp och närvarande pedagoger uppmärksammar man klimatet i barngruppen.

Berömma och uppmärksamma bra beteende hos barnen, tex när de hjälper varandra.

Kimramåla

Barnen har blivit mer verbala och de har lärt känna och använda sig av olika material som vi har introducerat.

Vi har inte gjort någon skillnad på barnen utan gett dem samma förutsättningar.

Barnen leker och skapar tillsammans och inspirerar varandra.

Vi upplever att vi har bemött barnen på deras nivå och förutsättningar för att inspirera och utmana dem.

Barnen har fått känna att vi har bemött dem och varit intresserade för deras behov.

Barnen har fått möta sagor och sånger på olika sätt genom ipad, böcker, flano och drama

Vi har även erbjudit sagor och sånger på olika hemspråk.

Barnen har fått möta många olika personligheter och detta formar vårt bemötande.

I detta arbete tycker jag att vi har lyckats efter de förutsättningar vi har haft.

Rasslebygd

Vi har hjälpt barnen in i leken och leka tillsammans. Vi har fått god hjälp av personalen på bibblan med låneböcker som är könsneutrala. Barnen läser själva och vi läser också tillsammans.

Barnens språk har utvecklats. De har introducerats i olika material som de har använt sig av.

Barnen leker med vem som. Vi har böcker som är könsneutrala. Allt synligt material är till för barnen att använda. Alla barn har fått samma förutsättningar oavsett kön, ursprung.

Fått feedback.

Barnen har fått till sig sagor på olika sätt, flano, qr-koder, dramatisering. Sagor på sitt hemspråk.

Vi känner oss väldigt nöjda under de förutsättningar som vi har haft.

Trollagärde

Vi har i vår verksamhet inga stereotypiska leksaker på avdelningen, inga dockor eller bilar tex. Barnen får därmed samma möjligheter till att leka i alla rum på avdelningen utan att känna att det är könsbestämt. Alla leker med alla, det ser vi som positivt. I tex vårt byggrum där vi har naturmaterial, lego, tågbanda, byggklossar m.m. där leker alla barn oavsett kön, alla tycker det är lika roligt att gå in dit när rummet ser inbjudande ut för alla. Alla andra rum, ateljen, lugna bokrummet, stora rummet, där leker alla barnen väldigt blandat, pojkarna leker med flickorna och tvärtom.

Här känner vi att vi är väldigt nöjda, att vi kommit långt med målet, då förutsättningarna för detta målet har varit bra.

Gruppens lärande; att kunna bjuda in vem som helst i barngruppen till sin lek, vi ser att alla kan leka med alla. Det har aldrig varit så att någon har avvisat någon annan för att hen är av något annat kön.

Barnen tycker vi, blir därmed mer öppna för andras kunskaper och ideer, de lär sig hela tiden av varandra.

Ubbemåla

Miljön är utifrån alla barns förmågor att ta för sig i verksamheten med genustänk på att kunna vara den man själv vill.

Vid vila läser man och diskuterar om olika karaktärer och känslor som utspelar sig.

Vid samlingen kan man återberätta eller reflektera om något som kan beröra en eller flera i likheter eller olikheten.

Även vår pedagogiska dokumentation gör att barnen kan tittar själva se mångfalden i bilderna och uttrycka sig från att först se det yttre till att leda en diskussion till de "inre" eller mer personliga planet så som vart man bor, kommer ifrån eller har varit i världen. Och att barnen då själva kan föra en dialog och lyssna in någon annans perspektiv på omvärlden.

Vi som pedagoger arbetar med att försöka bekräfta barnen i sina val av agerande eller aktivitet för att de ska känna sig trygga med tilliten till sig själva. Vi ger dem möjlighet att bepröva olika roller både i lek och kommunikation. Så som rollekar ute på torget eller genom härmning av något/någon (tex Astrid Lindgren figur) på samlingen eller annan liknande situation.

Att öva på fantasi, tal, skivande och andra liknande färdigheter som ger uttryck för alla olikheter är något som sker kontinuerligt men väldigt dolt egentligen och kan vara svårt att säga exakt när man gör.

Vad det gäller vad som har förändrats i gruppen omkring mångfald är att nästa alla barn har under vårterminen fyllt tre, vilket gör att det är mycket känslor och andra uttryck som kommer

Att hjälpa barnen att se varandras olikheter utifrån barnets förutsättningar är ett arbete som behöver jobbas med dagligen för att de ska kunna utveckla en stor förlåtelse för varandra och sig själva i relation men vi har kommit en bit på vägen.

Att berätta tydligare för barnen i stor grupp att alla behöver få ta plats och lyssnas på och att alla är lika viktiga.

Det kan ha blivit mycket uppmärksamhet på vissa barn under tex samlingen då de barnen kan var lite mer "stökiga" och högljuda för att få bekräftelse på de dem vill ha sagt och inte visar hänsyn till andras tankar och uttryck.

Ibland när det väl är ett barns tur att berätta kan dem ibland sen inte vilja berätta för vi pedagoger ha fått avbryta för att "dämpa" andra barn som pratar i mun på andra.

Barnen kan visa varandra hänsyn och tillit till vetskapen om att det blir lika eller olika för mig som individ oavsett om det är min tur nu eller om en stund vid tex samlingen då vi väljer sång eller i kön till maten.

Barnen kan uttrycka till varandra att det inte är någon fara om någon blivit ledsen eller upprörd vid en situation vilket är en bekräftelse på empati.

Barnen visar förståelse för vad som förväntas i dem olika miljöerna och tilliten till sig själva på att dem fixar det som är inne i de olika miljöerna.

Krysseboda

Vid förra utvärderingen nämnde vi att vi ville lägga mer fokus på genus, att få fram fler "stationer" som hade material som skulle vara intressant för alla barn. Uppmuntra barnen att våga/vilja prova materialet oavsett kön.

Vi ser att barnen leker rollekar och då vill vi uppmuntra/ge alla barn chans att vara delaktiga. Då får vi gå in och stötta.

Vid samling försöker vi lyfta allas värde/viktiga plats på Krysseboda. Det gör vi t ex genom

att prata om hur vi bemöter varandra, hur vi hanterar föremål, turas om, lyssna på varandra och respektera det som kompiserna säger. Delaktighet.

Vi fortsätter att uppmuntra hjälpsamhet och att ge barnen uppdrag.

Viktigt att ge barnen rätt verktyg för att "lyckas".

Närvarande personalgrupp med bra samarbete.

Läst bra litteratur på nätträffar som varit.

Barnen är hjälpsamma mot varandra och de kan be varandra om hjälp.

Med den barngruppen vi har känner vi att vi är relativt nöjda.

Vi strävar efter att både se och kunna ge alla barn förutsättningar för att lyckas, oavsett behov. Där känner vi att vi inte är än.

Räveberg

Vi har gått igenom miljön och bytte ex plats på ex legorummet till ett annat rum. Detta gav ett resultat där vi såg att fler använde materialet där och att det var fler, olika barn, som använde rummet. Det gamla legorummet blev en restaurang där det blev ett kafé/mat, bakhörna med deg samt en spis. Det lades även till en hörna med doktors saker. Det blev till en lek. Barnen önskade en patiens och det lades till en docka i materialet osv. Där samlades alla barn och blev som ett "mötes rum" där många olika barn möttes, alla var där någongång/tid. Barnen utmanades i sina kommunikativa förmågor, många viljor och många som skulle dela på få material (som var tanken). Barn med svenska som andra språk utmanades och utvecklades genom rollekarna och att behöva kommunicera med kompisarna. Turtagning, respekt för åsikter och material, samarbete, förklara roller och inta en roll.

I vårt sagorum/läsrum ges barnen möjlighet att varva ner och pausa. Det har varit ett lyckat rum och uppskattat av barnen. Böckerna är utifrån barnens intresse- valt själva på bibblan men även kopplat till projektet djur och bokstäver.

Överlag anser vi att vi har ett könsneutralt material. Vi har inget material "bara för att man ska ha". Degen är kopplat till restaurangen där det finns 2 kjolar, två väskor, 2 dockor som barnen önskat att ha i leken. Bilar finns det tre av som barnen önskat att använda till legot för att köra med där. Materialet används av alla. Inget material finns för att "pojkar"/"flickor" ska ha specifikt material. Det "stora" rummet hade material fokuserat på vårt projekt, ex skri-varhörna, djurhörna, IT hörna och skapande yta utifrån djuren vi arbetat med.

Förutsättningarna har varit bra då intresset varit stort för just miljöer och hur det påverkar/influerar barnen. Vi upplever att vi har lyckats med miljön och kan se att barnen möts och att intresset har hållt vid liv samt inget springande utan hittar sin plats att arbeta med. Hålla material och miljö levande genom att "miljösäkra" – samtala och reflektera kring vad som är bra och mindre bra och vad kan vi göra.

Lindehult

Vi har haft barn som tagit stor plats i gruppen och haft svårt att få in de tysta barnen i diskussionerna.

Detta har gjort att vi samtalat om hur och när man kan prata i gruppen. Att allas tankar är viktiga och att man visar hänsyn och respekt för den som pratar. Vi har lyft hur andra uppfattar ditt beteende och hur det påverkar andra, att man inte kan bestämma åt någon annan vad den ska göra, att alla har rätt till sin egen åsikt. Att säga stopp till de som gör något som inte känns bra.

Vi har haft ett par föräldrar som lyft att deras barn känt sig utsatta och vi har arbetat aktivt

	<p>med att det har stävjats omgående.</p> <p>Tycker att vi lyckats med att få en bättre balans i gruppen , att det tysta barnet vågat ta mer plats och att de barn som tagit så mycket plats att andra fått stå tillbaka har fått mer förståelse för detta.</p> <p>Vi har arbetat aktivt med att våra miljöer ska vara inbjudande för både pojkar och flickor och tycker att det fungerat bra i de flesta miljöer, men det finns fortfarande platser som domineras mer av ett kön, legohörnan och byggen.</p> <p>Duvemåla</p> <p>Vi erbjuder alla barn samma möjligheter och aktiviteter oavsett kön utifrån deras egna intressen. Utifrån miljön märker vi att barnen väljer aktiviteter utifrån sitt eget intresse. Vi ser just ingen uppdelning i gruppen bland flickor och pojkar eller aktiviteter/ material som är mer populära hos antingen flickor eller pojkar. Vi vill fortsätta att erbjuda barnen samma möjligheter och aktiviteter oavsett kön samt ge barnen olika synvinklar av exempelvis familjeliv genom böcker, lekar osv.</p> <p>Att vara medveten och uppmärksam på sitt eget förhållningssätt anser vi är den viktigaste aspekten i detta arbete.</p>
--	--

1.1.2.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

1.1.3 Naturvetenskap och teknik (Utveckling och lärande – LpFö 2.2)

1.1.3.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	<p>Flertalet förskolor valde underområdet Djur och natur samt Hållbar utveckling och har därigenom sett en ökad kunskap hos barnen och pedagogerna kring närmiljön och de djur som lever där. Genom bland annat skräpplockardagar har alla fått en upplevelse av och större förståelse för allemansrätten och det gemensamma ansvaret vi har för vår miljö och varför det finns ett behov av återvinning och hushållande med våra gemensamma resurser (t ex vatten).</p> <p>Några förskolor har arbetat med Bygg och konstruktion vilket har gett barn och pedagoger ökade kunskaper kring bland annat hållfasthet och byggteknik. De har också fått en förståelse för behovet av ett ”byggspråk” där gemensamma begrepp och uttryck behövs för att kunna förklara t ex en ritning eller en konstruktion.</p> <p>Arbetet med naturvetenskap och teknik har gått hand i hand med skapande för att ge barnen fler möjligheter att utforska det valda området och har gett alla ökade kunskaper både inom skapande men också genom angränsande områden, t ex matematik, materialkunskap, språk, begreppsutfattning och rumsutfattning.</p>
Förskola	<p>De har blivit mer vana vid tillgängligheten av materialet.</p> <p>Barnens kunskaper om material och konstruktion har utvecklats.</p> <p>Finns material tillgängligt så används det, både planerat och spontana aktiviteter.</p> <p>Barnen har fortsatt att utforska vattnet på olika sätt och detta har vi uppmuntrat och varit tillåtande till barnens forskande.</p> <p>Genuint intresserade av naturvetenskap och motorisk.</p> <p>Det har varit pågående byggprojekt med olika material i två olika rum på avd. Dessa</p>

pågick under långa tider innan de revs ner och började på nytt. Olika barn, oavsett genus, har varit delaktiga under tiden.

När vi pratar med barnen så använder vi ord/språk som hjälper dem att förstå innebörden av vad de gör eller hur saker och ting hänger samman, med andra ord stödjer deras begreppsbildning.

Vi har använt nya material såsom tapetklister, gummihandskar, fin betong, glasbitar m.m.

Vi har utvecklat vårt naturmaterial kopplat till vårt tema.

De tar tillvara på återbruksmaterial som de kan göra nya saker av, tillverkar egna leksaker.

Vi har sett att barnen är mer sparsamma med vatten – de letar på vår gård efter vatten innan de hämtar inne.

Duvemåla

De har blivit mer vana vid tillgängligheten av materialet. Lärt sig att fokusera på det de håller på med en längre stund.

Kimramåla

Barnen har varit delaktiga, utvecklat sina byggen, bestämt vad de vill bygga och hur de vill bygga och med vilket material.

Barnens kunskaper om material och konstruktion har utvecklats. De vet vilka material som fungerar ihop så att hållfastheten blir bra. Barnen har även använt olika tekniker och redskap för att kunna få sina byggen att fungera.

Kryseboda

Finns material tillgängligt så används det, både planerad och spontana aktiviteter.

Lindehult

Barnen har fortsatt att utforska vattnet på olika sätt och detta har vi uppmuntrat och varit tillåtande till barnens forskande.

Vi har byggt och konstruerat med många olika material och tekniker.

Barnen har använt kameran och iPaden att dokumentera med. Vissa barn har även haft med sig kameran hem och dokumenterat om sina husdjur.

Rasslebygd

Naturvetenskap - Genuint intresserade av naturvetenskap och motorisk.

Vi hade högre förväntningar på intresset för stenens egenskaper.

Det vi kan se är att barnen använder stenen som ett verktyg för att undersöka andra saker så som storlek, tyngd, eller använda som ett byggmaterial

Vi kan se att barnen gärna samlar kring de runda borden för nya möten mellan barn-barn barn-pedagog. Ett möte som skulle kunna ha blivit mer av är i ateljén på avdelningen då denna dörr gärna blir stängd vilket resulterar i att vi låser material, möten och chansen till att på undersöka olika saker.

Räveberg

Närmiljön har utforskats med promenader till lekplatser, skogsutflykter, bibliotek, idrottshall, formjakt, skyltjakt.

Det har varit pågående byggprojekt med olika material i två olika rum på avd. Dessa pågick under långa tider innan de revs ner och började på nytt. Olika barn, oavsett genus, har varit delaktiga under tiden.

I börja av terminen var det mest pojkar som byggde, men det har blivit ändring på det. Tanken att få in fler flickor med hjälp av guld- och silverklossar samt tyger var mindre lyckat. De tyckte bara det var kul att måla dem, sen var intresset slut – men de var aktiva i förberedelserna.

De ”kemiska processerna” har bestått av experiment med vatten, sirap, olja, diskmedel, färg, salt, socker, föremål. Syfte: Vad ska hända? Vad händer? Varför?

Erfarenhet från tidigare experiment?

Trollagärde

Vi har inte gått iväg utanför gården så som vi trodde/tänkte i början pga många inskolningar. Men även har det varit ofta personalbrist i huset så vi har ofta fått hjälpa på annan avdelning. Och vi har då känt att verksamheten blivit drabbad för det, att vi inte har kunnat t.ex. gå iväg med våra barn med endast två pedagoger.

Vi har efterfrågat en del material som vi vill ha, för vi hade till en början inte så mycket material på avdelningen, utan vi har fått lite i taget. När vi pratar med barnen så använder vi ord/språk som hjälper dem att förstå innebörden av vad de gör eller hur saker och ting hänger samman, med andra ord stödjer deras begreppsbyggnad.

Ubbemåla

Vi har använt nya material såsom tapetklister, gummihandskar, fin betong, glasbitar m.m.

Åleberg

Vi har utvecklat vårt naturmaterial kopplat till vårt tema. Barnen ges regelbundna tillfällen att arbeta med olika byggmaterial för att konstruera med. (Se tidigare text ovan)

Barnen använder materialet regelbundet, både självständigt och tillsammans med en vuxen.

Röda

Barnen diskuterar om olika kretslopp och hur de fungerar med varandra. Övervägande av barnen kan sortera sopor utefter vad som finns upp märkt på miljögården. De tar tillvara på återbruksmaterial som de kan göra nya saker av, tillverkar egna leksaker.

Lila

Vi har sett att barnen är mer sparsamma med vatten – de letar på vår gård efter vatten innan de hämtar inne.

Att bygga med is – måla på is mm har gett nya begrepp och insikt om mått – volym. Frysexperiment – expansion – varför blir mjölkpaketet lite runda när vattnet fryser mm

1.1.3.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>De förskolor som arbetat med hållbar utveckling ser att arbetet utvecklats men att det behövs ytterligare arbete kring hur vi organiserar för återvinning och återbruk, t ex genom källsortering på ett lättare sätt.</p> <p>Inom det prioriterade utvecklingsområdet naturvetenskap/teknik kan vi övergripande se ett positivt resultat för barnens språkutveckling där de lär sig nya ord och begrepp som de kanske inte annars kommit i kontakt med. Arbetet involverar ofta digital teknik och det som vi inom förskolan har idag ligger väl i framkant med samhällets tekniska utveckling. Detta innebär att</p>
--------	--

	<p>barnen blir väl rustade att möta skolan och samhällets krav på digitalisering.</p> <p>Satsningen på skapande och att varje förskola har samma basmaterial till alla barn har slagit väl ut. Att vår ateljépedagog ansvarar för inköpen av dessa material har gjort att vi kunnat skaffa högkvalitativt och giftfritt material. Barn och pedagogers materialkännedom har ökat och barnen har getts fler möjligheter till kommunikation, bland annat genom dans och lerskulptering.</p>
Förskola	<p>Vi har lagt mycket tid på att undersöka vår närmiljö, förståelse för djur och natur och samtala om vår planet. Något jag skulle vilja utveckla är en egen källsortering i förrådet vid huvudentrén för att barnen ska kunna se hela ledet med att vad händer om jag slänger detta här m.m.</p> <p>Barnen har använt sig av iPad och kamera för att fota i skogen. Berättat om sina bilder för kompisarna och gjort egna böcker. De har delgett sina familjer och vill gärna fotografera det de upptäcker i naturen.</p> <p>Barnen har genom våra bilder på kaplastavarna och barnens egna böcker lärt känna varandra både med namn och vilka gosedjur eller snuttar som är vems. I samlingen har vi bekräftat varje barn med namn och bild. Om någon är sjuk så påtalar barnen detta, saknar sin kompis. Vi har arbetat för att skapa en "vi-känsla" på avdelningen där syftet är att barnen ska känna att de hör ihop som grupp. Genom att de får och vill hjälpa varandra får de också en ökad förståelse, kunskap, respekt, nyfikenhet och tilltro till varandra. Vi har läst sagor som handlar om olika känslor, använt TAKK.</p> <p>Vi har haft daglig aktivitet vid vattenstationen och där fått och in mycket matematik och teknik. Där kan även barnen själva uttrycka sig i matematiska begrepp.</p> <p>Vi har arbetat aktivt med att hålla ordning i våra miljöer. Barnens medveten kring vårt material och hur det används har ökat. De vet var och hur det ska användas och att man iordningsställer efter sig så att det inbjuder till ny lek. Barnen har skapat och byggt i vårt projektrum och ute med olika tekniker och material, bl a plåtburkar, kartonger, lera och färg.</p> <p>Gemensamma roller</p> <p>Målet är inte nått, barnen skrapar sin tallrik i en hink, men sedan vet de inte vart man gör med det.</p> <p>Det hade varit bra med olika små avfallshinkar som är märkta med tex metall, plast, som de sedan kan gå ut med och lägga i större sopkärl</p> <p>Jag har sått och planterat tex tomatplantor med barnen, som de sedan har varit med om att plantera om i större kärl och till slut har grävt ner ute i uteplanteringen utanför Kimramåla. De har fått hjälpa till med att vattna plantorna. I höstas fick de smaka tomaterna vid tex, mellanmålet. De var också med senare på hösten klippa ner vissna tomatplantor till komposten. Det här arbetet och kedjan i kretsloppet.</p> <p>Förutsättningarna för detta har inte alltid funnits då det inte finns tillräckligt med tid, jag har också haft hand om Öppen Förskola när jag har koncentrerat mig på ute verksamhet. Jag hoppas att förutsättningarna och planeringen kan bli annorlunda till hösten.</p> <p>Detta arbete har inte varit så mycket tyvärr men vi har jobbat med att kompostera vid maten och varför vi ska göra detta.</p> <p>Det vi har jobbat med är återvinnings material där vi har skapat olika alster och gemensamma</p>

skapelser med olika material som möter varandra för att se vad som händer och att man inte behöver kasta saker bara för att det inte går att använda till sin ursprungliga tanke.

Något jag skulle vilja utveckla är en egen källsortering i förrådet vid huvudentrén för att barnen ska kunna se hela ledet med att vad händer om jag slänger detta här m.m.

Vi har haft skräpplocka dagen där barnen fick gå på olika områden runt omkring i Emmaboda men detta arbete skulle jag vilja ha i mycket större utsträckning på så vis att det blir ett systematiskt arbete kring hållbar utveckling.

Lila

Barnen hittade en gul larv med röd rumpa! Vad ska den bli? Detta var upprinnelsen till vårt tema om naturen. Vi forskade och hittade att det var en bokspinnarlarv, vad ska det bli? Jo en fjäril som är gråspräcklig. Vad äter den? Boklöv – vilka träd finns i närområdet o.s.v. Barnen kan fjärilens livscykel. Vad händer med träden under årets växlingar – färgerna om hösten – kala träd och snö – våra sinnen, kallt, det knakar i snön när vi går. Vilka lever i träden? Fåglar bor i träd sa barnen. Hur klarar de vintern?

Barnen har arbetat med stort intresse och har velat veta mer om alla delar i vårt projekt. De har delgett sina familjer och vill gärna fotografera det de upptäcker i naturen.

Barnen har stor kunskap om vad man får göra i naturen – man får inte kasta skräp, inte bryta grenar, man får plocka svamp och bär. Vi hade förmånen att hitta kantareller när vi var på promenad.

Vi har gått på tysta promenader både med utepedagog och själva. Vad hör och ser vi. Visa hänsyn mot djuren i skogen. Att promenera och leka i skogen ger mycket och bra grovmotorisk träning.

Barnen kan namn på många insekter och fåglar, de kan även teckna för flera av dem. De livräddar många små sniglar och maskar, de har en större respekt för allt levande.

Vi har haft bra förutsättningar i vårt arbete och vi har byggt en värld i vår hall där vi presenterat vad vi arbetat med, detta har gjort att föräldrarna blivit engagerade.

Röda

Målet: Rättigheter och skyldigheter i naturen är uppnått. De vet vad man får och inte får när vi är ute i naturen. När vi diskuterar och ställer frågor vet de det mesta om allemansrätten. Även ordet allemansrätt känner de till.

De kan namnen och utseende/kännetecken på de vanligaste djuren, insekterna och fåglarna.

De kommer ofta med små insekter och vill veta vad det är och utforska m.m.

De utlandsfödda har fått fler ord och begrepp på olika arter.

Vi har talat om olika trädarter och dess utseende. Olika blommor och hur man kan känna igen dem.

Vi har varit ute i naturen/skogen, letat efter olika arter. Vi har tittat i böcker, på filmer.

Vi benämner olika arter. Barnen är särskilt intresserade av insekter och djur.

Barnen har använt sig av iPad och kamera för att fota i skogen. Berättat om sina bilder för kompisarna och gjort egna böcker.

Skapat i naturmaterial.

Vi är nöjda med arbetet kring målet. Det har varit engagerande och alla har efter sina förutsättningar lärt nya begrepp och fått ökad kunskap om naturen.

Barnen har kunskap om: Om man inte håller sig till allemansrätten kan det få konsekvenser

för naturen och djuren t.ex. djuren kan plågas ihjäl om de trampar på en plåtburk.

Åleberg

Barnen har skapat och byggt i vårt projektrum och ute med olika tekniker och material, bland plåtburkar, kartonger, lera och färg. Barnen har haft stort inflytande över vårt skapande i projektrummet. I rummet finns flera små rymd-miljöer. Ett lyckat delmoment i vårt projektskapande var när föräldrarna bjöds in på ett föräldramöte att bidra med något skapande inom rymdtemat.

De valde att göra en bakgrund i rymdrummet och en stor månrocket, vilket var mycket uppskattat av barnen. Ett lyckat samarbete mellan föräldrarna, barnen och verksamheten.

Trots sjukskrivningar i arbetslaget har vi lyckats hålla projektet levande!!

Genom våra gemensamma dokumentationer har vi kunnat följa vårt projektarbete även då vi inte haft möjlighet att reflektera skriftligt i vår projektstruktur.

Vi fortsätter att utveckla och upptäcka mer i vår rymdmiljö tillsammans med barnen.

Kimramåla

Barnen har genom våra bilder på kaplastavarna och barnens egna böcker lärt känna varandra både med namn och vilka gosedjur eller snuttar som är vems.

Barnen vågar visa sina känslor och uttrycka när de inte vill eller vill göra.

Har lärt barnen att säga stopp och nej om de inte vill. Vi utmanar dem att berätta vad de vill göra och känna empati både genom kroppsspråk, taak och verbalt.

Vi har kommit långt med detta mål. Vi kommer att fortsätta att samtala och arbeta kring känslor och hur man är mot varandra.

Eftersom barnen har fått uppleva många möten har vi fått öva på att hur vi bemöter varandra och lyssna på varandras åsikter.

Barnen har blivit bra på att upptäcka varandra och saknar sina kamrater om de inte är på förskolan.

Ja vi har arbetat mycket med detta mål och gett barnen möjligheter att uttrycka sig på.

Rasslebygd

I samlingen har vi bekräftat varje barn med namn och bild. Om någon är sjuk så påtalar barnen detta, saknar sin kompis.

Vi har läst sagor som handlar om olika känslor, använt TAKK .

Alla barn säger ifrån eller visar med gester ”nej”.

Föräldrar har påtalat att barnen säger nej och stopp hemma. Barnen vågar visa sina känslor för varandra och för oss pedagoger. En del barn använder tecken för arg.

Vi känner att här har vi kommit långt. Nu pratar/läser vi sagor om hur kompiserna känner när någon puttas/bits.

Barnen har lärt sig vems ett visst gosedjur är, vems förälder som kommer.

Trollagärde

Vi kan se allmänt i gruppen att barnen är hjälpsamma och hjälper gärna varandra vid påklädning/avklädning o dyl. T ex när vi ska gå ut så brukar det komma fram ett barn som hjälper någon annan när de tar på sig skorna. Och de har även blivit duktiga med att försöka klä på sig själva också. Genom att de får och vill hjälpa varandra får de också en ökad förståelse, kunskap, respekt, nyfikenhet och tilltro till varandra.

Vi har en bit kvar vad gäller att vänta på sin tur, vissa klarar det galant, medan andra behöver mer träning på detta. Det kan tex handla om att vänta på sin tur när de ska hämta mat på torget, då får barnen sätta sig och vänta på sin tur medan torgetpedagogen ropar upp en och en. En del barn kan då bli lite rastlösa och otåliga, någon kan bli ledsen.

Vi har inte riktigt nått målet vad gäller det sistnämnda, men har gjort så gott vi kunnat och kommer fortsätta arbeta med just detta då vissa behöver mer tid, och vi är konsekventa i vårt arbete vilket är viktigt.

Vi hade velat se att barnen visar lite mer respekt för materialen, framför allt böckerna som kan kastas ibland, ibland även klossarna. Detta jobbar vi med dagligen i verksamheten i förhoppning om att barnen till slut förstår att det är viktigt att vara rädd om materialen som finns i verksamheten.

Ett annat resultat av målområdet är att de kommit närmare varandra, har lärt sig samarbeta mer, vilket är bra för helheten av gruppen, de bildar mer relationer med varandra.

Ubbemåla

Vad det gäller situationer som vi arbetat med naturvetenskap och teknik i verksamheten;

- Vi kan se barnens förståelse till växt och djurliv och hur det sker ute omkring oss. Detta både vi lek och aktiviteter inne och ute på förskolan men även vid utflykter utanför förskolans område. Barnen visar även förståelse och kan ge i uttryck när det ligger skräp utomhus jämfört med förståelsen av nyttjande på återbruksmaterial eller skräp inomhus.
- Vi har arbetat med bygg och konstruktion och då använt oss enbart av träklossar där barnen har fått träna på matematiska begrepp och förståelse för byggnader och skapelser i olika former.
- Vi har haft daglig aktivitet vid vattenstationen och där fått och in mycket matematik och teknik. Där kan även barnen själva uttrycka sig i matematiska begrepp.
- Även utomhus ser vi hur barnen behärska teknik och motorik i samband med naturvetenskap så som cykling, klättring, hinderbanan mm
- vad det gäller återbrukande material, kompostering och källsortering så har våra barn varit med på skräpplockardagen, rensat ogräs som vi slängt i komposten och liknande men det är tyvärr inget vi arbetar med dagligen så som vi kanske bör.
- Vi har inte som arbetslag utnyttjat den utepedagog vi har som resurs pga att vi fått till oss att våra barn varit för små för de gemensamma aktiviteterna som hon erbjuder barnen på stora sidan och att hon jobbar mot oss när vi har reflektion på måndagar.

Vi hade kunnat prata mer om skräp och återbruk med barnen både spontant och i upp styrda situationer så som samlingen och promenader. Och även kunnat skapat mer med återbruksmaterial.

Krysseboda

Inget mål... Vi trodde att vi skulle ha ett gemensamt mål på hela förskolan, men det rann ut i sanden. ??? Eller har vi missuppfattat vi det. Hållbar utveckling.

Vi har lyft detta i olika situationer, promenader till skogen, materialet på avdelningen, källsortering.

En gemensam större källsortering hade underlättat i vår vardag.

Vi har inte haft ett mål att jobba emot, ovan nämnt.

Vi har lyft vikten av att vara rädda om saker på förskolan och på skogspromenaderna.

Vi ska vara rädda om det vatten vi har, låt inte vattnet stå och rinna. Pappersförbrukning.

Vi sätter ett mål i augusti.

Räveberg

Vi har lagt mycket tid på att undersöka vår närmiljö, förståelse för djur och natur och samtala om vår planet. Varje vecka, för varje djur, kommer detta på något vis upp eller att vi berör våra mål. Vi har en planerad reflektionstid med barnen flera gånger i veckan där vi samtalar i början av veckan kring frunderingar och även vad de kommit fram till när veckan är slut. Vi har samtalat om utrotningshotade djur, nedsmutsning av våra hav, människans ansvar för djurens välmående, respekten för djuret (och underliggande respekt mot varandra som människor). Vi har upptäckt djur och natur på nära håll när vi har varit i skogen eller matat änder/hästar. Vi undersöker djuret på olika sätt: böcker, film, promenader/studiebesök men även att se/känna/lukta/smaka på fårens mat, ull, hästens skor, grodans läten, se när/om änder kan flyga ect.

Vi har sett hur barnen tar in denna kunskap in i leken: vi var på bökön och letade efter grodor. Då fick vi se en citronfjäril och barnen började, på egenhand, samtala med varandra om detta. När vi kom fram började barnen göra metspön ”Vi får ju inte använda nät för då fångar man delfiner och såna djur som inte ska bli fångade. Då dör dom”. Eller när barnen lekte på ljusbordet så bygde de upp ett hav. De sorterade ut de bruna/mörkare stenarna och sa att det var skräp i haven som de sorterade upp. Detta ”för att fiskarna ska leva”. Vi kan tydligt se barnens förståelse för samband mellan människan och djur och natur – att människan har ett ansvar.

Detta är något vi tänker fortsätta att ta fasta på, barnens egna upptäckande av miljön, då vi kan se de positiva effekterna av det.

Lindehult

Vi har arbetat aktivt med att hålla ordning i våra miljöer. Barnens medveten kring vårt material och hur det används har ökat. De vet var och hur det ska användas och att man iordningsställer efter sig så att det inbjuder till ny lek.

Vi saknar förvaringsutrymme för barnens ofärdiga saker som blir liggande på borden och glöms bort.

Det gör att miljön kan få ett stökigt intryck som gör det oattraktivt att vara i.

När vi har inbjudande material framdukat på borden ser vi att det fångar barnen.

Medvetenheten hos barnen har ökat.

Duvemåla

Barnen visar tecken på empati, förståelse och respekt mot varandra. Vi upplever att barnen hjälper varandra och visar varandra empati när någon är ledsen/ arg genom att exempelvis hämta ett gosdjur, hjälpa varandra med kläder eller trösta varandra. Vi upplever också att de har utvecklat sin förståelse för att vänta på sin tur vid exempelvis matsituationen. Detta genom samtal med barnen och genom att vara närvarande i samspelet med barnen. Att vara goda förebilder för barnen ser vi påverkar, hur vi samtalar och bemöter både barnen och varandra. Vi har arbetat för att skapa en ”vi-känsla” på avdelningen där syftet är att barnen ska känna att de hör ihop som grupp. Barnen leker mer tillsammans än tidigare. Detta tror vi även har att göra med att vi utvecklat miljöer där det är meningen att man ska kunna vara många tillsammans samtidigt. Både genom att samarbeta men också genom att göra olika sa-

	ker. Barnen har också blivit äldre.
--	-------------------------------------

1.1.3.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

1.1.4 Förskola och hem – (LpFö 2.4)

1.1.4.1 Läsåret 2016/2017

Infördes hösten 2017.

1.1.4.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	Vi ser att många avdelningar/förskolor har bra samarbete med familjerna men de goda exemplen sprids inte tillräckligt inom organisationen. Det är också så att förskolornas storlek påverkar hur samarbetet kan utföras, så i viss mån måste varje förskola hitta sin egen väg. Överlag så upplevs VårRundan som ett bra verktyg för att bjuda in föräldrarna till verksamheten.
Förskola	<p>Hur ska vi ge föräldrarna en större inblick och bjuda in dem i verksamheten? Vi hade Take away kaffe vilket var det väldigt uppskattat av föräldrarna, och det gav oss tillfälle att träffa föräldrar som man kanske aldrig ser annars samt att de får ett ansikte av oss. Vi bjuder in till föräldramöten, drop- in, enkäter, utvecklingssamtal. De flesta föräldrarna har vi möjlighet att samtala med vid lämning eller hämtning. I tamburen har vi en dokumentationsvägg där föräldrarna och barnen kan följa avdelningens projektarbete. Barnens alster visas upp tillsammans med tillhörande dokumentation. Föräldrarna är alltid välkomna in på avdelningen!! Föräldrarna har även fått vara delaktiga i vårt projektarbete under föräldramöte. De får även till sig våra dokumentationer på anslagstavlan, dokumentationsväggen samt i månadsbrevet. Nu är de flesta föräldrar inne och frågar och ser verksamheten.</p> <p>Vi har försökt att låta barnen vara delaktiga när föräldrarna hämtar sina barn. Låta dem få berätta. Flera föräldrar är engagerade och vill gärna veta vad vi arbetar med. Vi anser oss ha en god relation med våra föräldrar, vi tycker att den dagliga kontakten är viktig, därför vill vi ha en daglig (avstämning), kommunikation med föräldrarna om hur tex dagen har varit. Om det skulle vara något brådsakande så har vi alltid telefonkontakt.</p> <p>Vi upplever att föräldrarna har varit splittrade i hur arbetslagen bytts och hur detta påverkar deras barn.</p> <p>Föräldrar talar om att barnen berättar nu mer hemma om förskolan och ibland kan de ta med sig våra pågående projekt hem. Målet har uppnåtts genom att vi erbjuder barnen material och samspelssituationer som vi inte tror att de har tillgång till hemma.</p> <p>Gemensamma roller</p> <p>Detta har vi jobbat med genom</p> <p>Drop in fika</p> <p>Take away kafe</p> <p>Vår rundan med öppet hus</p>

Föräldramöte

Vi som har de gemensamma rollerna får diskutera mer om hur vi ska ge föräldrarna en större inblick och bjuda in dem i verksamheten, men också hur vi kan nå ut till alla barnens familjer då vi har alla barn.

När vi hade Take away kaffet var det väldigt uppskattat av föräldrarna, men även för oss för det gav oss tillfälle att träffa föräldrar som man kanske aldrig ser annars samt att de får ett ansikte av oss. Bra att fortsätta med till hösten när det kommer nya barn och föräldrar.

Denna del är något som jag vill diskutera vidare med mina två andra torget kollegor hur vi ska kunna ge föräldrarna en större inblick och bjuda in dem i verksamheten men också hur vi kan nå ut till alla barnens familjer då vi har alla barn.

Take away kaffet var en positiv del både från mitt håll men också i form av respons av föräldrarna detta gav oss ett tillfälle att få träffa föräldrar man kanske aldrig se annars och de får ett ansikte av oss.

Lila

Vi hade nog lite större mål än det som står ovan...hi,hi. Trötta pedagoger?

Vi har strävat efter att föräldrar ska känna sig delaktiga genom att försöka få fram bra information både muntligt, genom månadsbrev och genom barnens berättande.

Flera föräldrar är engagerade och vill gärna veta vad vi arbetar med.

Vi har sänt med barnen frågor, t.ex vilka fåglar ser ni hemma, vilka djur och insekter ser ni på vägen hit. Detta har gjort föräldrarna engagerade och delaktiga – vi har föräldrar som har lärt sig fågelnamn tack vare sina barn.

Tack vare att vi haft en arabisktalande pedagog har vi kunnat delge alla föräldrar vad vi arbetat med och de har känt sig delaktiga. Att kunna ha utvecklingssamtal på hemspråket gör att man får större förståelse för hur vi arbetar på en svensk förskola.

Vår arbete som finns representerat i vår hall har gett många frågor och diskussioner, även de spel vi gjort har föräldrarna och syskonen fått prova.

Vi har haft en del incidenter mellan barnen och det har vi tagit upp och arbetat mycket med. Hur ska man vara mot varandra. Vi har även haft samtal med inblandade familjer.

När vi gjorde affär – allt enligt barnens önskemål så var nog nästan alla föräldrar engagerade och tog med material och tomma förpackningar. Fantastiskt roligt.

Vi hade säkert kunnat bjuda in på fler sätt – det gäller att hitta möjligheterna.

Röda

Föräldrarna har haft möjlighet att komma på föräldramöte och drop-in. Tyvärr inte någon stor uppslutning, endast 4 barns föräldrar på mötet.

Inte tillräckligt intressanta föräldramöten? Svårt komma iväg kvällstid? Större intresse för skolfrågor för 5årsföräldrar?

En del av föräldrarna läser månadsbreven, men inte alla. Föräldrarna ställer relevanta frågor om verksamheten och vet om det är speciella tider att passa.

Månadsbrev via mejl är ett önskemål från föräldrarna. Ändå läser inte alla mejlen. Föräldransvar!!

På utvecklingssamtalen är föräldrar nöjda med verksamheten.

De vet att de får mejl men erkänner att de inte alltid läser.

På Vår Rundan var föräldrarna här och visades runt av sitt barn. I stort sätt alla fick ta del av

sitt barns vardag i förskolan.

Vi bjuder in till föräldramöten, drop- in, enkäter, utvecklingssamtal. De flesta föräldrarna har vi möjlighet att samtala med vid lämning eller hämtning. Skriftlig info på anslagstavla 2 st. och mejl.

Åleberg

I tamburen har vi en dokumentationsvägg där föräldrarna och barnen kan följa avdelningens projektarbete. Barnens alster visas upp tillsammans med tillhörande dokumentation. Föräldrarna är alltid välkomna in på avdelningen!! Föräldrarna har även fått vara delaktiga i vårt projektarbete under ett föräldramöte, där de fick skapa fritt inom vårt rymdtemat. Regelbundna informationsmejl, utvecklingssamtal och öppen och bra tamburkontakt är också viktigt!!

Vi har försökt att ringa och förbereda föräldrarna om det hänt något speciellt under dagen, på så sätt kommer vi ifrån situationer där vi pratar över huvudet på barnen.

Vi fortsätter med en öppen och bra kommunikation med föräldrarna!!

Kimramåla

Vi har försökt att låta barnen vara delaktiga när föräldrarna hämtar sina barn. Låta den få berätta. Har infört en föräldrar informationsbok där vi skriver ner vad barnen har varit med om under dagen och upplysningar som föräldrarna vill veta om sitt barn om vi inte är kvar när de hämtar sitt barn..

Vi försöker att välkomna in föräldrarna in på avdelningen när vi har dropp in eller vårrundan med de har inte den tiden.

Vårt grupputvecklingssamtal var uppskattat och föräldrarna fick mötas och får samma info kring det vi gör och hur barnen utvecklas.

Vi upplever att föräldrarna har gott förtroende till oss pedagoger och vad deras barn få uppleva under dagarna.

Vi behöver både vara tankeläsare och kunna flera olika språk för att kunna med säkerhet veta att vi når alla föräldrar.

Vi har försökt att använda alla möjliga språk och hjälpmedel för att föräldrarna ska känna sig delaktiga i barnens tid hos oss.

Vi har ansträngt oss att bemöta och upplysa alla föräldrar efter deras behov.

Oftast har vi lyckats med även misslyckats pga. Språkproblem och kulturkrockar

Rasslebygd

Barnen och föräldrarna får till sig våra dokumentationer både på anslagstavlan, dokumentationsvägg samt i månadsbrevet.

Det har varit svårt att nå en del av de utländska föräldrarna.

Vårrundan var inte bra när tvåbarnens föräldrar kom mitt i mellanmålet, hur gör vi det bättre nästa år?

Grupputvecklingssamtalet var uppskattat, vi pratade om vad barnen är med om här på förskolan. En del föräldrar valde enskilda utv.samtal.

Föräldrarna känner sig mer delaktiga, får en bättre inblick i vad vi gör på fsk. Kan tillsammans med barnen hemma i lugn och ro titta på bilder av vad barnen är med om här.

Vi skickar regelbundet ut månadsbrev till alla föräldrar, alternativt skriver ut det till de som inte har lämnat sin e-post. Vi får respons från föräldrar.

Vi har verkligen gjort vårt yttersta vad gäller att informera föräldrarna vad vi gör på fsk. Vi har

använt oss av Selwa vilket har varit mkt värdefullt! Trots detta blir det en del kulturkrockar och missförstånd.

Det är tydligt att vissa föräldrar inte vill ta in viss information.

Vi uppmuntrar föräldrarna att säga till om det är något de undrar över. Det känns som att vi har föräldrarnas förtroende och har en god dialog.

Trollagärde

Här i vår verksamhet har barnen en god variation på material och vi använder mycket naturmaterial när vi t ex skapar. Vi försöker ha vår miljö så den inte kan likställas som hemmiljö, vi strävar efter att ha en lite mer avskalad miljö, dels för att vi har barn som behöver det, och dels för att det blir mer lugnt för ögat, inte lika stressande som det kan bli med saker lite överallt. Vi har heller inga dockor, inga bilar, utan ett genustänk och barnsyn som ska passa alla oavsett om du är flicka eller pojke.

Vi är väldigt nöjda med vår miljö och vi tycker att den fungerar väl med barnen, det som byts regelbundet är; böcker, pussel, barnens alster, klossar ibland, ateljématerial, och dokumentationer på dok.väggen och lösa bilder, dvs dokumentationer/bilder som barnen kan bära runt på själva från rum till rum. Detta är väldigt populärt hos barnen märker vi, då de nästan alltid går runt med dessa bilder. De gillar att peka och titta med varandra, de gillar att visa vilket/vilka barn som är på bilderna. De blir stolta när de kan, och genom detta skapas också en gemenskap och samhörighet till varandra.

Vi anser oss ha en god relation med våra föräldrar, vi tycker att den dagliga kontakten är viktig, därför vill vi ha en daglig (avstämning), kommunikation med föräldrarna om hur tex dagen har varit. Om det skulle vara något brådiskande så har vi alltid telefonkontakt. Har det varit oklart kring något eller om det varit något viktigt vi vill framföra så har vi haft möte tillsammans med föräldrarna, och det har resulterat i en bättre och mer öppen relation med föräldrarna.

Flera föräldrar har gett oss beröm för att det känns tryggt och lugnt här i vår verksamhet, att de har stort förtroende för oss. Det tycker vi känns väldigt positivt.

Vi är nöjda med vårt arbete kring målet och känner att vi gjort så bra vi kunnat.

Ubbemåla

Vi upplever att föräldrarna på Ubbemålas avdelning har varit splittrade i hur arbetslagen bytts och hur detta påverkar deras barn.

Vi har försökt genom den dagliga kontakten förklarat hur vi har det och hur dagarna i verksamheten ser ut ”nu”, vi har välkomnat dem in på att vara med en dag hos oss. Vilket har varit uppskattat men inte så nyttjat.

Månadsbreven fortsattes inte efter att vi blev nytt arbetslag pga tid, planering och kännedom av barnen. Det gav heller ingen respons av vad som stod och då kändes det mer prioriterat till att få ihop miljön och arbetslagets planering.

Det vi kommer att göra för att nå målet närmre nästa termin är att få upp en tavla med planering med en veckoöverblick , strukturerad och organiserad entré för att ge en tydlig bild av rutinerna vi har i verksamheten både för både och barn och personal.

Utöver den dagliga kontakten har vi haft vår-rundan som Öppet hus för familjen till barnen.

Det som var positivt var att alla föräldra kom på sina enskilda utvecklingssamtal denna termin.

Krysseboda

Vi känner att vi har en god relation till många föräldrar. Vi försöker delge barnens vardag.

Det som är frustrerande är att man inte alltid kan nå de föräldrar med annat hemspråk. Selwa är en tillgång som vi har försökt använda oss av.

Föräldrar talar om att barnen berättar nu mer hemma om förskolan och ibland kan de ta med sig våra pågående projekt hem som t ex intresset för bokstäver.

Kvällsträffar med föräldrarna skulle vara positivt, enbart avdelningen eller ytterligare en jämn-årig avdelning. Man kan mötas runt ett projekt som görs till avdelningen.

Räveberg

Vi upplever att vissa föräldrar/barn tycker det är jobbigt att lämna på torget under frukost vilket vi har "löst" genom att en personal alltid stannar på avdelningen och tar emot dessa familjer där för att sedan gå ut på torget efter avsked från förälder.

De flesta föräldrar har möjlighet att träffa någon från avdelningen vid lämning och hämtning vilket vi upplever som positivt i vår föräldrarkontakt.

De föräldrar som har annat modersmål än svenska, där i vissa situationer är svårt med kommunikationen, har Selwa hjälp otroligt mycket.

Hur vidare vårdnadshavare upplever det har vi svårt att svara på men vi anser att de har möjlighet att fråga eller samtala vid hämtning och lämning. Vi uppmuntrar även till vidare samtal om de så önskar och vi upplever att vi har en god föräldrarkontakt med medparten. Alla har tillgång till dokumentationsvägg i hallen samt månadsbrev.

Vi upplever att målen ständigt arbetas med och på där vi personal känner att föräldrarna är väl insatta i vad vi arbetar med och visar intresse för vad vi gjort (utvecklingssamtal, vårrundan, vardaglig kontakt/inbjudan, föräldrarmöten ect). Tidigare upplevde vi att det alltid var samma föräldrar om var insatta och kom på ex föräldrarmöten som kommer in på avdelningen. Nu är de flesta föräldrar inne och frågar och ser verksamheten. Vi är nöjda med hur långt vi nått med målen då vi anser att vi ger alla barn/föräldrar möjlighet till våra mål ovan. Det som behöver arbetas mer med, vilket vi anser vi ständigt gör, är att barnen inte ska behöva be om lov för ex få måla eller ta färg. Det behöver vi fortsätta arbeta med för att stärka barnen i detta. Vi har kommit en bit på vägen men inte lyckats riktigt ännu. Det är också en balansgång mellan att bli bekräftat och faktiskt be om lov.

Duvemåla

Målet har uppnåtts genom att vi erbjuder barnen material och samspelssituationer som vi inte tror att de har tillgång till hemma. Vi pratar om detta mer ingående vid utvecklingssamtal och berättar hur vi tänker kring vår miljö och de material som vi erbjuder. I den dagliga kontakten berättar vi vad vi gjort under dagen på ett övergripande sätt och om det är något särskilt som rör barnet som föräldrarna bör/ vill veta.

1.1.4.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

1.2 Analys och bedömning

1.2.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	<p>Överlag så har samtliga arbetslag blivit mer medvetna om hur vi skriver mål inom förskolans verksamhet. Även språkbruket kring detta har utvecklats. Däremot behöver vi sätta mer fokus på varför målet valdes och i vilket syfte samt att målen inte är pekpinnar utan något som ger pedagogerna och verksamheten ett fokus/en inriktning.</p> <p>Projektstrukturen och, framförallt, utvärderingsstrukturen har gjort reflektionsarbetet lättare och tydligare vilket i sin tur underlättat utvärderingsarbetet.</p> <p>Många förskolor upplever fortfarande att mycket planeringstid försvinner och många arbetslag upplever sig oförberedda på de möten som ligger utanför arbetstid i barngrupp. Vi behöver bli tydligare med att hänvisa till det gemensamma kalendarier där hela läsårets planering finns och att det är upp till varje förskola att lägga scheman och planera arbetet utifrån dessa datum och tider.</p> <p>Att arbeta i mindre grupper upplever flertalet som en oerhört positiv erfarenhet som ger mer kvalitet till verksamheten. Vi fortsätter att driva denna linje för att fler ska få uppleva detta.</p> <p>Barnsyn och värdegrundsarbete spretar inom kommunen och det är något vi behöver fokusera på under arbetslagens och gemensamma diskussioner.</p> <p>Önskemål framkommer att få mer tid för föreläsningar och diskussioner. Detta tolkar vi som att pedagogerna ser en nytta av detta vilket är positivt och kommer arbeta för att ge mer tid, framförallt i upptakten av varje termin. Förhoppningen är att kunna erbjuda samtliga pedagoger tre heldagar med föreläsning, diskussioner och iordningsställande av de pedagogiska miljöerna. Vi behöver också tid för att komma till fördjupning inom de områden vi brottas med.</p> <p>Utemiljöerna ses fortfarande som ett problemområde och här behöver pedagogernas eget ansvar förtydligas. Allt för ofta ser vi från ledningsgruppen det vi benämner som ”pedagogklump” där det är otydligt vad pedagogerna gör vid utevistelse på gården, men de är sällan engagerade i det barnen engagerar sig i och står samlade i en ”klump”. Likaväl inställningen att alla barn är allas, vilket synliggörs extra vid gemensam utevistelse, där det också allt för ofta upplevs att pedagogerna bara ser till de barn som finns på egna avdelningen.</p> <p>Vårterminens arbete har varit påfrestande för alla förskolor där vikariebristen och bristen på utbildad personal har varit framträdande. Vi behöver bli bättre på att se vad som verkligen gjorts utifrån de förutsättningar som rått än att fokusera på allt som inte kunde göras enligt planeringen.</p> <p>Inskolningarna ses fortfarande på många håll som en separat verksamhet som inte är knuten till det vardagliga arbetet. Vi behöver förtydliga och sätta fokus på vad det är som inskolningen ska leda till, vad det är vi skolar in till.</p>
Förskola	<p>Analysen visar att Bjurbäckens förskola har arbetat mycket med kommunikation. Det syns i det dagliga arbetet och dialogen mellan barnen och pedagoger. Resultatet visar att barnen har börjat kommunicera mer med varandra och sätter ord på det dem vill istället för att använda sig av fysiska handlingar. Språket och kommunikationen stärks genom morgonmöte tillsammans med barnen, sånger, ramsor med mera och med hjälp av olika digitala hjälpmedel.</p> <p>Gällande demokrati/värdegrund framgår det att pedagogerna anser det är viktigt för barnen att man arbeta med tydliga ramar och gemensamma regler både ute och inne, kring torgen och på avdelningarna. Detta för att få en så bra fungerande verksamhet som möjligt för alla. Vi ser en förändring då barnen tar mer hänsyn och hjälper varandra i olika situationer.</p>

På Bjurbäckens förskola synliggörs det att barnen har blivit mer delaktiga i olika val kopplat till verksamheten och det i sin tur har stärkt empatin för varandra, en starkare vi-känsla och en säkerhet och självständiga barn.

Att lyssna till och förstå varandra olikheter ses som en viktig del i arbetet med mångfald och att vi som pedagoger synliggör och uppmärksamma dessa olikheter. Våra barn med annat modersmål har utvecklats enormt mycket och vill kommunicera.

Inom naturkunskap och teknik anser vi pedagoger att material skall vara tillgängligt för barnen då de kan utveckla olika tekniker och använda sig av olika material i deras konstruktioner. I dessa möten i bygg och teknik uppstår ofta kommunikation kring olika matematiska begrepp så som hållfasthet, antal, expansion och volym. Barnens kunskaper om material och konstruktion har utvecklats och finns material tillgängligt så används det, både planerad och spontana aktiviteter. Bjurbäckens förskola har ett bra läge då det är nära till fina närliggande naturområden dit många av oss går, vilket stödjer det arbete som pedagogerna fört kring naturvetenskap och teknik. Pedagogerna sträva efter att utveckla ett utforskande arbetssätt och en grundtanke kring återvinning och återbruk. Analysen visar att barnen behöver stöd i sin kommunikation genom närvarande, tydliga och stödjande pedagoger.

1.2.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>Tittar vi på verksamheten över längre tid är det uppenbart att vi har gått igenom en tankvända. Vi har gått från att tolka barns inflytande att pedagogen inte ska styra alls till att inse att det krävs struktur, organisation och rutiner för att kunna styra verksamheten. Detta för att barnen ska få inflytande över det pedagogiska arbetet såsom läroplanen beskriver. Det är pedagogernas ansvar att avgränsa arbetet.</p> <p>Många arbetslag tolkar arbetet med att utmana samhällets könsnormer till att plocka bort alla könskodade material och istället satsa på mer öppna material som är lättare för alla att förhålla sig till. Är det så att vi gör det lätt för oss själva? Borde vi istället utmana oss själva genom att förändra inställningen hos pedagoger och barn kring de mest uppenbart könskodade materialen? Detta är en diskussion vi behöver börja föra.</p> <p>Vi ser att teori och praktik skiljer sig åt en del. De absolut flesta pedagoger/arbetslag vet hur arbetet ska organiseras och hur de ska göra men steget till att kunna utföra det praktiskt är inte alltid taget. En del av utvärderingarna ser vi är skrivna ur det teoretiska perspektivet men där vi, från ledningsgruppens sida, inte ser detta praktiskt i verksamheten. Vi behöver fortsätta föra diskussionerna för att hålla teorin levande och hjälpa till för att det ska bli praktik av det.</p> <p>Likaså är det många tolkningar av vad vi tror i utvärderingarna, inte vad vi har sett eller vad vi vet. Vi behöver bli bättre på att ta reda på fakta när det gäller resultatet av våra mål. Detta hänger också samman med att det ofta är aktiviteter som beskrivs som resultat istället för att beskriva hur arbetet med målet påverkat barnen och verksamheten.</p> <p>Långsiktighet och långa processer behöver vi bli bättre på. De projekt vi påbörjar behöver vara förankrade hos barnen och deras tankar och intressen. Vi behöver få låta dem få tänka klart och utforska alla små sidospår och stora huvudspår som dessa tankar startar. Läsåret 18/19 startar vi med en uttalad undersökningsperiod under augusti och september för att sätta en inriktning för arbetet under oktober och att inriktningen sedan sträcker sig fram till läsårets slut.</p> <p>Vi behöver även fortsättningsvis diskutera barnsyn, bemötande och närvarande pedagoger. Både med erfarna pedagoger och med nyanställda och vikarier. Inställningen att alla barn är allas barn behöver vi arbeta vidare med men även expandera tanken till att alla familjer är allas</p>
--------	--

	<p>familjer. Det behövs en samsyn kring varför vi är på jobbet och vad våra arbetsuppgifter innefattar.</p> <p>Många förskolor upplever fortfarande att mycket planeringstid försvinner och många arbetslag och pedagoger upplever sig oförberedda på de möten som ligger utanför tiden i barngrupp. Vi behöver bli tydligare med att hänvisa till det gemensamma kalendarier där hela läsårets planering finns och att det är upp till varje förskola att lägga scheman och planera arbetet utifrån dessa datum och tider.</p> <p>Inskolningarna ses fortfarande på många håll som en separat verksamhet som inte är knuten till det vardagliga arbetet. Vi behöver fortsätta arbetet med att förtydliga och sätta fokus på vad det är som inskolningen ska leda till, vad det är vi skolar in till.</p> <p>En diskussion vi kan behöva ta är i vilken utsträckning vi tar in barnens vardag i verksamheten. Vilka leksaker har barnen hemma? Vad tittar de på för barnprogram? Vilka spel spelar de? Vad får komma med till förskolan och vad vill vi inte ha in i vår verksamhet? Har alla samma uppfattning och vad säger styrdokumentet?</p>
Förskola	<p>På Bjurbäcken har demokratiarbetet gått framåt på många områden. Personalsituationen är dock en begränsande faktor som gör att delaktigheten och inflytandet för barnen inte kan ske i den omfattning pedagogerna har ambitioner för.</p> <p>Inom området Mångfald så brottas Bjurbäcken med en del utmaningar, bland annat det stora antalet barn med annat modersmål och annan kultur samt att kunna ge alla barn samma förutsättningar oavsett bakgrund/kön. Medvetenheten kring dessa frågor har blivit större på förskolan och inför nästkommande läsår finns många tankar på hur arbetet kan förfinas.</p> <p>Under naturvetenskap/teknik så har mycket av arbetet gjorts inom hållbar utveckling och då i många fall med fokus på socialt hållbar utveckling. Detta har gjort att arbetet med dessa mål tangerat målen inom demokrati och mångfald.</p> <p>Samarbetet med hemmen är fortfarande under uppbyggnad. Bjurbäcken är en ny förskola med relativt ny organisation och det finns många olika tankar på hur samarbetet med familjerna ska göras och hur våra gemensamma roller ska involveras. På avdelningsnivå fungerar det väl, det är vid de gemensamma tiderna på mornar och sena eftermiddagar arbetet kan behöva diskuteras och förfinas.</p>

1.2.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

1.3 Identifierade utvecklingsbehov

1.3.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	<p>De övergripande utvecklingsbehoven vi kan se inom kommunens förskolor handlar framförallt om personalbehovet. Vi har brist på utbildade förskollärare och på 5 års sikt ser vi ett behov av ca 10 nyanställningar utifrån premissen att det ska vara 2 förskollärare på varje avdelning. I dagsläget är dock behovet ännu större på grund av de stora barnkullarna 2013 respektive 2015.</p> <p>Det är också en brist på vikarier, framförallt med pedagogisk utbildning men även på de utan utbildning. Ofta när en ny vikarie kommer så finns inte tiden för ordentlig introduktion och</p>
--------	--

	<p>möjlighet att ”gå bredvid” innan de behövs i verksamheterna.</p> <p>I dagsläget har vi ett behov av fler lokaler för att bedriva förskoleverksamhet för att kunna följa riktlinjerna kring barngruppers storlek, både de från Skolverket och de från Bildningsnämnden. Det behövs permanenta lösningar med lokaler som också kan användas av andra verksamhet när behovet ökar och sjunker.</p> <p>Vi ser ett fortbildningsbehov kring barn i behov av särskilt stöd och då framförallt gällande TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Även kring IT-frågor och kunna sprida kommunens egna goda exempel inom förskolans alla verksamheter ser vi behov av.</p> <p>Planering och iordningställande av pedagogiska miljöer är ytterligare ett utvecklingsbehov och hänger ihop med behovet av sammanhängande stängda upptaktsdagar i början av läsåret så att all pedagogisk personal har möjlighet att reflektera och diskutera kring sina miljöer och sedan förfina dem för att passa den aktuella barngruppen.</p> <p>Likaså finns ett behov av tid för att diskutera organisation på varje förskola för att kunna ge barnen på förskolan ett ökat inflytande över sin dag och livssituation och ge pedagogerna en organisation och struktur de kan känna sig trygga och avslappnade med.</p>
Förskola	<p>En god personaltäthet behövs. Det behöver finnas tid för kommunikation både på avdelningen och emellan avdelningarna. Det tar tid att hitta våra nya yrkesroller i våra nya miljöer.</p> <p>Ta vara på personalens kunskaper och kompetens genom att utmana och inspirera personalen till kompetensutveckling, med hjälp av bl.a. studiebesök, ny litteratur, föreläsningar m.m.</p> <p>Vi som pedagoger behöver ha mer reflektioner tillsammans med barnen.</p> <p>På Bjurbäckens förskola behöver vi få mer struktur kring morgonen – vem gör vad! Även hur eftermiddagar ska organiseras, bättre rutiner, mindre prat mellan personal och mer rörelse på gården. Inte bara följa sina egna barn på gården utan att följa alla barn.</p> <p>Bra om torgets verksamhet kommer igång för att stötta avdelningarna och bli ett komplement i vårt uppdrag i läroplanen.</p> <p>Alla pedagoger behöver en genomgång om arbetssätt och giftfri förskola. Vi anser att det saknas en röd tråd i verksamheten och att alla skulle behöva en grund att stå på och göra lika. Utbildning kring hjärt- och lungräddning samt barn som sätter i halsen – varje år!</p> <p>Dokumentationskursen borde även vara för de utbildade och att alla fördjupa sig i genusarbetet. Arbeta för en lugn arbetsmiljö t.ex. tid att reflektera tillsammans och tid för egen planering/förberedelse, stabila arbetslag utan alltför många personalbyten – så man inte måste börja om med grundläggande rutiner och diskussioner hela tiden. Bättre introduktion för både vikarie och nyanställda, helst innan start samt tid att prata innan.</p> <p>Vi behöver jobba med vi-känslan och hur man behandlar varandra. Det är grunden för alla att vilja komma till förskolan.</p>

1.3.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>De övergripande utvecklingsbehoven vi kan se inom kommunens förskolor handlar framförallt om personalbehovet. Vi har brist på utbildade förskollärare och på 5 års sikt ser vi ett behov av ca 10 nyanställningar utifrån premissen att det ska vara 2 förskollärare på varje avdelning. Vi behöver också fortsätta arbetet med att knyta förskollärarstudenter till oss. Det är en brist på vikarier, framförallt med pedagogisk utbildning men även på de utan utbildning. Ofta när en ny vikarie kommer så finns inte tiden för ordentlig introduktion och möjlighet att ”gå</p>
--------	--

	<p>bredvid” innan de behövs i verksamheterna.</p> <p>Likasa finns ett behov av tid för att diskutera organisation på varje förskola för att kunna ge barnen ett ökat inflytande över sin dag och livssituation och ge pedagogerna en organisation och struktur de kan känna sig trygga och avslappnade med.</p> <p>Planering och iordningställande av pedagogiska miljöer är fortsatt ett utvecklingsbehov och hänger ihop med behovet av sammanhängande stängda upptaktsdagar i början av läsåret. Detta för att all pedagogisk personal ska ha möjlighet att reflektera och diskutera kring sina miljöer och sedan förfinas dem för att passa den aktuella barngruppen. För att underlätta arbetet med de pedagogiska miljöerna är det tänkt att vi under läsåret gemensamt ska ta fram ett dokument som beskriver grunden i arbetet.</p> <p>Vi ser ett utbildningsbehov kring barn i behov av särskilt stöd och då framförallt gällande TAKK (tecken som alternativ och kompletterande kommunikation). Det framkommer även önskemål från enskilda pedagoger om utbildning som inte är aktuell på en kommunnivå. Här gäller det egna ansvaret att själv ta reda på vad som finns (föreläsningar, litteratur, studiegrupper, etc) och meddela ledningen som får utvärdera om det ligger i linje med den riktning förskolan i stort har.</p> <p>Vi behöver utveckla samverkan med familjer. Det finns många bra tankar i kommunen men de behöver koordineras, spridas och diskuteras. Gällande familjer med annat modersmål än svenska behöver vi hitta ytterligare sätt att samverka och stötta.</p>
Förskola	<p>Att jobba mycket med värdegrund. Hur ska vi bemöta varandra och barnen.</p> <p>Mer utbildade pedagoger.</p> <p>Mindre barngrupper.</p> <p>Individuell utbildning.</p> <p>Vi måste alla bli bättre på att möta, stötta alla barn så att de får det stöd de har rätt till.</p> <p>Vara lyhörda på både barnen och föräldrarna så att vi får en god stämning.</p> <p>Arbeta med vår värdegrund både med barnen men även vi personal.</p> <p>Ge barnen olika stationer/ miljöer så att barnen får uppleva tema under hela dagen.</p> <p>Alla måste tänka att vi är här för barnen och vara lyhörda gentemot både dem och föräldrarna.</p> <p>Arbeta mer med värdegrund hos personal/chefer.</p> <p>Det blir en utmaning att få till miljöer till hösten så att barnen får uppleva temat hela dagen!</p> <p>Mer personaltid. Neddragningar i personal ger ofta stress och känsla av otillräcklighet vilket i sin tur leder till negativ utveckling och i värsta fall sjukskrivningar.</p> <p>Ett förslag är att ta hit en föreläsare på ett APT som kan prata lite om barn med särskilda behov och hur man som personal ska bemöta detta.</p> <p>Fortsätta att utveckla miljön så att den passa så många barn som möjligt att kunna använda ”mat” borden till olika aktiviteter så som sällskaps spel m.m.</p> <p>Fortsätta att utveckla miljön så att det passar så många barn som möjligt på Torget. Fortsätta med aktiviteter med mig på Torget, ute, ateljen osv</p> <p>Torgetpedagogerna och Utepedagogerna så att alla avdelningar får stimulans av olika materialmöten och kunskapsmässiga innehåll.</p> <p>Att få den utbildningsbara tiden så som ped.dok. Trolletdagaran, föreläsningar, litteratur som</p>

	<p>ständigt utmanar oss personal och gör att vi fortsätter utbildas vilket är positivt.</p> <p>Utbildning i konflikthantering – hur hjälper man barnen i dessa situationer?</p> <p>Utbildning i vårt förhållningssätt gentemot barnen i gränssättning.</p> <p>Hur gör vi för att få mer föräldrasamverkan?</p> <p>Vi hoppas att vi kommer ha hjälp utav Läslyftet och hitta sätt att hjälpa dessa barn in i leken och gemenskapen.</p> <p>Vi ska ta hjälp av bildstöd i gruppen för att skapa trygghet för barnen och en hjälp för de barn med annat språk.</p>
--	---

1.3.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

2. Bakgrund/Syfte/Nulägesanalys

2.1 Bakgrund

Utifrån tidigare utvärderingar, uppföljningar, samtal med pedagoger, diskussioner i ledningsgrupp samt Skolinspektionens rapport efter granskning har förskolans ledningsgrupp beslutat att de prioriterade utvecklingsområdena under åren 2016-2019 ska vara följande.

- Demokrati
- Mångfald
- Naturvetenskap och teknik

Utvecklingsområdet Demokrati valdes då barns inflytande och delaktighet är något vi observerat är ett svårt område för många pedagoger och vi behöver fortsatt fokus på det för att se till att barnen får ett reellt inflytande på förskolorna. Till detta läggs Skolinspektionens kritik kring arbetet mot kränkande behandlingar som även det faller inom detta utvecklingsområde.

Utvecklingsområdet Mångfald valdes då vi observerat att många pedagoger har svårt med normkritik och genusarbete i verksamheterna. Till detta läggs Skolinspektionens kritik kring arbetet med modersmål som även det faller inom detta utvecklingsområde.

Utvecklingsområdet Naturvetenskap och teknik valdes då många pedagoger återkommer till behovet av vidare kunskaper inom detta område vid utvärderingarna.

Under tre gemensamma träffar vårterminen 2016 har varje utvecklingsområde brutits ner till fyra begrepp där varje förskola får välja ett begrepp per utvecklingsområde att fördjupa sig i. Under läsåret 2016/2017 kommer samtliga förskolor att arbeta med begreppet Värdegrund under utvecklingsområdet Demokrati samt begreppet Modersmål under utvecklingsområdet Mångfald. Detta på grund av den kritik som riktats mot verksamheten av Skolinspektionen. Från och med läsåret 2017/2018 får förskolorna välja bland de begrepp som tagits fram och kan då fortsätta med samma begrepp och fördjupa sig ytterligare eller byta till något av de övriga tre. Begreppen under utvecklingsområdet Demokrati är Värdegrund, Inflytande, Ansvar och Delaktighet. Under utvecklingsområdet Mångfald är det Modersmål och kultur, Estetik, Anknnytning och Genus. Under utvecklingsområdet Naturvetenskap och teknik är det Hållbar utveckling, Djur och natur, Bygg och konstruktion och IKT och vardagsteknik.

2.2 Syfte

Syftet med de tre utvecklingsområdena är att samtliga pedagoger ska få möjlighet att diskutera, definiera och fördjupa sin förståelse och kunskap kring dessa utvecklingsområden utifrån de behov som finns på den förskola de arbetar. Det ska även finnas möjligheter att diskutera utvecklingsområdena kommunövergripande utifrån kommunens styrkor, svagheter och behov samt utbyta framgångsfaktorer mellan förskolorna.

Allt arbete med utvecklingsområdena och alla diskussioner som förs ska utgå från barnens behov och hur det kan bidra till en bättre lärande vardag för dem.

2.3 Nulägesanalys

Nulägesanalysen beskriver utgångsläget vid starten av verksamhetsplanen augusti 2016.

2.3.1 Demokrati Augusti 2016

Kommun	<p>Barns inflytande i förskolan har under 2013-2016 varit ett av de prioriterade utvecklingsområdena. Utifrån de utvärderingar och observationer av verksamheterna som gjorts ser vi att detta är något vi behöver arbeta vidare med. Det upplevs som ett svårt område att konkretisera och se till att barnen kan få ett reellt inflytande på verksamhetens innehåll. Vi vidgar begreppet från inflytande till demokrati för att kunna täcka in ett bredare spektra av frågor som kan diskuteras och fördjupas.</p> <p>Skolinspektionen kom våren 2016 med kritik att det fanns brister i arbetet mot kränkande behandlingar inom förskolan och det är därför vi under det kommande läsåret kommer att fokusera på begreppet Värdegrund.</p> <p>Under de gemensamma träffarna våren 2016 bröt pedagogerna ner området till följande fyra begrepp:</p> <ul style="list-style-type: none">- Värdegrund- Inflytande- Ansvar- Delaktighet
--------	---

2.3.2 Mångfald – Augusti 2016

Kommun	<p>Under 2013-2016 har Barn i behov av särskilt stöd och modersmålsstöd varit ett av de prioriterade utvecklingsområdena. Vi har nått långt i arbetet med barn i behov av särskilt stöd men det saknas fortfarande mycket i arbetet kring barn i behov av modersmålsstöd. Även här vidgar vi begreppet till mångfald för att täcka in ett bredare spektra av frågor som kan diskuteras och fördjupas. Som övriga Sverige så har även Emmaboda ett större flyktingmottagande än tidigare och detta ställer högre krav på, bland annat, förskolan i arbetet med barn med annat modersmål. Vi har även noterat att attityderna kring arbetet med normkritik och genus i verksamheterna behöver förändras för att vara mer inkluderande för alla inom verksamheterna.</p> <p>Skolinspektionen kom våren 2016 med kritik att det fanns brister i arbetet med modersmålsstöd inom förskolan och det är därför vi under det kommande läsåret kommer att fokusera på begreppet Modersmål och kultur. En handlingsplan kring arbetet med modersmålsstöd upprättades januari 2016 (bilaga 1 och 2).</p> <p>Under de gemensamma träffarna våren 2016 bröt pedagogerna ner området till följande fyra begrepp:</p> <ul style="list-style-type: none">- Modersmål och kultur- Estetik- Anknnytning- Genus
--------	---

2.3.3 Naturvetenskap och teknik – Augusti 2016

Kommun	<p>I varje utvärdering från 2013 och framåt har ett flertal arbetslag nämnt att de saknar kunskap och/eller utbildning i området naturvetenskap och teknik. Under de åren har vi haft vissa</p>
--------	---

	<p>fortbildningar inom dessa områden men inget kontinuerligt arbete och det råder fortsatt stor osäkerhet på arbetet inom detta. I kommunen finns IKT-pedagog, förskollärare som gått förskolelyftet med inriktning mot naturvetenskap och teknik samt att vi ingår i SKLs matematiksatsning.</p> <p>Under de gemensamma träffarna våren 2016 bröt pedagogerna ner området till följande fyra begrepp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hållbar utveckling - Djur och natur - Bygg och konstruktion - IKT och vardagsteknik
--	---

2.3.4 Förskola och hem – August 2017

Kommun	<p>Under läsåret 2016/2017 blev det tydligt att förskolorna upplevde svårigheter kring hur arbetet med läroplanens kapitel 2.4 Förskola och hem skulle bedrivas. För att lyfta och belysa detta valde förskolans ledningsgrupp att införa detta som ett fjärde prioriterat utvecklingsmål under kvarvarande perioden för denna verksamhetsplan.</p>
Förskola	<p>Hur når vi alla föräldrar? Tex de icke svensktalande som säkert missar mycket information. Det finns föräldrar som vill ha mer eller mindre kontakt med oss, när det inte går under vårt uppdrag eller ansvar så måste vi kunna ta den diskussionen i ”tamburkontakten”. I samhället har samtalen kretsat kring att det har känts lite otryggt och osäkert och även oengagerat mottagande. Det är viktigt att vara vänligt vid mottagande även om man inte ska ha barnen hela dagen. Det är inte dina och mina barn, det är våra barn! Vi måste visa att vi är trygga i det här. Huvudsaken är att vi bemöter föräldrar och barn med positiv energi och att vi är säkra på vad vi har gått ut med för information så vi ska ha en gemensam front gentemot föräldrarna.</p>

3. Mål att sträva efter

3.1 Demokrati

Styrdokument	<p><u>LpFö98/10:</u></p> <p>Förskolan vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen i förskolan syftar till att barn ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.</p> <p>Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen.</p> <p>Värdegrunden uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Omsorg om och hänsyn till andra människor, liksom rättvisa och jämställdhet samt egna och andras rättigheter ska lyftas fram och synliggöras i verksamheten. Barn tillägnar sig etiska värden och normer främst genom konkreta upplevelser. Vuxnas förhållningssätt påverkar barns förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle och därför är vuxna viktiga som förebilder.</p> <p>Att hävda grundläggande värden kräver att värderingar tydliggörs i den dagliga verksamheten. Verksamheten ska bedrivas i demokratiska former och därigenom lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen för att de på sikt aktivt ska delta i samhällslivet.</p> <p>Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar</p> <ul style="list-style-type: none">• öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar,• förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,• sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen,• utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler,• utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation,• utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö, och• utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande. <p><u>Barnkonventionen:</u></p> <p>Artikel 12</p> <p>Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.</p> <p>Artikel 13</p> <p>Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territori-</p>
--------------	---

	<p>ella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.</p> <p>Artikel 14</p> <p>Konventionsstaterna skall respektera barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.</p>
Kommun	<p>Under de gemensamma träffarna våren 2016 bröt pedagogerna ner området till följande fyra begrepp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Värdegrund - Inflytande - Ansvar - Delaktighet

3.1.1 Läsåret 2016/2017

Förskola	<ul style="list-style-type: none"> • Hur definierar förskolan begreppet Värdegrund? Visa respekt för varandra och ge trygghet. Att få trygga och nyfikna barn i en tillgänglig och accepterande miljö. • Hur arbetar förskolan med begreppet Värdegrund? Alla barn måste få bli sedda och veta att vi hör och vet vad som händer runt dem. Det är allas vårt ansvar. Trygghet, att bli sedd, bli hörd, jämlikhet, delaktighet, inflytande, allas lika värde, respekt, empati, olikheter, genus.
Avdelning	<p>Främja barns förståelse för demokratiska beslut, genom att öka deras självkänsla och deras förmåga att kunna sätta sig in i andra människors tankar.</p> <p>Att barnen får möjlighet att uttrycka sin åsikt. Barnen ska vara delaktiga i den dagliga dokumentationen med hjälp av våra IT verktyg. Tillsammans med barnen ska vi bygga upp en trygg inbjudande miljö som är anpassad efter deras intressen och behov.</p> <p>Röda:</p> <p>Demokrati: att barnen har god självkänsla och vågar stå upp för sig själv och andra.</p> <p>Målet är nått när: alla vågar och kan säga ”stopp sluta” när de upplever att någon kränker dem eller någon annan.</p> <p>Att alla vågar prata om negativa känslor och händelser med någon vuxen.</p> <p>Alla respekterar andras ord och lyssnar på deras vilja.</p> <p>Duvemåla:</p> <p>Värdegrund</p> <p>Mål: Att få trygga och nyfikna barn i en tillgänglig och accepterande miljö.</p> <p>Mål: Barnen ska ha förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,</p> <p>Göra saker tillsammans, hjälpa varandra och dela med sig.</p> <p>Använda oss av stopptecken, och förklara varför handlingen var fel. Uppmuntra bra beteende.</p> <p>Kompissol</p> <p>Lila:</p> <p>Främja barns förståelse för demokratiska beslut, genom att öka deras självkänsla och deras förmåga att kunna sätta sig in i andra människors tankar.</p>

Målet är nått när vi ser att barnen kan lösa konflikter med hjälp av demokratiska beslut. Genom att ge varje barn talutrymme, uppmuntran, få känna trygghet och positiv respons så stärker man barnens självkänsla. Vi måste finnas nära och kunna ge hjälp när det behövs. Demokratiska övningar – t.ex. genom samtal, medla och rösta. Börja i det lilla med mindre grupper.

Kimramåla:

Alla ska få möjlighet att få göra sin röst hörd och att ta beslut tillsammans.

Viktigt att låta alla barn komma till tals och bli hörda och sedda i alla sammanhang.

Vi ska ge barnen tid att uttrycka sig vid olika tillfällen. Vi utvecklar även tillit till varandra både barn och vuxna.

Vi ska ge barnen flera möjligheter att ta beslut tillsammans. Vi ska ge barnen möjlighet till demokratiska beslut (rösta).

Kryseboda:

Avdelningens mål är uppnått när: varje barn utvecklar förmåga att ta hänsyn till och viljan att hjälpa andra.

– Hjälpa varandra i olika situationer

-Vänta på sin tur

Sätta sig in i andras känslor.

Lindehult

- utvecklar sin förmåga att fungera enskilt och i grupp, att hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt ta ansvar för gemensamma regler.

Rasslebygd:

Syfte: Att få trygga och nyfikna barn i en tillgänglig och accepterande miljö.

Mål att sträva efter att varje barn utvecklar sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation och utvecklar sin förmåga att förstå och handlar efter demokratiska principer genom att delta i olika former av samarbete och beslutfattande.

Målet är nått när:

-Vi har ett fungerande morgonmöte med barnen där dagen presenteras och vad som kommer att ske.

-Vi har ett fungerande återkopplingsmöte med barnen innan lunch med återblick på vad vi gjort och återberättat för kamraterna själva men också hur de upplevde det.

Barnen är delaktiga i dokumentationen.

Trollagärde:

Alla ska få möjlighet att få sin röst hörd och ta beslut tillsammans. Allas lika värde.

-att barnen får t ex. välja sånger, sagor och att lära sig turtagning, exempelvis vid fruktstund.

Vid på - och avklädning.

Åleberg:

Varje barn ska ges möjlighet att vara delaktiga i den dagliga dokumentationen och i reflektionen.

➤ Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:

➤ Hantera kameran/paddan på egen hand.

Att barnen får möjlighet att uttrycka sin åsikt

	<p>Ubbemåla:</p> <p>Att barnen ska erbjudas möjlighet att få välja, framföra sin åsikt och känna sig sedda och lyssnade på.</p>
--	--

3.1.2 Läsåret 2017/2018

Förskola	<p>”Stora sidan”</p> <p>Demokrati med underrubriken inflytande. Vad är inflytande? Barnen ska kunna påverka sin situation på förskolan Kan jag sitta här med mitt kapplabygge hela veckan t ex? Man är mer öppen nu och försöker lösa situationer då tex ett barn vill gå ut. Man delar gruppen så att man ser och kan lyssna v alla barn. Får jag bestämma när jag ska ha napp och gose? Får jag bestämma när jag är mätt och nöjd Har vi som vuxna rätt att ha en åsikt om barnen möjlighet att t ex slänga mat? Vi vill ju att barnen ska kunna bli vuxna och fundera i samhället. Vi vill också kunna låta dem använda sin egen vilja vid mat hämtning. När det gäller matsituationen så får vi inte vägra dem att välja mat, men vi hjälper dem med vad som är rimligt och vad som är uträknat. Sunt förnuft kommer vi långt med. Vi har heller ingen buffépedagog vid lunchen. Diskussionen fortsätter vid veckomötet 34.</p> <p>”Lilla sidan”</p> <p>Barnen måste få uppleva olika saker och situationer för att kunna ha inflytande vad den vill göra. Vara lyhörd och se och lyssna. Hur tillåter vi barnen att vara nyfikna. Låta material vara tillgängligt. Och en tillgänglig miljö och att vi har basmiljöer. När barnen blir trygga så ökar deras inflytande.</p>
Avdelning	<p>Duvmåla:</p> <p>Att utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö. Målet är uppnått när barnen känner till våra rutiner och regler. Vi pedagoger har ansvar. Målet är uppnått Målet är uppnått när alla barn har blivit introducerade för våra miljöer och vet hur de ska förhålla sig i de olika miljöerna. Målet är uppnått när alla barn ställer tillbaka allt på sin plats efter lek.</p> <p>Kimramåla</p> <p>Målet är att få möjlig att påverka sin situation genom att delta i olika former av samarbete och beslutfattande. Målet är nått när barnen visar intresse och är delaktiga i samling och sångstund. Målet är nått när barnen när vi får till en accepterande tillgänglig miljö. Allt synligt material som finns på avdelningen ska barnen komma använda. Målet är nått när barnen och pedagoger använder flera olika sätt att kommunicera. Med ex tecken för frukt Målet är när barnen när barnen leker tillsammans och samarbete. Målet är att skicka ut månadsbrev till alla föräldrar. Målet är vi får respons på månadsbreven.</p> <p>Krysseboda</p>

Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar:

”sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed får möjlighet att påverka sin situation.” (Lpfö 98 rev 2016 sid 12)

Vad vill vi uppnå?

-Vi vill uppnå inflytande för barnen genom att vi ser deras intressen, ger dem valmöjligheter och att de blir sedda och bekräftade.

Målet är uppnått när: vi pedagoger har gett förutsättningar till att ge barnen olika valmöjligheter.

Vi måste se och lyssna av vad barnen gör i verksamheten och utifrån det ger vi dem förutsättningar att utveckla sina intressen.

Lindehult

-Utveckla sin förmåga att förstå och handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande.

Målet är uppnått när vi har ett fungerande morgonmöte där barnen gör självständiga val kring vad de vill göra under dagen. Barnen känner att de får gehör för sina tankar och ideer.

Räveberg

Varje barn ska ges möjlighet att uttrycka sina tankar och åsikter.

Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:

- Använda sig utav olika kommunikativa metoder för att göra sig förstådd.
- Respektera varandras olikheter och likheter.
- Vara delaktig i den dagliga reflektionen

Trollagärde

-”utveckla sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö”...

(Målet är uppnått när... hur ser vi när det är uppnått?)

När de känner till våra rutiner/regler. Vi pedagoger har ansvar, målet är uppnått när miljön är tydlig. När alla barn blir introducerade i miljön. Och veta hur de ska förhålla sig till miljön.

När de vet var materialet ska stå efter varje lek.

Ubbemåla

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed får möjlighet att påverka sin situation och få delta i olika former av samarbete och beslutfattande.

Vi vill uppnå inflytande och att barnen känner sig delaktiga och hörda och att de vågar uttrycka sig på olika sätt, genom att de får göra val, beslut och att de får känna sig bekräftade..

Att ge barnen möjlighet till att få vara de kompetenta barnet

Målet är uppnått när vi pedagoger har gett förutsättningar till att ge valmöjligheter och chansen att få uttrycka sig.

Målet är uppnått när:

- Barnen själva vågar göra val t.ex på morgonmötet
- Barnen själva vågar uttrycka sina känslor
- Barnen vill arbeta tillsammans för att utföra t,ex en uppgift

När vi pedagoger har förberätt allt material tex vid morgonmötet/återkopplingsmötet

Och att vi har ett öppet klimat i arbetslaget.

Miljön måste vara tillgänglig för barnen så de får chansen till att våga uttrycka sig.

Målet är uppnått när vi ge möjlighet till det kompetenta barnen och att vi ta de på allvar, visad respekt som jämlika men små vuxna detta genom att skapa en miljö som är anpassad efter deras nivåer och intressen

Lila

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö.

Målet är uppnått när barnen börjar visa hänsyn, lyssnar på varandra och kan backa. Vad var det som blev fel?

Barnen är rädda om vår miljö, ser till att lägga tillbaka det man lekt/spelat med. Empati.

Utveckling pågår när vi ser att barnen visar empati och hänsyn. Tar undan efter sig och tar ansvar för miljöerna man lekt/arbetat med.

Begrepp: Ansvar – att stå för det man gör, hjälpa varandra att hålla ordning. Inte lura ngn att göra ngt – släng vatten på ”Pelle”.

Vi måste vara nära och närvarande för att kunna ingripa och ge stöd.

Röda

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö.

Målet är uppnått när barnen börjar visa hänsyn, lyssnar på varandra och kan backa. Vad var det som blev fel?

Barnen är rädda om vår miljö, ser till att lägga tillbaka det man lekt/spelat med. Empati.

Utveckling pågår när vi ser att barnen visar empati och hänsyn. Tar undan efter sig och tar ansvar för miljöerna man lekt/arbetat med.

Begrepp: Ansvar – att stå för det man gör, hjälpa varandra att hålla ordning. Inte lura ngn att göra ngt – släng vatten på ”Pelle”.

Vi måste vara nära och närvarande för att kunna ingripa och ge stöd.

Rasslebygd

Målet är att få möjlig att påverka sin situation genom att delta i olika former av samarbete och beslutfattande.

Målet är nått när barnen visar intresse och är delaktiga i samling och sångstund.

Målet är nått när barnen när vi får till en accepterande tillgänglig miljö. Allt synligt material som finns på avdelningen ska barnen komma använda.

Målet är nått när barnen och pedagoger använder flera olika sätt att kommunicera. Med exempelvis tecken för frukt

Målet är när barnen när barnen leker tillsammans. och samarbeta.

Målet är att skicka ut månadsbrev till alla föräldrar.

Målet är vi får respons på månadsbreven.

Åleberg

Tekniskt missöde, det skrivna dokumentet är försvunnet.

3.1.3 Läsåret 2018/2019

Förskola	<p>Lilla Torg</p> <p>Genom sinnena kan man lyssna, se hur andra människor mår och hjälpa varandra, känna av deras mående etc.</p> <p>Mål: Alla barn visa delaktighet, och lära sig acceptera varandra i grupp.</p>
Avdelning	<p>Bökön</p> <p>Mål: Vi strävar efter att barnen utv. sin förmåga att fungerar enskilt och i grupp, hanterar konflikter och förstår rättigheter och skyldigheter samt tar ansvar för gemensamma regler.</p> <p>Uveckling pågår: Vi samtalar och hittar lösningar på saker som uppstår i vardagen. Vi använder oss av materialet ”Kompisböcker”.</p> <p>Målet uppnått när: Barnen kan säga ifrån, ”stopp”, om man inte vill eller någon gör tokigt, men också kunna se och bjuda in om någon är själv.</p> <p>När barnen kan lyssna på varandra utan att avbryta.</p> <p>När vi inte behöver påminna om vardagliga gemensamma regler.</p> <p>Duvemåla</p> <p>Arbeta med hur vi är mot varandra. Lyssna, respektera och visa hänsyn.</p> <p>Synliggör med bilder, takk, drama och handling</p> <p>Mål förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja hjälpa andra.</p> <p>Gantesbo</p> <p>Varje barn ska utveckla sin förmåga ta reflektera över olika etiska dilemman</p> <p>Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:</p> <ul style="list-style-type: none">○ Kommuniera genom ord eller/och bild. Ställa frågor och/eller diskutera○ Respektera varandras olikheter och likheter <p>Målet är nått när:</p> <ul style="list-style-type: none">• Alla får komma till tals, på sitt sätt, och då föra dialog över detta <p>Kimramåla</p> <p>Avdelningens mål: Alla barn ska få komma till tals och känna sig bekräftade och sedda.</p> <p>Alla barn ska känna trygghet och tillit i gruppen.</p> <p>Respektera, vara lyhörda, lyssna på varandra och acceptera varandras olikheter. (värdegrund)</p> <p>Vara delaktiga i vår planering av verksamheten, få vara med och bestämma och lära sig att samarbeta.</p> <p>”utveckla sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation...”(Lpfö 2.3)</p> <p>När målet är nått: När alla barn får ett reellt inflytande på verksamhetens arbetssätt och innehåll. När barnen upplever att vi pedagoger lyssnar på deras önskemål och intressen. Att vi pedagoger erbjuder inspirerande och introducerade miljöer där barnens intressen väcker nyfikenhet för lärandet.</p> <p>”öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar” (Lpfö 2.1)</p> <p>Vi vill uppnå: Vi vill att alla barn ska få känna sig delaktiga, ha inflytande i gruppen och bli sedda utifrån deras behov och intressen.</p>

”förbereda barnen för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle” (Lpfö 2.3)

Lindehult

Barnen måste få en bra introduktion och presentation av material och miljöer. Alla barn måste känna att de är delaktiga och får vara med och bestämma. Respektera varandra och ta ansvar för miljö och saker..

Utveckling pågår när vi ser att barnen börjar ta ansvar och är rädda om varandra och våra saker.

Målet är uppnått när barnen tar ett stort ansvar och på ett bra och demokratiskt sätt kan medla och känna empati. Vara rädda om våra miljöer

Rasslebygd

Genom kompisböckerna och figurerna i dem prata/dramatisera om hur vi är mot varandra och få en förståelse för olika känslor. Att ge barnen tecken för stopp sluta.

*Att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation.

Räveberg

Mål: Att varje barn utvecklar förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andras människors situation samt vilja att hjälpa andra och känna ett eget ansvar.

Utveckling pågår när: Vi har en dialog med barnen om hur man ska vara mot varandra. Dessa samtal/möten sker i vardagssituationer och vid andra samtal.

Målet är uppnått när: När barnen visar empati och kan hjälpa varandra.

Barnet tar mer eget ansvar över sina handlingar/göromål. Barnet kan få förståelse för sina egna handlingar.

Trollagärde

Låta material vara tillgängligt.

Vara rädd om våra saker. Lära sig var sakerna ska vara.

Ge dem tid till att undersöka och prova. Ge dem valmöjligheter.

Sätta ord på det vi gör och göra dokumentation. Planera och utforma miljöerna efter genus tänket.

Ska finnas något för alla både lugn o ro och få utlopp för sitt rörelsebehov. Miljöerna ska vara en mötesplats.

Målet är uppnått när

- Vi har upptäckt deras intresse
- barnen vet vart sakerna ska vara
- Barnen vet våra rutiner under dagen
- barnen kommer och hämtar oss och visar vad de vill ha, undersöka eller göra

Åleberg

När de känner till våra rutiner/regler. Vi pedagoger har ansvar, målet är uppnått när miljön är tydlig. När alla barn blir introducerade i miljön. Och veta hur de ska förhålla sig till miljön.

När de vet var materialet ska stå efter varje lek.

När barnen har inflytande över verksamheten och känner lust och glädje.

När de kan visa empati/förståelse och respekt för varandra.

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar
öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar”/.. / (Lpfö98)

Krysseboda/Ubbemåla

Utifrån läroplanen för förskolan utgår vi från följande i vårt arbete med värdegrunden:

” Omsorg om och hänsyn till andra människor, liksom rättvisa och jämställdhet samt egna och andras rättigheter ska lyftas fram och synliggöras i verksamheten. Barn tillägnar sig etiska värden och normer främst genom konkreta upplevelser. Vuxnas förhållningssätt påverkar barns förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle och därför är vuxna viktiga som förebilder”

Vårt mål inom detta område är att barn och vuxna ger uttryck för empati och behandlar varandra på ett respektfullt sätt i vardagen.

Vi ser att detta är ett område som behöver utvecklas på våra avdelningar. Vi kommer att arbeta med detta genom att framför allt agera som goda förebilder för barnen, genom samtal och även genom dramatisering i form av dockteater och stopp-teater där barnen är delaktiga i det som händer i teatern och är delaktiga i besluten kring hur situationen ska fortsätta.

Målet är uppnått när:

- Barnen visar vilja att hjälpa varandra i vardagssituationer som i exempelvis hallen
- Barnen reagerar på varandras känslor samt ger uttryck för sina egna
- Barnen tar ställning till orättvisor och etiska dilemman i arbetet med teater

3.2 Mångfald

Styrdokument	<p><u>LpFö98/16:</u></p> <p>Förskolan ska ta till vara och utveckla barnens förmåga till ansvarskänsla och social handlingsberedskap, så att solidaritet och tolerans tidigt grundläggs.</p> <p>Förskolan ska uppmuntra och stärka barnens medkänsla och inlevelse i andra människors situation. Verksamheten ska präglas av omsorg om individens välbefinnande och utveckling. Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Verksamheten ska syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Barns behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra ska stödjas.</p> <p>Den växande rörligheten över nationsgränserna skapar en kulturell mångfald i förskolan, som ger barnen möjligheter att grundlägga respekt och aktning för varje människa oavsett bakgrund.</p> <p>Förskolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Varje barn ska ges möjlighet att bilda sig egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna. Delaktighet och tilltro till den egna förmågan ska på så vis grundläggas och växa. Alla föräldrar ska med samma förtroende kunna lämna sina barn till förskolan, förvissade om att barnen inte blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen.</p> <p>Alla som verkar i förskolan ska hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och denna läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden. Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.</p> <p>Skollagen föreskriver att utbildningen i förskolan ska, varhelst den anordnas, vara likvärdig. Normerna för likvärdigheten anges av de nationella målen, och förskolan ska arbeta för att nå dessa mål. Omsorg om det enskilda barnets välbefinnande, trygghet, utveckling och lärande ska prägla arbetet i förskolan. Hänsyn ska tas till barnens olika förutsättningar och behov. Detta innebär att verksamheten inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika.</p> <p>Förskolan ska ta hänsyn till att barn lever i olika livsmiljöer och att barn med de egna erfarenheterna som grund söker förstå och skapa sammanhang och mening. De vuxna ska ge barnen stöd i att utveckla tillit och självförtroende. Barnens nyfikenhet, företagsamhet och intressen ska uppmuntras och deras vilja och lust att lära ska stimuleras. I förskolans uppdrag ingår att såväl utveckla barns förmågor och barns eget kulturskapande som att överföra ett kulturarv – värden, traditioner och historia, språk och kunskaper – från en generation till nästa.</p> <p>Det svenska samhällets internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. Förskolan är en social och kulturell mötesplats som kan stärka denna förmåga och förbereda barnen för ett liv i ett alltmer</p>
--------------	---

	<p>internationaliserat samhälle. Medvetenhet om det egna kulturarvet och delaktighet i andras kultur ska bidra till att barnen utvecklar sin förmåga att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar. Förskolan kan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet.</p> <p>Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar</p> <ul style="list-style-type: none"> • förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och • respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö. • utvecklar sin identitet och känner trygghet i den, • utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga, • känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer, <p><u>Barnkonventionen:</u></p> <p>Artikel 2</p> <p>Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt.</p> <p>Artikel 8</p> <p>Konventionsstaterna åtar sig att respektera barnets rätt att behålla sin identitet, innefattande medborgarskap, namn och släktförhållanden såsom dessa erkänns i lag, utan olagligt ingripande.</p> <p>Artikel 30</p> <p>I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning skall ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.</p>
Kommun	<p>Under de gemensamma träffarna våren 2016 bröt pedagogerna ner området till följande fyra begrepp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modersmål och kultur - Estetik - Anknytning - Genus

3.2.1 Läsåret 2016/2017

Förskola	<p>Hur definierar förskolan begreppet Modersmål och kultur? Alla barns rätt till ett rikt språk och kunna behålla sin kultur och inlämnas i den nya Öppenhet och respekt för allas olikheter</p> <p>Hur arbetar förskolan med begreppet Modersmål och kultur? Vi vill ge alla samma möjlighet till språkutveckling i både hemspråk och det nya svenska. Alla, både barn och föräldrar måste få möjlighet till insyn och kunna påverka. Vi kommer att använda oss av tecken som stöd för att hjälpa barnen till en tidig förståelse av det vi arbetar med och talar om. Vi kommer även</p>
----------	---

	att ha tillgång till arabisktalande personal som kan ge information och trygghet i vardagen.
Avdelning	<p>Vi vill främja barnens språkutveckling och nyfikenhet. religion, modersmål, nyfikenhet, öppenhet, språk, traditioner, föräldrasamverkan (mat, dans, sång, lekar)</p> <p>Vi ska ge barnen möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar och erfara den tillfredställelse det ger att göra framsteg, övervinna, svårigheter och uppleva sig vara en tillgång i gruppen.</p> <p>Tillsammans öppnar vi upp för olika kulturer och traditioner</p> <p>Att ta tillvara på barnens erfarenheter och respektera varandras olikheter</p> <p>Röda</p> <p>Modersmål kultur. Att barnen utvecklar sin språkliga förmåga och får förståelse för att man kan kommunicera på olika språk. Förskolan utvecklar familjernas barnens delaktighet i sin egen kultur och dess känsla och respekt för andra kulturer.</p> <p>Målet är nått när: När vi får respons från föräldrar, barn på våra månadsbrev.</p> <p>När barnen kan översätta olika ord till sitt hemspråk till barn och pedagoger på röda.</p> <p>Duvemåla</p> <p>Mål: Öppenhet och respekt för allas olikheter</p> <p>Mål: Ta till vara barnens olika kulturella bakgrunder.</p> <p>Visa vad som är rätt och fel</p> <p>Ta in olika sånger och lekar från barnens länder eller kulturer</p> <p>Ta in olika sånger och lekar från barnens länder eller kulturer</p> <p>Lila:</p> <p>Vi vill främja barnens språkutveckling och nyfikenhet.</p> <p>Målet är nått när vi ser att barnen har förvärvat ett rikt språk och vill och kan kommunicera.</p> <p>Barnen är nyfikna och vill veta och ha namn på saker och olika begrepp. Det gäller att möta dem på deras nivå och försöka kommunicera på många olika sätt.</p> <p>Vårt mål är att kunna ge varje barn på deras nivå och utmana dem språkligt.</p> <p>Få barnen att förstå att vi kan ha många olika språk – t.ex. genom att se ngn film på varje barns språk.</p> <p>Kimramåla:</p> <p>Uppmuntra andra ”språk”. Uppmuntra andra bakgrunder. Barnen är vetgiriga på andra språk. Detta uppmuntrar vi tillsammans genom att ta vara på barnens funderingar och tankar. Vi har inte så många olika bakgrunder i vår barngrupp så inte så aktuell i nuläget.</p> <p>Mål: Prata om de olika hemländerna. Lära oss om våra olika traditioner. Tex mattraditioner. Utveckla och utmana vårt modersmål genom sånger, rim, ramsor, svårare ord, ordspråk, begreppsord, matteord, bokstäver mm.</p> <p>Kryseboda:</p> <p>Avdelningens mål är uppnått när: Varje barn känner delaktighet i sin egen kultur och hemspråk.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alla barn ska få tillgång till musik och sagor på sitt hemspråk. - Få en medvetenhet kring andras traditioner (använda oss av den mångkulturella almanackan), för att visa intresse och förståelse inför familjer. <p>Lindehult:</p>

- förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Rasslebygd:

Syfte: Öppenhet och respekt för allas olikheter

Mål: att sträva efter att varje barn får förståelse för att alla människor har likavärde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning

Målet är nått när:

- Vi använder tecken som stöd och bildstöd dagligen i vår verksamhet som ett hjälpmedel för barnen och oss. För att vissa barn är i behov av det för att fungera i den dagliga verksamheten

-uppmärksamma olikheter går ifrån normer och stereotypa roller genom att visa olika program med samkönade par och andra konstellationer och allas lika värde. Gå igenom böckerna på avdelningen kan vi låna på biblioteket med genusperspektiv. Uppmärksamma Pride veckorna igenom att göra en gen parad, egna flaggor och genom det tidigare nämnda.

-vi har en samverkan med familjerna och kan genom dom få en inblick i andras kulturer och förståelser för andra.

Trollagärde:

Att acceptera varandras olikheter och ta vara på dem

Uppmuntra andra språk. Uppmuntra andra bakgrunder.

Avdelningens mål:

– att vi ser intressen, behov och att vi utformar miljön efter deras olikheter. Att vi också synliggör vår kultur och våra traditioner såväl svenska som andra, t ex. midsommarfirande, sånger, mat m.m.

Åleberg:

Vi ska ge barnen möjlighet bli medvetna om varandras språk och kultur

- Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:
- Tillsammans öppnar vi upp för olika kulturer och traditioner, ta upp barnens olika språk/kulturer genom språk, sång och sagor/it.
- Att ta tillvara på barnens erfarenheter och respektera varandras olikheter

Alla barn får möjlighet att lyssna en saga på sitt modersmål en gång i veckan

Ubbemåla:

Att kunna se varje barn utifrån deras utveckling, intresse och förmåga.

Räveberg:

Att acceptera varandras olikheter och ta vara på dem.

Modersmål och kultur: Uppmuntra andra ”språk”. Uppmuntra andra bakgrunder.

Mål: Prata om de olika hemländerna. Lära oss om våra olika traditioner. Tex mattraditioner. Utveckla och utmana vårt modersmål genom sånger, rim, ramsor, svårare ord, ordspråk, begreppsord, matteord, bokstäver mm.

Mål: Målet är nått när barnen känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer samt utvecklar sin självständighet och tillit till sin egen förmåga.

	<p>-Att barnen ska få ett nyanserat-utökat ordförråd, kunna uttrycka sig, väcka intresset för skriftspråket, uppmuntra allas språk/kulturer.</p> <p>- Detta ser vi när barnen pratar om sina länder, flaggor, pratar på - räknar på sina språk och frågar vad det heter på varandras språk.</p> <p style="text-align: center;">Att våga prova nya saker, kunna säga ifrån om något inte är ok. Bra där</p>
--	--

3.2.2 Läsåret 2017/2018

Förskola	<p>Mångfald genus "stora sidan" Vad lägger vi in i aspekten? Vi vet att det är ett svårt område. Vi kommer att jobba med det extra mycket. Miljön kan vi påverka. Vad signalerar rummet? Våra förväntningar. Hur förhåller vi oss. Kroppsligt, språkligt. Man ser kanske inte det på sig själv. Man kan behöva säga till varandra. En fälla man går i är att pojkar får jag och nej frågor. Flickor får frågor med ett mer utvecklat svar. Man kan filma, för att se sig själva, och be kollegorna säga till när man trampar i klavret. Man behöver inte kommentera deras utseende. Man ger dem en massa ord som de är med sig. Och de får uppmärksamhet av klädsel. Istället bemöta dem med rätt saker. Nämna personens egenskaper. Är du nöjd med din bild. Bättra för mig om den. Färg? Vad gör vi med våra utklädningskläder? Ska man ha yrkesroller eller prinsessklänningar? Om det inte finns ett väldigt speciellt syfte med det som t ex att det skulle behöva i ett projekt. Vi tar bort prinsessklänningar. Vad behöver barnen för material för att barnen ska kunna gå in i en roll Vi tar med oss denna fråga vidare.</p> <p>Mångfald (genus)"lilla sidan" Vi ska ge barnen möjligheter att bryta de stereotypa könsrollerna. Vi ska ge barnen samma förutsättningar.</p>
Avdelning	<p>Duvmåla Mångfald: Förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsning utifrån stereotypa könsroller.</p> <p>Kimramåla Målet är att barnen får förståelse för alla människors lika värde. Vi pedagoger måste möta alla med respekt och vara barnens förebilder. Målet är när alla barn kan använda allt material. Målet är att barnen spontant kan sitta och leka med alla barn Målet är när det finns böcker, berättelse, bilder som är könsneutrala.</p> <p>Kryseboda Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar: "sin förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra." (Lpfö 98 rev 2016 sid 8) Vad vill vi uppnå: att barnen känner sig stärkta och behövda i olika situationer. Målet är uppnått när : vi ser att barnen tar initiativ till att hjälpa till i olika situationer.</p> <p>Lindehult Mål: - Att flickor och pojkar får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten. Att</p>

miljöerna är utformade könsneutralt.

Utveckling pågår när vi pedagoger aktivt arbetar med att alla barn ska få SAMMA möjlighet till att få uttrycka sig, kunna dela barnen i mindre grupper för att skapa mer talutrymme och att vi ser att miljöerna tilltalar både pojkar och flickor.

Målet är uppnått när vi ger alla barn samma möjlighet till att få uttrycka sig. När vi har hittat ett arbetsätt där vi har tid till att lyssna och reflektera med alla barn.

När vi ser att miljöerna används utifrån intresse och nyfikenhet oavsett kön.

Räveberg

Alla barn ska ges möjlighet att bemötas på likvärdigt sätt oavsett kön

Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:

- Kunna leka och arbeta tillsammans oavsett kön
- Reflektera och diskutera kring könsroller och normer/stereotyper
- Respektera varandras val

Trollagärde

-”Förskolan ska motverka traditionella könsmonster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller.”

(Målet är uppnått när...hur ser vi när det är uppnått?)

När barnen är jämnt fördelade, könsmässigt, i de olika rummen. Tex. ser vi att det bara är 3 pojkar i bygg/konstruktionsrummet, så lockar vi in ett par flickor dit också.

Målet är uppnått när vi ser att barnen naturligt fördelar sig /leker med varandra oavsett kön/rum.

Ubbemåla

Målet: Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar öppenhet, respekt och förmåga att upptäcka, reflektera och ta ställning till olika dilemman men även att vilja hjälpa varandra. (Lpfö 98 rev16)

Det handlar för oss om alla barns rätt att få utveckla och bejaka sina färdigheter för att bli en unik och komplex människa: talande, skrivande, tänkande, matematiserande, fantiserande, lekande, lärande, vetenskapande, livsbejakande, ansvarstagande, kreativ,

Vi vill att vår syn på mångfald alltid ska vara närvarande i vårt förhållningssätt. Vi pedagoger har ansvar för att lyfta fram begreppet och ge barnen möjligheter att konkret få uppleva att saker och ting är olika, känns olika, smakar olika, luktar olika, låter olika och fungerar olika.

Olikheten i sakerna kan hjälpa barnen att även se mångfalden hos varandra.

Detta gäller ju också jämställdhet. Att vi vill ge flickor och pojkar samma möjligheter att utan begränsningar upptäcka, pröva och utveckla sina förmågor och intressen och få bli flicka och pojke på många olika sätt.

Vad vi vill uppnå att barnen ses som aktiva individer som tillsammans med oss utforska och upptäcker. Att barnen själva har rätt att pröva och har rätt till sina egna tankar och handlingar. Se ovan.

Målet är uppnått när:

- Vi bemöter varje barn utifrån deras intressen och behov och skapar möjligheter för dem att upptäcka andra sidor hos sig själva och hos varandra
- Barnen gör egna val utifrån sig själva, vid maten, vid aktiviteterna,

- Vi ser att barnen våga ta ställning och hjälper varandra i olika situationer allt från matstunden till morgonmötet
- när barnen har förutsättningar att känna och uppleva att ”jag är en som kan något” och kan utveckla sina kunskaper, erfarenheter och resurser och litar på sin egen förmåga
- Jag är lyssnad på och har möjlighet att lyssna på andra
- Vi har en pedagogisk miljö som ger flickor och pojkar fler möjligheter att bli flicka och pojke på många olika sätt utan begränsning av sin könstillhörighet

Lila

Förskolan ska sträva efter att varje barn visar förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Målet är uppnått när vi ser att alla barn vågar prova olika saker, ej kopplat till kön. Man ska kunna ha vilka färger man vill utan att få nedsättande kommentarer, långt –kort hår. Diskutera vem som gör vad – kan mamma byta däck? Bakar pappa? Vem får vara sminkad.

Utveckling pågår under diskussionerna och när vi är närvarande som pedagoger och kan ifrågasätta.

Att få barnen att välja efter eget intresse oavsett genusstillhörighet. Att få lite grepp om vad genus betyder.

Begrepp: Genus – könstillhörighet, lika-olika, varför kan inte flickor/pojkar välja...

Röda

Förskolan ska sträva efter att varje barn visar förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning.

Målet är uppnått när vi ser att alla barn vågar prova olika saker, ej kopplat till kön. Man ska kunna ha vilka färger man vill utan att få nedsättande kommentarer, långt –kort hår. Diskutera vem som gör vad – kan mamma byta däck? Bakar pappa? Vem får vara sminkad.

Utveckling pågår under diskussionerna och när vi är närvarande som pedagoger och kan ifrågasätta.

Att få barnen att välja efter eget intresse oavsett genusstillhörighet. Att få lite grepp om vad genus betyder.

Begrepp: Genus – könstillhörighet, lika-olika, varför kan inte flickor/pojkar välja...

Rasslebygd

Målet är att barnen får förståelse för alla människors lika värde.

Vi pedagoger måste möta alla med respekt och vara barnens förebilder.

Målet är när alla barn kan använda allt material.

Målet är att barnen spontant kan sitta och leka med alla barn

Målet är när det finns böcker, berättelse, bilder som är könsneutrala.

Åleberg

Tekniskt missöde, det skrivna dokumentet är försvunnet.

3.2.3 Läsåret 2018/2019

Förskola	<p>Lilla Torg</p> <p>Vi kommer att bygga upp ped miljöer genom sinnena på lilla torg</p> <p>Mål: Alla barn oavsett kön, etnisk härkomst ska bemötas på ett likvärdigt sätt. Alla människor har ett lika värde.</p>
Avdelning	<p>Bökön</p> <p>Mål: Att flickor och pojkar får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten.</p> <p>Barnen leker med varandra oavsett kön.</p> <p>Att miljöerna är utformade könsneutralt.</p> <p>Utveckling pågår när: vi pedagoger aktivt arbetar med att alla barn ska få SAMMA möjlighet till att få uttrycka sig, kunna dela barnen i mindre grupper för att skapa mer talutrymme och att vi ser att miljöerna tilltalar både pojkar och flickor.</p> <p>Målet uppnått när: Vi ser att miljöerna används utifrån intresse och nyfikenhet oavsett kön.</p> <p>Barnen väljer kompis utifrån intresse – inte kön.</p> <p>Duvemåla</p> <p>Vi bygger upp pedagogiska miljöer som alla kan utmanas i.</p> <p>Samtala och bemöta alla barn på ett likvärdigt sätt.</p> <p>Mål förståelse för att alla människor har lika värde.</p> <p>Gantesbo</p> <p>Alla barn ska ges möjlighet att pröva och utveckla sin förmåga och intresse utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller</p> <p>Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:</p> <ul style="list-style-type: none">○ leka och arbeta i de olika miljöerna könsöverskridande <p>Målet är nått när:</p> <ul style="list-style-type: none">• Det görs en kartläggning över möten i miljöerna.• Miljöerna formas efter intressen• Det finns könsneutralt material, naturmaterial.• Ingen värdering görs i val av material. Material till lek, ej till kön. <p>Kimramåla</p> <p>Avdelningens mål: Att barnen accepterar varandras olikheter.</p> <p>Alla barn ska ha samma rättigheter oavsett kön och ursprung.</p> <p>Alla barn ska känna sig lika mycket värda.</p> <p>När målet är nått: När vi ser att de försöker att lösa konflikter som uppstår vid olika situationer.</p> <p>”Att det utvecklas normer för arbetet och samvaron i den egna barngruppen” (Lpfö 2.1)</p> <p>Vi vill uppnå: Vi vill skapa trygghet och empati i gruppen. Vi vill att alla barnen har samma chans till allt material i miljöerna(genusperspektiv)</p> <p>”Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra”</p>

Lindehult

Alla barn måste få möjlighet att prova det de vill oavsett kultur, språk eller könstillhörighet.

Ge alla barn möjlighet att utveckla sitt språk och få talutrymme.

Lpfö-98 rev.16: Barn som har ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Rasslebygd

Pedagogiska miljöer som är tillgängliga för alla. (Ex via ljusbordet fånga barnens intressen.) Möta alla barn likvärdigt.

*Förståelse för allas lika värde oavsett kön.

Räveberg

Mål: Att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation.

Vi vill att barnen ska kunna leka med varandra oavsett kön.

Utveckling pågår när: Vi erbjuder barnen olika valmöjligheter. Vi ser också till att alla barn får tillgång till att vistas i de olika miljöerna på avdelningen.

Målet är uppnått när: Barnen leker i olika konstellationer och vågar välja kompis efter aktivitet.

Trollagärde

Vi använder oss av tecken som stöd, ett tecken i veckan som vi även sätter upp på anslagstavlan till föräldrarna.

Hitta sånger, sagor och qr-kod på andra språk.

Vi synliggör våra traditioner. Vi får även en insikt i andras traditioner.

Barnen knyter an till oss när vi ser att de vill närma sig oss och vill stanna tex sätta sig knät eller vill leka med oss.

Vi utformar våra miljöer med genustänk. Vi lockar alla barn till alla miljöerna.

Målet är uppnått när:

- barnen är jämnt fördelade, både könsmässigt och i de olika miljöerna. Tex. Lika många pojkar som flickor.
- vi ser att barnen återkommer till miljöerna.
- Barnet tycker att vi ”duger” när föräldrarna inte är närvarande

Åleberg

Alla barn ska ges talutrymme/språkutrymme varje dag oavsett kön eller ursprung. När de får kunskap om kulturer/traditioner. När barnen är jämnt fördelade, könsmässigt, i de olika rummen.

Målet är uppnått när vi ser att barnen naturligt fördelar sig /leker med varandra oavsett kön/rum.

När barnen lär sig använda tecken som stöd för att kommunicera med varandra och oss vuxna.

”Förskollärare ska ansvara för

verka för att varje barns uppfattningar och åsikter respekteras. (Lpfö98)

Krysseboda/Ubbemåla

Utifrån läroplanen för förskolan utgår vi från följande i vårt arbete med genus:

"Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling."

"Vuxnas sätt att bemöta flickor och pojkar liksom de krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma flickors och pojkars uppfattning om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska motverka traditionella könsmönster och könsroller. Flickor och pojkar ska i förskolan ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotypa könsroller."

Vårt mål inom detta område är att flickor och pojkar får prova på saker och utmanas på lika villkor oberoende av kön. Vårt mål är också att flickor och pojkar ges lika mycket plats i barngruppen när det kommer till talutrymme och tid med pedagoger. Vårt mål är också att barnen ska erbjudas könsöverskridande situationer.

Målet är uppnått när:

- Barnen leker könsöverskridande lekar
- Vi arbetar medvetet och aktivt med att ge varje barn det utrymme den behöver under dagen
- Vi pedagoger utmanar barnen utifrån traditionella föreställningar genom den pedagogiska miljön, rollekar, teater och samtal

3.3 Naturvetenskap och teknik

Styrdokument	<p><u>LpFö98/16:</u></p> <p>Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal-och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. Detta inbegriper också att forma, konstruera och nyttja material och teknik. Multimedia och informationsteknik kan i förskolan användas såväl i skapande processer som i tillämpning.</p> <p>Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö-och naturvårdsfrågor. Ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro ska präglä förskolans verksamhet. Förskolan ska medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Verksamheten ska hjälpa barnen att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas så att det bidrar till en bättre miljö både i nutid och i framtid.</p> <p>Förskolan ska sträva efter att varje barn</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sin förståelse för rum, form, läge och riktning och grundläggande egenskaper hos mängder, antal, ordning och talbegrepp samt för mätning, tid och förändring, • utvecklar sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar, • utvecklar sin förmåga att urskilja, uttrycka, undersöka och använda matematiska begrepp och samband mellan begrepp, • utvecklar sin matematiska förmåga att föra och följa resonemang, • utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra, • utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen, • utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap, • utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar, • utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap,
Kommun	<p>Under de gemensamma träffarna våren 2016 bröt pedagogerna ner området till följande fyra begrepp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hållbar utveckling - Djur och natur - Bygg och konstruktion - IKT och vardagsteknik

3.3.1 Läsåret 2016/2017

Förskola	<p>Hur definierar förskolan sitt valda begrepp? Vi har valt hållbar utveckling och Bygg och Konstruktion</p> <p>Tillsammans ska vi visa respekt och omtanke om varandra, vår miljö, vår natur och vårt material.</p>
----------	--

	<p>Bygga - material, språk, relationer,</p> <p>Hur arbetar förskolan med sitt valda begrepp? Vi försöker vara sparsamma med våra resurser. Vi återanvänder och sopsorterar. Vi pratar mycket om att vi kan bli mer sparsamma vad gäller användande av vatten, tänka på hur mycket mat vi lägger upp och hålla rent i vår natur.</p> <p>Man kan laga saker som går sönder och man kan ha t.ex. bytardagar – någon annan kanske kan behöva det vi inte längre använder.</p>
Avdelning	<p>Naturvetenskap: Utforska vatten – ge begrepp. Hur sparar man vatten</p> <p>Naturvetenskap: Vi ska ge barnen möjlighet att själva reflektera kring sitt lärande i bygg och konstruktion. Fördjupa sin nyfikenhet kring kommunikation i språk, relationer och material som intressera dem. Att utforska vårt närområde och samhälle.</p> <p>Röda - Hållbar utveckling.</p> <p>Att ge barnen en inblick i hur återvinning/återbruk fungerar i vårt samhälle.</p> <p>Vi pedagoger och barn ska utveckla vår förståelse för naturens olika kretslopp, och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.</p> <p>Målet är nått när: ordet kretslopp används i rätt sammanhang. När vi får feedback från föräldrarna att barnen diskuterar kretsloppet hemma.</p> <p>när barnen ser/kan återbruka gammalt material.</p> <p>Duvemåla- Bygg och konstruktion</p> <p>Mål: Lära känna olika material och använda det på olika sätt</p> <p>Mål: Introducera material som vi har användning av i vårt projekt.</p> <p>Väcka nyfikenhet genom att introducera olika material</p> <p>Vi bygger instrument.</p> <p>Lila - Hållbar utveckling</p> <p>Utforska vatten – ge begrepp.</p> <p>Vi kommer nog aldrig helt att kunna nå målet vi skrev – att utforska vatten är enormt stort, det vi kan utvärdera är hur barnen tagit till sig rening av vatten och kretsloppet.</p> <p>Att utforska vatten är att få uppleva många olika experiment med volym, densitet, fast/lös form. Hur känns vatten – ge begrepp som varmt, kallt, genomskinligt mm. Vad är ytspänning – varför kan skraddaren gå på vatten. Väcka och behålla barn nyfikenhet.</p> <p>Kimramåla - Bygg och konstruktion</p> <p>Att ge möjligheter att utforska vår närmiljö. Vi utforskar vår nya förskolemiljö både ute och inne.</p> <p>Bygg och konstruktion: Bygga och konstruera i olika material och i olika lärmiljöer. Barnen får bygga och konstruera med olika material inomhus. Tillsammans får barnen komma fram till vad de vill bygga. Vi inhämtar nytt material efter barnens önskemål för att få miljön mer könsneutral. Vi stövar för att utveckla barnens förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.</p> <p>Mål: Promenader med olika uppdrag i våra olika miljöer. Skapa i olika tekniker och material</p> <p>Kryseboda - Bygg och konstruktion</p> <p>Avdelningens mål: Att varje barn får en större förståelse och kunskap kring bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.</p>

	<p>Lindehult - Hållbar utveckling sopsortering, återanvända material (förbrukning, naturmaterial).</p> <p>Rasslebygd - Bygg och konstruktion Syfte: Skapa förutsättningar för kommunikation Mål: att sträva efter att varje barn stimuleras och utmanas i sitt intresse för naturvetenskap och teknik och få stöd och stimulans i sin motoriska utveckling -genom bygg och konstruktion-erbjuder olika material som lockar till möten – -följa ett kretslopp tex maskar -genom att utforska sten och dess egenskaper-förstoringsägg-betong m.m.</p> <p>Trollagärde - Bygg och konstruktion Att ge möjligheter att utforska vår närmiljö. Bygga och konstruera i olika material. Avdelningens mål: Att vi går på promenader till olika ställen i vår närmiljö, t ex. bibliotek, skog och lekpark. Och att vi har tillgängligt material för utforskande. Vi vill främja barnens begreppsbyggnad.</p> <p>Åleberg - Bygg och konstruktion Varje barn ska ges möjlighet utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att: ➤ själva reflektera och dokumentera kring sitt lärande i bygg och konstruktion <p>utforska vårt närområde och samhälle, dels naturmaterial och dels byggnationer i samhället.</p> <p>Ubbemåla - Bygg och konstruktion Att låta barnen upptäcka, utveckla och undersöka olika material genom lek, sång, konstruktion, experiment mm.</p> <p>Räveberg - Bygg och konstruktion Att ge möjligheter att utforska vår närmiljö. Skapa i olika tekniker och material. Bygg och konstruktion: Bygga och konstruera i olika material och i olika lärmiljöer. Mål: Målet är nått när barnen utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap samt kan se samband i enkla kemiska processer. -för att utmana fantasin, samarbete, turtagning, stimulera språklig utveckling, koncentration, hållfasthetslära, stimulera byggintresset oavsett genus. - Detta ser vi när byggena utvecklas och pågår under längre tid och när barnen kan fortsätta på varandras byggen samt blandar olika material. Bra där</p>
--	---

3.3.2 Läsåret 2017/2018

Förskola	<p>”Stora sidan”</p> <p>Vi ska gemensamt ta ett beslut om vad vi ska jobba med gemensamt inom detta område. Lilla sidan valde att jobba med Hållbar utveckling. Vi kommer att ha kommunikation som huvudtema men vi kommer att använda vårt valda område. Av dessa fyra områden väljer vi ett tillsammans på stora sidan. Detta är ett av fyra områden som vi ska utvärdera. Vi valde att ha hållbar utveckling. Miljömässig hållbarhet, att kunna hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.</p>
----------	--

	<p>”Lilla sidan” Hur jobbar vi med hållbar utveckling kopplat till barn och kommunikation?</p>
Avdelning	<p>Hållbar utveckling</p> <p>Duvemåla</p> <p>Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själv och sin omvärld.</p> <p>Målet är uppnått när barnen visar tecken på empati, förståelse och respekt mot varandra. Det visas genom att barnen samarbetar med varandra. Att de kan vänta på sin tur och vilja hjälpa andra.</p> <p>Målet är uppnått när barnen visar respekt för materialen.</p> <p>Kimramåla</p> <p>Socialt</p> <p>Målet är när barnen kan kommunicera med varandra och kunna uttrycka sina åsikter. (säga nej genom att visa det med kropp tal och gester.</p> <p>Målet är att när alla känner igen alla i gruppen (Namn och saknar någon)</p> <p>Målet är att alla barn våga uttrycka alla sina känslor. (Känslkort)</p> <p>Kryseboda</p> <p>Saknar i dagsläget ett mål.</p> <p>Lindehult</p> <p>Utvecklar sin förmåga att ta ansvar sina egna handlingar och för förskolans miljö. Utveckling pågår när barnen tillsammans med pedagoger hjälps åt att göra fint i våra miljöer. Målet är uppnått när alla barn plockar undan efter sin aktivitet och känner ett ansvar att göra fint för nästa barn som ska använda materialet.</p> <p>Råveberg</p> <p>Varje barn ska ges möjlighet att utveckla sin förståelse för hur samhälle och natur påverkar varandra.</p> <p>Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ställa frågor kring sin närmiljö ○ Utforska vårt närområde och samhälle ○ Att se samband mellan människan och miljöpåverkan. Djur – Natur – Människan <p>Trollagärde</p> <p>”Förskolans verksamhet ska präglas av en pedagogik där omvårdnad, omsorg, fostran och lärande bildar en helhet/--/ Verksamheten ska bidra till att barnen utvecklar en förståelse för sig själva och sin omvärld.”</p> <p><i>(Målet är uppnått när...)</i></p> <p>När barnen visar tecken på empati, respekt och förståelse för varandra. Det visas genom att barnen samarbetar med varandra, att de kan vänta på sin tur och vilja hjälpa andra.</p> <p>När barnen visar respekt för materialen.</p> <p>Ubbemåla</p> <p>Målet är att barnen utvecklar intresse och förståelse för djur och natur och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra.</p>

	<p>Vi vill uppnå att barnen utvecklar sin förmåga att ta vara på förskolans miljö och ta ansvar för sina egna handlingar t,ex vid maten.</p> <p>Målet är uppnått när barnen återvinner material tex i skapandet och barnen visar intresse för djur och natur i form av frågor.</p> <p>Lila</p> <p>Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter och djur. Att kunna lite om allemansrätten.</p> <p>Målet är uppnått när vi ser att barnen börjar få förståelse för vad man får göra i naturen och lite kunskaper om växter och djur.</p> <p>Utveckling pågår när barnen ser saker i naturen som väcker intresse, vad och varför? Får man göra det här i naturen.</p> <p>Begrepp: Allemansrätten – rättigheter och skyldigheter i naturen. Djur – namn på, även växter, vad heter de.</p> <p>Röda</p> <p>Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter och djur. Att kunna lite om allemansrätten.</p> <p>Målet är uppnått när vi ser att barnen börjar få förståelse för vad man får göra i naturen och lite kunskaper om växter och djur.</p> <p>Utveckling pågår när barnen ser saker i naturen som väcker intresse, vad och varför? Får man göra det här i naturen.</p> <p>Begrepp: Allemansrätten – rättigheter och skyldigheter i naturen. Djur – namn på, även växter, vad heter de.</p> <p>Rasslebygd</p> <p>Socialt</p> <p>Målet är när barnen kan kommunicera med varandra och kunna uttrycka sina åsikter. (säga nej genom att visa det med kropp tal och gester.</p> <p>Målet är att när alla känner igen alla i gruppen(Namn och saknar någon)</p> <p>Målet är att alla barn våga uttrycka alla sina känslor. (Känslkort)</p> <p>Åleberg</p> <p>Tekniskt missöde, det skrivna dokumentet är försvunnet.</p>
--	---

3.3.3 Läsåret 2018/2019

Förskola	<p>Lilla Torg</p> <p>Arbeta mycket med sinnen och utforska skog och natur. Vi kommer att introducera mer av hållbar utveckling, experiment</p> <p>Mål: att alla barn ska känna sig säkra och få en förståelse och kunskap om djur o natur och kretsloppet.</p>
Avdelning	<p>Bökön</p> <p>Mål: Utvecklar sin förmåga att ta ansvar sina egna handlingar och för förskolans miljö.</p> <p>Vi vill att barnen ska vara medvetna om betydelsen av att hushålla med naturen resurser.</p> <p>Utveckling pågår: När vi tillvaratar / återanvänder t.ex.överblivet papper. Använder naturmaterial i verksamheten.</p>

Målet är uppnått när: Barnen har en tanke med pappret / materialet ska använda.

Duvemåla

Arbeta med bilder, taak, drama och utforskande kring djur i barnens närmiljö.

Mål Utvecklar sin förståelse för djur.

Gantesbo

Varje barn ska ges möjlighet att utveckla sin förståelse för hur samhälle och natur påverkar varandra.

Detta sker när barnen utvecklar sin förmåga att:

- Att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtal om miljöfrågor
- Utforska vårt närområde och samhälle
- Att se samband och relationen mellan människan och djur & natur. Djur – Natur – Människan

Målet är nått när:

- Barnen ställer frågor, diskuterar och reflektera
- Barnen regelbundet kommer ut i skog och samhälle. Helst en gång i veckan
- Dokumentationerna finns tillgängligt för barnen som utgångspunkt i samtal

Kimramåla

Avdelningens mål: Förskolan ska medverka till att barnen tillägnar sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Varje barn utvecklar sin förståelse för vår natur och djur och vara rädda om den/dem. Att barnen är delaktiga i våra miljöer vad gäller bygg/konstruktion samt IKT.

När målet är nått: Att barnen känner att de har inflytande och har varit delaktiga i miljöerna som vi skapar, såsom IKT, bygg och konstruktion. När barnen uppvisar en förståelse för naturens kretslopp och att de visar hänsyn till vår natur och våra djur.

”Utveckla sin förmåga att använda matematik för att undersöka, reflektera över och pröva olika lösningar av egna och andras problemställningar” (Lpfö 2.2)

Vi vill uppnå: Att barnen känner nyfikenhet, inspiration och lust till att utforska och undersöka vår miljö.

”Utveckla sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap” (Lpfö 2.2)

Lindehult

Vi vill ge alla barn möjlighet att utforska sin närmiljö, naturen i vår närhet och kunna bygga och konstruera.

Utveckla sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap” (Lpfö 2.2)

Rasslebygd

Utforskande kring djur i barnens närmiljö genom bilder, skogen, takk, sång och drama (Ex Vad heter djuren, var de bor, äter, vad heter ungarna.)

*Utvecklar sin förståelse för djur.

Räveberg

Mål: Att varje barn utvecklar respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Utveckling pågår när: När vi pratar med barnen tex vid arbete med papper i olika situationer, ska vi ge barnen förståelse för "värdet" av detta. Även annat material ska vi lära att vara rädd om och "hushållas" med. Vi pedagoger ska föregå med gott exempel. Barnen ska välja material utifrån det de vill skapa och ha respekt för detta. Då upplever de också stolthet och glädje över det de gjort.

Målet är uppnått när: När barnen har fått en förståelse för att hushålla med material och barnen lär av varandra.

Trollagärde

Vi fundera på att ha tema – hål. För vi har sett ett visst intresse för hål. Om intresset finns bland de övriga barnen så har vi en del ideer på gång. Bl a utforskar hålet-stort/litet, lägg i saker, gräva hål, bygga hål med olika material, vart finns hålen-vi letar hål, djur bor i olika hål. Locken till våtservetter kommer vi använder vi som luckor med djur innanför. App med djurlåten. Vi har även en bondgård på avdelningen. Vi tittar i vår närmiljö. Ska ev. mata fåglarna på vintern utanför vårt fönster. Vi kommer använda oss av "skräpmaterial" i våra olika ideer. Vi kommer gå till miljöhuset, för att visa barnen hur man återanvänder.

Vardagsteknik har vi på vår kub tex ringklocka, tända o släcka, öppna/stänga, vrیدا på kran osv. Har en "ramp" på avdelningen som är fysik-rulla, klättra osv.

Målet är uppnått när:

- * barnen visar intresse för djur och kanske tom härma djurets läte
- * Barnen visar intresse för det material som vi presentera/ har framme, blir nyfikna på nytt material tex ett löv faller ner från ett träd, trycka på lampknappen öppna/stänga osv.

Åleberg

När barnen visar tecken på empati, respekt och förståelse för varandra och miljön. Det visas genom att barnen samarbetar med varandra, att de kan vänta på sin tur och vilja hjälpa andra, dela med sig av sin egna kunskap.

När barnen visar respekt för materialen och naturen.

"Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen, (Lpfö98)

Krysseboda/Ubbemåla

"Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.

Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. Ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro ska prägla förskolans verksamhet. Förskolan ska medverka till att barnen tillägnar sig ett var-samt förhållningssätt till natur och miljö och förstår sin delaktighet i naturens kretslopp. Verksamheten ska hjälpa barnen att förstå hur vardagsliv och arbete kan utformas så att det bidrar till en bättre miljö både i nutid och i framtid."

"Förskolan ska bidra till att

- barnen utvecklar intresse och förståelse för naturens olika kretslopp och för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra,
- utvecklar sin förståelse för naturvetenskap och samband i naturen, liksom sitt kunnande om växter, djur samt enkla kemiska processer och fysikaliska fenomen,
- utvecklar sin förmåga att urskilja, utforska, dokumentera, ställa frågor om och samtala om naturvetenskap,

- *utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar*”

”Förskolan ska

- *ge barn möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankegångar med hjälp av ord, konkret material och bild samt estetiska och andra uttrycksformer, • ge barn möjlighet att förstå hur egna handlingar kan påverka miljön, och*
- *ge barn möjlighet att lära känna sin närmiljö och de funktioner som har betydelse för det dagliga livet samt få bekanta sig med det lokala kulturlivet.”*

Vårt mål inom detta område (Hållbar utveckling) är att barnen utvecklar förståelse för människans påverkan i naturen samt kunskap om ett hållbart sätt att leva.

Målet är uppnått när:

- Barnen själva kan sortera vårt avfall på rätt plats i miljöhuset
- Barnen uttrycker kunskap om vad man kan/ inte får göra i naturen

Vårt mål inom detta område (IKT och vardagsteknik) är att barn själva eller tillsammans med pedagog erövrar IKT och vardagsteknik som krävs i givna situationer.

Målet är uppnått när:

- Barnen på ett aktivt sätt, på egen hand eller tillsammans med en pedagog, kan använda iPaden för att exempelvis söka information
- Barnen använder vardagsteknik för att lösa enklare problem i vardagen

3.4 Förskola och hem

Styrdokument	<p><u>LpFö98/16:</u></p> <p>Förskolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och växande. Förskolans uppgift innebär att i samarbete med föräldrarna verka för att varje barn får möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar.</p> <p>Personalens förmåga att förstå och samspela med barnet och få föräldrarnas förtroende är viktig, så att vistelsen i förskolan blir ett positivt stöd för barn med svårigheter. Alla barn ska få erfara den tillfredsställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och att få uppleva sig vara en tillgång i gruppen.</p> <p>Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.</p>
Kommun	<p>Under upptakten i augusti 2017 var detta ett av områdena som skulle diskuteras på varje förskola och varje avdelning.</p>

3.4.1 Läsåret 2016/2017

Infördes höstterminen 2017.

3.4.2 Läsåret 2017/2018

Förskola	<p>”Stora sidan”</p> <p>Någonting som är jättesvårt. Vi har valt att lägga det som ett utvecklingsområde pga att det är så svårt. Hur når vi alla föräldrar? T ex de icke svensktalande som säkert missar mycket information. Bjuda in dem. De är alltid välkomna att hälsa på. Det vinnns föräldrar som vill ha mer eller mindre kontakt med oss. När det inte går under vårt uppdrag eller går in under vårt ansvar så måste vi kunna ta den diskussioner i tamburkontakten. I samhället har samtalen kretsat kring att det har känts lite otryggt och osäkert. Ibland oengagerat mottagande. Det är viktigt att vara vänligt vid mottagande även om man inte ska ha barnen hela dagen. Det är inte dina och mina barn. Det är våra barn! Vi har gemensamma barn här. Vi måste visa att vi är trygga i det här. Huvudsaken är att vi bemöter föräldrar och barn med positiv energi. Vi är säkra på vad vi har gått ut med för information. Så vi ska ha en gemensam front gentemot föräldrarna. Vi ska ha en inbjudande miljö. De viktigaste nu är att formulera målen för de valda utvecklingsområdena. ”Vi vill att barnen ska vara undersökande, skitiga, könsneutrala, alla vågar prata...”. Bryt ner utvecklingsområdena i mål på avdelningen. Få ihop något som låter bra som håller. Hur ser vi att de har hög självkänsla. OSV kriterier för detta. Målet är uppnått när...</p> <p>”Lilla sidan”</p> <p>Det är vårt ansvar att utvecklar så att föräldrarna blir delaktiga och får inflytande i vår verksamhet.</p> <p>Hur gör vi för att hitta nya vägar och olika sätt?</p>
----------	---

<p>Avdelning</p>	<p>Duvmåla</p> <p>Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättning för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt.</p> <p>Målet har uppnåtts när barnen får tillgång till annat material på förskolan än vad de erbjuds hemma tex naturmaterial som barnen kan skapa med själva.</p> <p>Kimramåla</p> <p>Målet är att vi har en bra och öppen kommunikation med föräldrarna.(använda anslagstavlan, bilder)</p> <p>Målet är att föräldrarna ska känna sig delaktiga i barnens vardag. (Månadsbrev, ringa och välkomna in)</p> <p>Målet är att välkomna föräldrarna in i vår verksamhet genom att erbjuda drop in kaffe.</p> <p>Kryseboda</p> <p>Arbetslaget ska:</p> <p>”visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer.” (Lpfö 98 rev 2016 sid 13)</p> <p>Vad vill vi uppnå: ett gott samarbete med föräldrarna och skapa trygghet.</p> <p>Målet är uppnått när: vi märker att föräldrarna är trygga och våga framföra åsikter, funderingar och tankar kring verksamheten och deras barn.</p> <p>Lindehult</p> <p>Saknar i dagsläget ett mål.</p> <p>Räveberg</p> <p>Varje barn ska ges möjlighet att tillsammans med deras vårdnadshavare känna tillit och trygghet till förskolan och personal.</p> <p>Detta sker när de:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Känner trygghet vid lämning och hämtning ○ Vågar ställa frågor ○ Ges möjlighet till insyn i verksamheten <p>Trollagärde</p> <p>”Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt.”</p> <p><i>(Målet är uppnått när...)</i></p> <p>När barnen får tillgång till annat material på förskolan än vad de har hemma. T.ex. naturmaterial och material som barnen skapar själva.</p> <p>Ubbemåla</p> <p>Målet är att ge föräldrarna möjlighet till delaktighet i verksamheten.</p> <p>(LPFÖ 98 rev 16)</p> <p>Vad vi vill uppnå är en tätare föräldrakontakt och att föräldrarna får en större inblick i verksamheten och deras barn vardag och en större förståelse för den pedagogiska verksamheten.</p> <p>Målet uppnås genom, dagligkontakt och genom månadsbrev.</p> <p>Att uppmuntra till att delta och påverka verksamheten genom att delta i föräldramötet, grupputveckling samtal, ”hälsa på en dag”, m.m.</p>
------------------	---

	<p>Målet är uppnått:</p> <ul style="list-style-type: none"> – när föräldrarna erbjuds och tackar ja till att få delta i aktiva föräldramöten, grupputveckling samtal, månadsbrev (INSTA blogg, vara med en dag?, sms) – när vi får en respons på t.ex. månadsbrev. <p>Lila</p> <p>Förskolan ska se till att ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen. Vi skickar ut månadsbrev.</p> <p>Målet är uppnått när vi får respons på våra månadsbrev.</p> <p>Röda</p> <p>Förskolan ska se till att ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen. Vi skickar ut månadsbrev.</p> <p>Målet är uppnått när vi får respons på våra månadsbrev.</p> <p>Rasslebygd</p> <p>Målet är att vi har en bra och öppen kommunikation med föräldrarna.(använda anslagstavlan, bilder)</p> <p>Målet är att föräldrarna ska känna sig delaktiga i barnens vardag. (Månadsbrev, ringa och välkomna in)</p> <p>Målet är att välkomna föräldrarna in i vår verksamhet genom att erbjuda drop in kaffe.</p> <p>Åleberg</p> <p>Tekniskt missöde, det skrivna dokumentet är försvunnet.</p>
--	--

3.4.3 Läsåret 2018/2019

Förskola	<p>Lilla Torg</p> <p>Information en daglig kommunikation med föräldrar, bilder och dokumentation</p> <p>Mål: ge barn och föräldrar delaktighet i Lilla Torgs verksamhet</p>
Avdelning	<p>Bökön</p> <p>Mål: Vi har en tillitsfull relation mellan föräldrar och personal.</p> <p>Utveckling pågår: Vi skapar tillfällen till ”småprat” för att skapa relationer till föräldrarna. Bla vid lämning/hämtning, drop-in, föräldramöte, utvecklingssamtal.</p> <p>Målet är uppnått när: När både föräldrar och pedagoger tar upp saker till diskussion och känner sig trygga i det.</p> <p>Duvemåla</p> <p>Ge föräldrar och barn tillgång till delaktighet genom våra dokumentationer. Månads information, föräldramöten, utvecklingssamtal och daglig kontakt vid lämning och hämtning.</p> <p>Mål ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utgöra inflytande.</p> <p>Gantesbo</p> <p>Varje barn ska ges möjlighet att tillsammans med deras vårdnadshavare känna tillit och trygghet till förskolan och personal.</p> <p>Detta sker när de:</p>

- Känner trygghet till personal
- Har en god kommunikation med personal
- Ges möjlighet till insyn i verksamheten

Målet är nått när:

- All personal i huset är känd för barn och vårdnadshavare. Personal, barn och vårdnadshavare lär känna varandra.
- Vårdnadshavare och barn har tillgång till dokumentationer och regelbunden information såsom månadsbrev, öppethus etc
- Det finns det öppet klimat mellan hem och förskola.

Kimramåla

Avdelningens mål: Föräldrar ska känna sig trygga, ha förtroende och känna tillit till att lämna sina barn på förskolan. Ha en bra och öppen dialog och ett bra samarbete.

När målet är nått: När föräldrarna känner sig trygga och vågar framföra sina åsikter och funderingar om verksamheten och deras barn.

”Visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer” (Lpfö 2.4)

Vi vill uppnå: Att föräldrarna känner delaktighet och inflytande i vår verksamhet och känner sig väl bemötta och lyssnade på av oss pedagoger i förskolan. ”Att ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utöva inflytande över hur målen konkretieras i den pedagogiska planeringen” (Lpfö 2.4)

Lindehult

När föräldrarna känner sig trygga och vågar framföra sina åsikter och funderingar om verksamheten och deras barn.

”Visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer” (Lpfö 2.4)

Rasslebygd

Genom månadsbrev, dokumentationsvägg, föräldramöten, utvsamtal, arbetskväll, daglig kontakt.

(se vilka som vill ha samtal, hur många som kommer på arbetskvällen)

*Ge föräldrarna möjlighet till delaktighet i verksamheten.

Räveberg

Arbetslaget ska: ”Visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer”.

Mål: Utveckling pågår när:

Vi har en dialog med den som lämnar/hämtar barnet, en check runt barnet.

Vi erbjuder samtal, föräldramöte. Föräldrasamverkan

Synliggöra vår verksamhet och då har föräldrarna möjlighet att tillsammans med pedagoger föra samtal runt detta och förhoppningsvis känna delaktighet.

Målet är uppnått när: Föräldrarna vågar/vill ha åsikter och tankar om vår verksamhet.

Trollagärde

Vi har gett föräldrarna en liten uppgift att bli ta kort på sina ytterdörrar och skicka till oss. De

ska även få ta med kort på familj/släkt till en pekbok eller trygghetskort.

Föräldrarna kommer även att få vara delaktiga med veckans tecken, som finns på anslagstavlan. Vi kommer skicka hem informationsbrev ibland för att hålla föräldrarna uppdaterade om vad vi gör osv. Samtal med föräldrarna vid inskolning.

Åleberg

När barnen får tillgång till annat material på förskolan än vad de har hemma. Tex. naturmaterial och material som barnen skapar själva. När vi har en god relation och har bra kommunikation med föräldrarna. Att bjuda in föräldrarna till arbetskvällar där barnens behov/önskemål och intresse står i fokus.

”Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

att ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen, (Lpfö98)

Kryseboda/Ubbemåla

Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna ska ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

- att varje barn tillsammans med sina föräldrar får en god introduktion i förskolan,
- att ge föräldrarna möjligheter till delaktighet i verksamheten och att utöva inflytande över hur målen konkretiseras i den pedagogiska planeringen,
- utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande, och
- att vårdnadshavare är delaktiga i utvärderingen av verksamheten.
- visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer,
- föra fortlöpande samtal med barnens vårdnadshavare om barnens trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan samt genomföra utvecklingssamtal minst en gång varje år, och
- beakta föräldrarnas synpunkter när det gäller planering och genomförande av verksamheten.

Vårt mål inom detta område är att föräldrar och barn ska uppleva trygghet i att lämna sina barn på förskolan och att den dagliga dialogen ska fungera på ett bra sätt mellan föräldrar och pedagoger. Föräldrarna ska även erbjudas delaktighet i verksamheten på olika sätt under läsåret.

Målet är uppnått när:

- När föräldrar uttrycker att de upplever trygghet med personal och verksamhet vid utvecklingssamtal eller annat samtal
- När vi har erbjudit föräldrarna delaktighet i verksamheten genom utvecklingssamtal, föräldramöten, drop in, samt aktivitetskväll/ arbetskväll

4. Innehåll – processen

Kommun	Under gemensamma träffar våren 2016 för samtliga pedagoger bryts de tre utvecklingsområdena ner till fyra begrepp vardera. Samordnare tillsammans med pedagogisk utvecklingsledare sammanställer avdelningarnas uppföljningar och utvärderingar till en resultatrapport som lämnas till förvaltningen.
Förskola	Varje förskola, tillsammans med någon ur ledningsgruppen vid behov, väljer varje år ett av dessa begrepp att fördjupa sig i och definiera vad det betyder för dem på förskolan och sätter upp gemensamma mål för hur de ska fördjupa arbetet med detta begrepp. För läsåret 2016/2017 är det beslutat att samtliga förskolor ska arbeta med begreppen Värdegrund (utvecklingsområde Demokrati) samt Modersmål och kultur (utvecklingsområde Mångfald).
Avdelning	Utifrån förskolans definition och de uppsatta målen tar varje avdelning fram konkreta delmål för att arbeta mot de gemensamma målen. Dessa delmål följs upp och utvärderas enligt punkt 6 nedan.

5. Organisation

Kommun	Samtliga pedagoger kommer att tillhöra någon nätverksgrupp som, utifrån ett givet tema, samlas två gånger per termin för att diskutera de pedagogiska utmaningarna som finns kring området utifrån de dokumentationer som varje pedagog har med sig. Ateljépedagog och IKT-pedagog kommer att ha workshops med samtliga pedagoger under läsåret för att förstärka/utmana/utöka den kunskap som redan finns. Pedagogisk utvecklingsledare/pedagogista, pedagogisk handledare och specialpedagog finns som stöd för arbetslagens reflektion samt stöd i barngrupp genom deltagande/observation för att kunna se och utmana rådande strukturer. Ledningsgrupp i samråd med PUG tillför fortbildning i form av relevanta föreläsningar fortlöpande under läsåret.
Förskola	Förskolans samordnare, tillsammans med någon ur ledningsgruppen, sammanställer förskolans arbete med de valda målområdena under januari samt augusti månad för inlämning till förvaltningen under september månad.
Avdelning	Arbetslagen lämnar en analys av sitt arbete i december samt juni till samordnare för sammanställning.

6. Tidsplan

Kommun	Se bilaga 4 till 6 – Gemensamt kalendarium. Arbetslagen följer upp arbetet varje vecka under ordinarie reflektionstid med hjälp av pedagogisk dokumentation samt en gång per månad mer noggrant. En gång per termin har varje arbetslag totalt en heldags utvärdering av de valda målområdena samt att detta dokument uppdateras.
Förskola	Förskolans samordnare, tillsammans med någon ur ledningsgruppen, sammanställer förskolans arbete med de valda målområdena under januari samt augusti månad för inlämning till förvaltningen under september månad.
Avdelning	Arbetslagen lämnar en analys av sitt arbete i december samt juni till samordnare för sammanställning.

7. Uppföljning – Utvärdering

Kommun	Pedagogiska utvecklingsgruppen analyserar vilka behov/utmaningar/framgångsfaktorer som finns utifrån varje förskolas resultatrapportsammanställning. Ledningsgruppen gör en fördjupad analys av detta och beslutar därefter vilka insatser som eventuellt behöver göras.
Förskola	I slutet på varje läsår under en arbetsplatsträff analyseras förskolans mål utifrån avdelningarnas arbete. Därefter bestämmer förskolan, tillsammans med någon ur ledningsgrupp vid behov, om nästa läsårs fokusområde, vilket kan vara samma som det arbetats med under året eller ändras till något av de övriga tre.
Avdelning	Genom verksamhetens ordinarie arbete med observation/dokumentation/pedagogisk dokumentation följer arbetslagens pedagoger barnens lärandeprocesser/tankar inom de uppsatta målområdena veckovis. Var fjärde vecka stämmer arbetslaget av arbetet på avdelningen mot de uppsatta målen utifrån vilken skillnad det gjort för barnen på avdelningen. I slutet på varje termin analyserar arbetslaget, tillsammans med någon ur ledningsgruppen, arbetet i förhållande till förskolans och avdelningens uppsatta mål under en hel dag.

8 Framgångsfaktorer

8.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	<p>Augusti 2016:</p> <p>Från tidigare år har vi uppmärksammat följande framgångsfaktorer i det övergripande arbetet. Gemensamma arbetsplatsträffar har stärkt vi-känslan inom de kommunala förskolorna och ökat likvärdigheten för alla våra barn.</p> <p>Införandet av fyra nätverksgrupper där samtliga pedagoger, förutom samordnare, har deltagit i någon grupp har gett pedagogerna möjlighet att träffas över förskolornas gränser och diskutera pedagogiska frågor utifrån ett givet tema. Även detta har stärkt vi-känslan och likvärdigheten.</p> <p>Genom PUG (pedagogiska utvecklingsgruppen) har förskolornas samordnare tillsammans med ledningsgrupp haft möjlighet att träffas varannan vecka för att diskutera och fördjupa sig i beslut, funderingar och frågor som rör förskolornas övergripande arbete.</p> <p>Varje förskola har en samordnare som är den huvudsakliga kontaktpersonen mot ledningsgrupp, förvaltning och övriga verksamheter som kommer i kontakt med förskolorna samt ansvarar för vissa administrativa uppgifter. Detta har gjort dessa arbetet bättre och smidigare, då det finns en tydlig sammanhållande kraft på förskolan som har avsatt tid för dessa arbetsuppgifter.</p> <p>De kommunala stödfunktionerna i form av pedagogisk utvecklingsledare, pedagogisk handledare, ateljépedagog samt specialpedagog har även fortsättningsvis kunnat sätta fokus på och fokuserat förskolornas utvecklingsarbete.</p> <p>Förskolecheferna har varje vecka möten på varje förskola och står därigenom i nära kommunikation med verksamheterna. Steget mellan ledning och verksamhet är kort.</p> <p>Ledningsgruppens sammansättning av olika kompetenser, utbildningar och uppgifter gör att det övergripande arbetet hela tiden ifrågasätts och stärks.</p>
--------	---

	<p>Augusti 2017:</p> <p>Att barnen ges möjlighet att arbeta i mindre grupper under större delen av tiden i verksamheten upplevs som en stor framgångsfaktor där varje enskilt barn lyfts fram mer och får större möjlighet att uttrycka sig och sin vilja. Det ger också större möjlighet att för barnen att se de andra barnen som ”fiffiga kompisar”, vilket är ett begrepp från psykolog Leif Strandberg som föreläste för samtliga pedagoger i förskolan våren 2014.</p> <p>Genom morgonmöte varje dag med barngrupperna ges de större möjlighet att bilda sig en helhet över vad dagen kommer att innehålla och större möjlighet till att utöva inflytande över hur de vill att deras dag ska se ut.</p> <p>På de förskolor där det finns möjlighet till så kallade ”gemensamma roller” upplevs detta som oerhört positivt. Att kunna ha pedagoger som är specialiserade på till exempel utemiljön eller IT-verksamheten bidrar till ett generellt större kunnande inom dessa områden för alla pedagoger.</p>
Förskola	<p>Att förskolan ser det kompetenta barnet och ger dem möjlighet att utvecklas som individer. Vi hjälper och stöttar varandra pedagoger emellan avdelningarna. Vi ser möjligheter i stället för hinder.. Vi är bra på att se/känna av barnens/gruppens behov och intressen. Vi försöker vara tillåtande till barnens önskemål och tänker oss för innan vi säger NEJ. Vi är samspelade i både barnsyn och kunskapssyn vi vet vad vi har varandra och lätt för att lyfta saker och vågar diskutera med varandra. Olika kompetenser som ger varandra utrymme och tid. Att vi hela tiden ser och är lyhörda för barnens behov. Den extremt flexibla personalen är denna avdelningens och förskolans starka sida. Frågan är hur länge vi orkar. Möjlighet att dela gruppen tack vare smårummen. Vi är bra på att: lyssna in vad barnen har för idéer och tankar. Bygga vidare på deras idéer och koppla dem till styrdokumentet. Vi är bra på att uppmärksamma alla barn och ge stöd efter varje barns förmåga och utveckling.</p>
Avdelning	<p>Duvemåla</p> <p>Att förskolan ser det kompetenta barnet och ger dem möjlighet att utvecklas som individer. Ett stabilt arbetslag som har skapat trygghet för barnen.</p> <p>Bra kommunikation på ”lillsidan” och bra samarbete.</p> <p>Kimramåla</p> <p>Det finns kunskaper inom bygg, konstruktion, språk och matematik bland våra barn som de gärna delar med sig av både till varandra och till de mindre barnen. Vi har även haft lite mindre barn bland våra barn både ute och inne, när barnen blandas i olika åldersgrupper så sker empati i gruppen. De större barnen vill gärna hjälpa till och ta hand om. Vi pedagoger är flexibla och ser alla barn i den mån det går. Vi hjälper och stöttar varandra pedagoger emellan avdelningarna.</p> <p>Kryseboda</p> <p>Ett bra arbetslag som vill mycket, rak och ärlig kommunikation och engagemang. Vi ser möjligheter i stället för hinder.</p> <p>Förskolan - ett positivt bemötande.</p> <p>Lindehult</p> <p>Vi är bra på att se/känna av barnens/gruppens behov och intressen. Vi försöker vara tillåtande till barnens önskemål och tänker oss för innan vi säger NEJ.</p> <p>Vi erbjuder barnen spännande material, lekar, sång och musik.</p>

Att varje barn får sina behov tillgodosedda, vi ser det enskilda barnet i den stora gruppen.
Att föräldrar känner trygghet i att lämna sitt barn hos oss.

Rasslebygd

vi är samspelta i både barnsyn och kunskapssyn vi vet vad vi har varandra och lätt för att lyfta saker och vågar diskutera med varandra.

Vi ser barnen som aktiva individer som tillsammans med oss ska utforska och upptäcka. Att barnen har rätt att pröva själva och rätt till sina egna tankar och handlingar.

Att kunna organisera miljön inne på avdelningen så att miljön är öppen och tillåtande. Detta gör att vi kan ha en pedagogisk verksamhet under hela dagen och att barnen själva kan starta sina aktiviteter medför att vi kan ha fler barn per personal.

Buffén är en av våra starkare sidor. Med rätt inställning och bra redskap med gör detta till en mindre stress kring matstunden. Det viktigaste är att tro på barnens egna förmågor.

Morgonmötet- återkopplingsmötet låta barnen styra sin dag på förskolan genom val på morgonmötet och att få återgå för sina kamrater vad de har upplevt.

Räveberg

Arbetslaget varit friskt och stabilt, vilket gynnar barngruppens stabilitet. Vi lyssnar på barnen och försöker fånga deras intressen. Olika kompetenser som ger varandra utrymme och tid. Dela i mindre grupper så mycket som möjligt. Jobba aktivt och medvetet med språklig medvetenhet. Utmana barnen med olika ”uppgifter”.

Trollagärde

Att vi lyssnar in barnen och att de får gå till den pedagogen de känner sig tryggast med. Att vi hela tiden ser och är lyhörda för barnens behov. Och att vi jobbar tätt över avdelningarna så man kan hjälpa varandra när det behövs, barnen känner igen pedagogerna, vilket ger trygghet.

Ubbemåla

Den extremt flexibla personalen är denna avdelningens och förskolans starka sida. Frågan är hur länge vi orkar. Vi behöver också tas omhand och uppskattas.

Åleberg

Möjlighet till att få stöd av torpedagoger/ateljérista/IT.

Miljön med ljudisolering (och jobbar med ljudet medvetet) och fönster/öppenhet mellan rum. Samarbeta med avdelningen bredvid.

Möjlighet att dela gruppen tack vare smårummen.

Röda

Vi är bra på att: lyssna in vad barnen har för idéer och tankar. Bygga vidare på deras idéer och koppla dem till styrdokumentet. Vi fördelar arbetet utifrån intresse och kunskap i arbetslaget. Dessutom försöker vi alltid lyssna och ta till oss det barnen säger och inte alltid ta för givet att de vuxna alltid har rätt. Många gånger lär barnen oss. Vi försöker även att ha en struktur i verksamheten för både barn och vuxna för att få en överskådlig och trygg vardag.

Vi använder alltid tekniken med ett syfte och hittar en balans mellan t.ex. högläsning och film (från UR).

Gällande förskolans starka sidor anser vi att torpedagogerna och utepedagogen är en tillgång. Vi känner en lättnad över att det finns personer som har det övergripande ansvaret.

Lila

	<p>Vi är bra på att uppmärksamma alla barn och ge stöd efter varje barns förmåga och utveckling.</p> <p>Ge lust att lära – hitta utmaningar som inspirerar till utveckling. Utmana nyfikenhet i både språk och kommunikation på många sätt.</p> <p>Hållbar utveckling – var rädd om vatten – ta lagom med mat – hjälpa varandra att komma ihåg detta.</p>
--	---

8.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>Att barnen ges möjlighet att arbeta i mindre grupper under större delen av tiden i verksamheten upplevs som en stor framgångsfaktor där varje enskilt barn lyfts fram mer och får större möjlighet att uttrycka sig och sin vilja. Pedagogerna får också större möjligheter att lyssna in varje barns intressen och behov. Detta ligger också i linje med vad all tillgänglig forskning säger.</p> <p>Pedagogernas morgonmöte gör dagens arbete effektivare då fokus kan ligga på dagens möjligheter och samarbete över avdelningarnas gränser och utnyttja flexibiliteten i organisationen. Morgonmöte med barngrupperna ger barnen större möjlighet att bilda sig en helhet över vad dagen kommer att innehålla och större möjlighet till att utöva inflytande över hur de vill att deras dag ska se ut.</p> <p>Att barnen ges möjlighet att själva reflektera över sin dag och sitt arbete på förskolan ökar deras delaktighet och pedagogernas förståelse för varje barns uppfattning om verksamheten och dess innehåll och bidrar till att göra förskolan till en trygg plats för alla barn.</p> <p>Ledningsgruppens sammansättning av olika kompetenser, utbildningar och uppgifter gör att det övergripande arbetet hela tiden ifrågasätts och stärks. Att ha kontor på samma plats leder till att beslut kan fattas snabbt vid behov och att frågor kan diskuteras direkt.</p> <p>De kommunala stödfunktionerna har kunnat samordna förskolornas utvecklingsarbete. Det innebär också att vi ligger i framkant med IT och barnen får möjlighet att uppleva dagens senaste teknik och bekanta sig med den under pedagogiskt ordnade former. Inom det skapande arbetet har de gemensamma inköpen av material inneburit att vi kunnat sätta fokus på att låta barnen utforska högkvalitativt och giftfritt material. Den pedagogiska utvecklingsledaren stöttar förskolechefernas och arbetslagens arbete och ser till att det finns framförhållning i organisationen och handleder och utmanar arbetslagen.</p> <p>Genom kontinuerlig gemensam fortbildning, bland annat genom nätverksgrupper, skapas en vi-känsla och en större gemensam syn på uppdraget och arbetet som i sin tur bidrar till ett positivt arbetsklimat. Det har också bidragit till ett relativt stort intresse att vidareutbilda sig, bland annat till förskollärare.</p> <p>Medvetenheten om hur miljöerna påverkar oss alla har bidragit till en bättre verksamhet.</p> <p>Vårt gemensamma reflektionsprotokoll har genomgått många förändringar under årens lopp men det verkar nu som det har "satt sig" och blivit mer naturligt och lättarbetat och bidrar till att förbättra verksamheterna.</p>
Förskola	<p>Att se varje barn och deras intresse och fånga upp dem här och nu. Förmågan att se det enskilda barnet i den stora gruppen.</p> <p>Vi är språkligt medvetna och kan utmana barnen.</p> <p>Vi är medforskande och försöker hitta utmaningar.</p> <p>Barnen är trygga.</p>

	<p>Vi pedagoger har samma barnsyn.</p> <p>Att vi får kontinuerligt utbildning.</p> <p>Vi vågar pröva nya saker och ge det en chans.</p> <p>Personal som kompletterar varandra bra – olika inriktningar som man är bra på.</p> <p>Dela barnen i mindre grupper.</p>
Avdelning	<p>Gemensamma roller</p> <p>Att kunna vara flexibel, och snabbt kunna planera om sin dag, utefter dagens situation, både på Torg, avd</p> <p>Ändå försökt kunnat se varje barn och deras intresse och fånga dem i stunden.</p> <p>Styrkan är att kunna vara flexibel och kunna kasta om planeringen oavsett vilken dag, avdelning eller andra omständigheter.</p> <p>Men också i att försöka se varje barn och deras intresse försöka fånga upp dom här och nu.</p> <p>Lila</p> <p>Stabil personalgrupp med liknande värderingar. Vi har funnits för varandra och barnen. Vi är medforskande och försöker hitta utmaningar. Vi har tillsammans med barnen lärt oss en hel del om vår natur, det kan vi dela med oss av.</p> <p>Hålla intresset för arbetet vid liv, organisera och driva det framåt. Att kunna hitta material och spel som kopplas till temat.</p> <p>Vi är bra på att lyssna in vad barnen vill arbeta med.</p> <p>Röda</p> <p>Språkligt medvetna och kan utmana barnen</p> <p>Konsekventa ramar som ger barnen trygghet, med flexibilitet när så behövs av vissa barn och situationer.</p> <p>Vi håller oss till den inriktning vi tänkt. Men kan göra vissa avsteg utifrån barnens intresse.</p> <p>Vi lyssnar på varandra och barnen kan föreslå saker som vi pedagoger kan hjälpa till att genomföra.</p> <p>T ex ville barnen ha café i lekstugan med ”kakor” och pengar, tillföra vissa spel, titta på önskade filmer om djur och natur.</p> <p>Gemensam grundsyn.</p> <p>Stabilt arbetslag</p> <p>Kimramåla</p> <p>Barnen är trygga med oss alla på Kimramåla och Rasselbygd eftersom vi har arbetat tätt ihop.</p> <p>Rasselbygd</p> <p>Barnen är trygga med alla pdagoger på Rasselbygd/Kimramåla eftersom vi har haft ett nära samarbete.</p> <p>Trollagärde</p> <p>Avdelningens starka sidor är att vi anser att vi är en trygg avdelning utan större konflikter, vilket underlättar vårt arbete både med varandra och med barnen. Och att vi har samma barnsyn. Och vi har roligt ihop! Eftersom vi arbetar på lilla sidan så tycker vi att det finns en stor samarbetsförmåga, bra sammanhållning mellan avdelningarna. Samtidigt som vi är ärliga och raka mot varandra och ingen tar illa vid sig. Det tycker vi är väldigt positivt. Vi hade gärna</p>

fortsatt jobba ihop till hösten då det fungerar så bra.

Ubbemåla

Barnens inflytande så som vid buffen.

Att vi få kontinuerligt utbildning.

Krysseboda

Vi har haft förmånen att hålla oss friska och har haft ett öppet och bra klimat. Vi stöttar och lyssnar på varandras åsikter, tankar och idéer. Vi vågar pröva nya saker och ge det en chans.

Personalen på förskolan är flexibel.

Räveberg

Förskolans: Mer medveten personal tack vare utbildningar/nätverksträffar – närmare att komma på en och samma linje. Det börjar synas genom miljö och utbyte av tankar. En tydligare ledning sedan vårterminen – lyhörda chefer som tar ansvar och ger tid till att lyssna på oss. Att Mathias och Inger är synliga i verksamheten och att de ser barnen – samtalar och är intresserade utav dem/oss. De gemensamma rollerna börjar ha rutiner och mer struktur. Fin utegård med många saker att göra och förändras så barnen finner alltid något intressant och nytt.

Avdelningens: Tillräckligt med personal. Personal som kompletterar varandra bra – olika inriktningar som man är bra på. Öppet klimat, lika arbetssätt – barnsyn. Kommunikation och följa överenskommelser. Samma regler - tycka lika inför barnen.

Lindehult

Förmågan att se det enskilda barnet i den stora gruppen. Arbeta utifrån individens behov och intressen.

Vi är lösningsfokuserade och tänker till innan vi säger Nej. Det händer att en pedagog blir inne med två barn och en är ute med tolv. Funkar det? Då kör vi!!

Bra dialog med föräldrarna, nära kontakt som gör att samarbetet fungerar bra mellan hemmet och förskolan.

Duvmåla

- Dela barnen i mindre grupper. Mer ensamarbete som pedagog med färre barn.
- Utnyttja miljöerna. Använda det material som finns och utnyttja tiden till meningsfulla aktiviteter.
- Vara närvarande i barnens aktiviteter.
- Samarbete, utbyte och öppenhet mellan kollegor.

8.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	
Avdelning	

9. Hinder och utmaningar

9.1 Läsåret 2016/2017

Kommun	Augusti 2016: Som noterats även tidigare år så är tiden ett av våra stora hinder. Vi skulle gärna se fler dagar
--------	--

då förskolan kan vara stängd så all pedagogisk personal kan träffas och ta del av samma fortbildning och ha tid för diskussioner kring vårt utvecklingsarbete. En del av detta är att kunna lösgöra samtliga pedagoger under två-tre sammanhängande dagar i upptakten av ett nytt läsår. Likaså begränsningen i tid på arbetslags-/förskolenivå att kunna lösgöra arbetslag för arbetslagsreflektioner ser vi som ett hinder.

Vi skulle även vilja se utökade resurser för pedagogisk utvecklingstid på varje förskola så varje arbetslag fick möjlighet att diskutera verksamheten under minst två timmar per vecka, jämfört med en timme per vecka idag.

I dagsläget har förskolorna ansvar för, inom ramen för den pedagogiska bemanningen, ekonomibiträdesuppgifter. Att vi har utbildade förskollärare som utför uppgifter såsom att ta emot och lägga upp mat eller diska är, i vår mening, ett hinder för utvecklingen inom förskolorna. Vår pedagogiskt utbildade personal bör kunna fokusera på det pedagogiska uppdraget under hela dagen och inte känna en stress över praktiska detaljer som kan skötas av ej pedagogiskt utbildad personal. Vi förordrar att helt lyfta bort dessa delar ur den pedagogiska bemanningsorganisationen och lägga dem utanför på samma sätt som städuppgifterna idag.

Ett nytt och uppdaterat resursfördelningssystem som är anpassat till de förutsättningar och beslut Bildningsnämnden tagit, Skolverkets allmänna råd, områdenas socioekonomiska förutsättningar och tar hänsyn till de barn i behov av särskilt stöd som finns inom förskolan ser vi som en nödvändighet för ett fortsatt bra och långsiktigt utvecklingsarbete.

Vi har påbörjat arbetet med den röda tråden 1-16/19år tillsammans med grundskolans rektorer då vi diskuterar övergången till förskoleklass. Detta är en av de stora utmaningarna framför oss där vi behöver hitta en gemensam plattform att stå på för barnens bästa. Likaväl behöver vi inom förskolan arbeta med de övergångar vi har inom våra verksamheter för att barnens bästa ska komma i första rummet.

Augusti 2017:

Det absolut största hindret är avsaknaden av vikarier, framförallt utbildade vikarier. Under våren har vi vid många tillfällen stått helt utan vikarier och verksamheterna har därigenom gått på knäna och inte kunnat ha den kvalitet som vi eftersträvar.

På samma linje är avsaknaden av utbildad personal en stor utmaning, hur kan vi tillgodose behovet av förskollärare och barnskötare på längre sikt? Tillsammans med Vilhelm Moberg Gymnasium kommer vi att starta en lärlingsutbildning till barnskötare. Vi har även lämnat in förslag till förvaltningen kring hur vi kan stötta den personal i verksamheten som vill läsa till förskollärare. Om inget görs åt ovanstående riskerar kvaliteten att sjunka inom verksamheterna.

En utmaning är att vi inte vet hur många barn som kommer att födas under de nästkommande fem åren och därigenom anpassa våra bemanningsinsatser efter detta. Detta är något vi fortlöpande behöver undersöka och diskutera så att vi inte överanställer utbildad personal och tvingas till uppsägningar längre fram. Det vore önskvärt att köpa in prognoser kring detta såsom Daniel Jonsson föreslagit.

Som noterats även tidigare år så är tiden ett av våra stora hinder. Vi har ett stort behov av flera dagar då förskolan kan vara stängd så all personal kan träffas och ta del av samma fortbildning och ha tid för diskussioner kring vårt utvecklingsarbete, särskilt då andelen utbildade sjunker. En del av detta är att kunna lösgöra samtlig personal under två-tre sammanhängande dagar i starten av ett nytt läsår. Vårt förslag är att detta förläggs under tiden för sommarstängningen, för detta krävs en samordning med fritidshemmen vilket gjorde att förslaget föll i år.

	<p>Vi tror dock på modellen och föreslår att detta införs nästa läsår.</p> <p>Vaktmästares och städpersonals uppgifter och begränsningar i deras arbetsuppgifter motsvarar inte de behov som verksamheterna har vilket innebär att våra pedagoger får ta av sin pedagogiska tid för att utföra uppgifter såsom att sätta upp hyllor, flytta möbler mellan verksamheter eller dammsuga mattor. Vi anser att det är orimligt att förskolornas behov inte utgör grunden för det som utförs.</p> <p>Förskolornas samordnare har fått vidgade, inofficiella, arbetsuppgifter på sitt bord som inte var tänkt från början. Vi kommer att ta höstterminen 2017 till att se över samordnarens arbetsuppgifter och förtydliga dessa och/eller göra om systemet för samordnare från grunden.</p>
Förskola	<p>Förskolan har haft ont om personal i omgångar, vilket medför att reflektionstider med mera hamnar åt sidan och vilket i sin tur gör att man hamnar efter i att planera verksamheten. Detta ökar stressen hos personalen när man känner otillräcklighet. Barngrupperna är stora och man känner från flera håll att man inte hinner med barnen. Att organisationen kring torg och ateljé inte kommit igång, deras roll i det pedagogiska arbetet saknas. Ett stort hinder har varit den frånvarande vaktmästaren, vi upplever att det finns en ovilja att hjälpa oss vilket har varit väldigt problematiskt för vår verksamhet. Vi upplever att det har tillkommit fler arbetsuppgifter utöver vårt uppdrag. Vi hinner inte med det administrativa och känner att det tar tiden från vårt egentliga uppdrag.</p>
Avdelning	<p>Duvemåla</p> <p>Att avdelningarna ibland blir drabbade när många är sjuka/lediga och man måste hjälpa varandra. Vi har missat många reflektionstillfällen och ibland har bara en kunnat gå iväg. Fokus ligger mer på att få dagen att fungera än att verksamheten ska göra det. Det blir svårt att få en kontinuitet i projektet.</p> <p>Fördela erfarna pedagoger jämnt över avdelningarna.</p> <p>Kimramåla</p> <p>Vår arbetsbelastning är tuff och sjukskrivningarna ökar bl, a pga. stress då vi fått mycket nya arbetsuppgifter såsom ökad dokumentation</p> <p>Barn som behöver extra stöd tar mycket tid då personaltätheten minskat och de andra barnen blir lidande. De får inte den stimulans som de skulle behöva för att utvecklas till fullo. Detta ökar stressen hos personalen när man känner otillräcklighet. Vi behöver ha gemensam barnsyn och värderingar i vår verksamhet. Flexibilitet mellan avdelningarna och vara lyhörda för varandras behov.</p> <p>Kryseboda</p> <p>Många reflektionstider som har försvunnit många klämdagar, inskolningar och tolksamtal och även bortfall av personal.</p> <p>Ny personal till hösten och att Anna har 20 % samordnare.</p> <p>Stor barngrupp med olika behov.</p> <p>Begränsat utbud av material för att ge barn förutsättningar att t.ex. utveckla byggen.</p> <p>Morgonmötena tar för lång tid och tar då tid från barngruppen.</p> <p>Lindehult</p> <p>Det läggs på mer arbete på oss och samtidigt får vi mindre personal, mindre planeringstid och ovissheten när personal är sjuk – hur det ska lösas.</p> <p>Morgonmötena tar för lång tid från barngruppen.</p>

Barngruppens storlek är för stor till antal personal och lokalutrymme.

Rasslebygd

Är en genomgångs avdelning vilket medför att barnen upplever det rörigt och otryggt. Personalen känner att det vardagliga samtalet ofta blir stört av andra som ska gå igenom.

Dörrarna på avdelningen som innebär att det blir fler rum men också att de är mindre som gör att det är svårare att inreda med rum i rummet som är en viktig del i alla olika möten.

Personalbrist och att inte får något gehör under morgonmötet och olika bild om hur många barn per personal klarar man.

Ett hinder är också att vi inte har samma arbetssätt som gör att detta blir en otrygghet för barnen och en krock med vad barnen är vana vid och att avdelningens miljö inte tas till vara på som det är tänkt.

Räveberg

Byte av arbetslag varje läsår, då det tar lång tid att jobba ihop sig och få en gemensam grundsyn och administrativa rutiner.

Att det ständigt behövs täckning på andra avdelningar, det gör att en del av kontinuiteten på avd. brister, och man är ständigt mer eller mindre frustrerad.

Ha överblick på utegården, röja sly för bättre översikt.

Trollagärde

Att det är svårt att få ihop dagen eftersom det alltid är personalbrist.

Finns inte så många pedagoger med lång erfarenhet utan att en får ta massa ansvar för allt det administrativa och utvecklingssamtal mm. Att man får sin reflektion när man ska och att det kommer personal i tid, så man kommer iväg. Våldigt många gånger har vi inte kunnat gå iväg på utsatt tid, för vi har inte blivit avlösta då, så det drabbar vår reflektions tid.

Ubbemåla - De största hindren just nu är personaltätheten och behovet av timvikarier. Vi kör just nu med första hjälpen verksamhet. Barngruppen är för stor och flera barn behöver särskilt stöd och hjälp i många situationer. Vi måste i nu situationen dela på gruppen hela tiden och har svårt att då få den där stunden med projekt eller vad vi nu vill göra.

Åleberg

Personalbrist, för stora grupper. Att organisationen kring torg och ateljé inte kommit igång. Deras roll i deras det pedagogiska arbetet saknas.

Röda

Ett stort hinder har varit den frånvarande vaktmästaren, vi upplever att det finns en ovilja att hjälpa oss vilket har varit väldigt problematiskt för vår verksamhet.

Vi som jobbat mycket med IKT anser att det är ohållbart med rådande uppkoppling.

Det är även kännbart för både barn och personal när det har varit en sådan omsättning på vikarie.

Vi upplever att det har tillkommit fler arbetsuppgifter utöver vårt uppdrag. Vi hinner inte med det administrativa och känner att det tar tiden från vårt egentliga uppdrag.

Lila

Vi har tappat IT-kompetens då en kollega som var duktig på det har slutat.

En sak som fungerar dåligt är organisationen på eftermiddagarna – vem ska plocka undan?

Vilka aktiviteter ska våra barn kunna ta del av på nya förskolan? Vem har ansvar?

9.2 Läsåret 2017/2018

Kommun	<p>Neddragningen av bemanningen i våra förskolor genom justeringen av delningstalen har gjort att många pedagoger känner att de inte räcker till och detta befarar vi kommer att resultera i ökade sjuktal. Vi ser också att insatserna för barn i behov av särskilt stöd har ökat samtidigt som bemanningen i förskolan minskat.</p> <p>Den minskade bemanningen får konsekvenser i att verksamheterna behöver vara mer vuxenstyrd vilket innebär mindre inflytande för barnen. Det är också en ständigt pågående diskussion kring hur dagen praktiskt ska lösas i stort sett alla arbetslag vilket tar tid och kraft från pedagogerna. Ytterligare en konsekvens kan vara att fortbildning får ställas in pga att pedagogerna inte kan avvaras från verksamheten.</p> <p>Det absolut största hindret är avsaknaden av vikarier, framförallt utbildade vikarier. Under läsåret har vi vid många tillfällen stått helt utan vikarier och verksamheterna har därigenom gått på knäna och inte kunnat ha den kvalitet som vi eftersträvar. På samma linje är avsaknaden av utbildad personal en stor utmaning, hur kan vi tillgodose behovet av förskollärare och barnskötare på längre sikt?</p> <p>Ett nytt och uppdaterat resursfördelningssystem som är anpassat till de förutsättningar och beslut Bildningsnämnden tagit, Skolverkets allmänna råd, områdenas socioekonomiska förutsättningar och tar hänsyn till de barn i behov av särskilt stöd som finns inom förskolan ser vi som en nödvändighet för ett fortsatt bra och långsiktigt utvecklingsarbete.</p> <p>Att budgetarbetet inte tar hänsyn till vår kunskap ser vi som ett hinder, t ex kostnaden för behovet av stöd till barn i behov av särskilt stöd eller att statsbidrag inte räknas som ett tillägg utan en del av ordinarie budget som blir en minuspost om vi inte beviljas bidraget. Detta försvårar vårt interna ekonomiarbete och skapar en stor osäkerhet kring vårt ekonomiska resultat.</p> <p>Som noterats även tidigare år så är tiden ett av våra stora hinder. Vi skulle gärna se fler dagar då förskolan kan vara stängd så all pedagogisk personal kan träffas och ta del av samma fortbildning och ha tid för diskussioner kring vårt utvecklingsarbete. En del av detta är att kunna lösgöra samtliga pedagoger under två-tre sammanhängande dagar i upptakten av ett nytt läsår. Likaså begränsningen i tid på arbetslags-/förskolenivå att kunna lösgöra arbetslag för arbetslagsreflektioner ser vi som ett hinder. Pedagogernas ambitioner att förbättra den pedagogiska miljön begränsas även den av tiden, samt av otydligheten i tanken om vem det är som ska utföra arbetet. Pedagogerna själva, centrala resurser, vaktmästare, etc.</p> <p>Vi skulle även vilja se utökade resurser för pedagogisk utvecklingstid på varje förskola så varje arbetslag fick möjlighet att diskutera verksamheten under minst två timmar per vecka, jämfört med en timme per vecka idag.</p> <p>I dagsläget har förskolorna ansvar för, inom ramen för den pedagogiska bemanningen, ekonomibiträdesuppgifter. Att vi har utbildade förskollärare som utför uppgifter såsom att ta emot och lägga upp mat eller diska är, i vår mening, ett hinder för utvecklingen inom förskolorna. Vår pedagogiskt utbildade personal bör kunna fokusera på det pedagogiska uppdraget under hela dagen och inte känna en stress över praktiska detaljer som kan skötas av ej pedagogiskt utbildad personal. Vi förordrar att helt lyfta bort dessa delar ur den pedagogiska bemanningsorganisationen och lägga dem utanför på samma sätt som städuppgifterna idag.</p> <p>Vaktmästares och städpersonals uppgifter och begränsningar i deras arbetsuppgifter motsvarar inte de behov som verksamheterna har vilket innebär att våra pedagoger får ta av sin pe-</p>
--------	--

	<p>dagogiska tid för att utföra uppgifter såsom att sätta upp hyllor, flytta möbler mellan verksamheter eller dammsuga mattor. Vi anser att det är orimligt att förskolornas behov inte utgör grunden för det som måste utföras. Samarbetet med andra förvaltningar är under uppbyggnad, men det är långt kvar innan vi har en samsyn på uppdraget och vems verksamhet som bör ha tolkningsföreträdare.</p> <p>En utmaning är att vi inte vet hur många barn som kommer att födas under de nästkommande fem åren och därigenom anpassa våra bemanningsinsatser efter detta. Detta är något vi fortlöpande behöver undersöka och diskutera så att vi inte överanställer utbildad personal och tvingas till uppsägningar längre fram. Det vore önskvärt att köpa in prognoser kring detta såsom ekonom Daniel Jonsson tidigare föreslagit.</p> <p>Att kunna hitta en organisation som fungerar och passar varje förskola utifrån de förutsättningar som finns är en utmaning som inte kan se likadan ut mellan förskolorna. Varje förskola har unika förutsättningar och behov.</p> <p>Ökningen av familjer med annat modersmål gör kommunikationen med vårdnadshavare och barn mer utmanande och tidskrävande.</p> <p>Att låta saker och ting få ta tid och inte rusa framåt utan stanna upp och reflektera över nuet är en utmaning för alla inom förskolan tillsammans med att kunna se hela dagen som pedagogisk verksamhet och att alla barn är alla pedagogers angelägenhet. Detta samtidigt som blicken måste lyftas för att se det som är planerat framåt och organisera utifrån det, t ex gemensamma träffar för pedagogerna.</p> <p>Där vi inte har lokaler byggda för förskoleverksamhet finns det en utmaning i att göra lokalerna ändamålsenliga. Tyvärr är det inte möjligt i alla lägen och barn och pedagoger tvingas anpassa sig till lokaler som motarbetar förskolans arbete.</p>
Förskola	<p>Vi kan bli bättre på att bestämma vem som gör vad med barnen.</p> <p>Att täcka upp vid frånvaro på både egna och andra avdelningar.</p> <p>Att bemöta och välkomna alla föräldrar så att de känner sin välkomna och tillgodose deras behov och önskemål så att vi får deras tillit.</p> <p>Bristen på vikarie.</p> <p>Tyvärr har en del pedagoger sett Torget som en plats till barnpassning eller lekhall.</p> <p>Att se alla som allas och att oavsett arbetslag så är alla barn allas och att man hjälps åt och inte stänger dörrarna.</p> <p>Under flera av våra reflektionstider har vi haft elevhälsan hos oss. Därför har det blivit färre tider för oss att reflektera.</p> <p>Vi hade önskat mer framförhållning när det kommer till större evenemang såsom påsk, midsommarfirande eller liknande.</p> <p>För barn som inte har det svenska språket finns det fortfarande tillfällen där de har svårt att hitta kompisar och vara en del i leken.</p> <p>Att försöka föra samman en från början väldigt splittrad grupp med många personalbyten som påverkat barnen negativt.</p>
Avdelning	<p>Gemensamma roller</p> <p>Tyvärr har en del pedagoger sett Torget som en plats till barnpassning eller lekhall.</p> <p>Jag har försökt att jobba bort detta genom att prata med pedagogerna vad man kan göra på Torget, och att ha olika ”aktivitetslådor”, även ute</p>

Ett stort hinder har varit att pedagogerna bara skicka ut barn till mig som om det vore en lekhall eller barnpassning.

Detta är något jag försöker jobba bort men också att få en fungerande struktur i veckorna

Börjar hitta tillbaka till mitt arbetsätt men med modifieringar så det passa torget

Lila

Vi kan kanske bli lite bättre på att bestämma vem som gör vad med barnen. Tydligare vems uppdrag det är.

Det kan vara svårt att nå fram till alla ibland då vi har så många barn med annat modersmål.

Tiden är ibland knapp, svårt att hinna med det där lilla extra. Att hinna med den som är lite svag – hur lösa.

Dra ner på ambitionerna och inte ha så höga krav på oss själva. Det kommer att bli en tuff höst.

Röda

Att inte ha utbildad/erfaren personal så vi kan dela gruppen i den utsträckning som behövs.

Möten under verksamhetstid.

Brist på vikarier.

Att täcka upp vid frånvaro på både egna och andra avdelningar.

Kimramåla

Det har varit mycket personalbyten och hela dagen tänket blir lidande eftersom vi byter personal och stöttar på andra avdelningar.

Har anpassat vår verksamhet eftersom vi delar avdelning med HNK.

Att bemöta och välkomna alla föräldrar så att de känner sig välkomna och tillgodose deras behov och önskemål så att vi får deras tillit.

Rasslebygd

Bristen på vikarie. Att alltid behöva stötta någon avdelning. "Heladagentänket" fallerar. Att bemöta alla föräldrar så det känner sig välkomna och delaktiga.

Trollagärde

Den största utmaningen är nog att ha en väl fungerande verksamhet samtidigt som man har barn med särskilda behov, och när man inte får någon extra personal för det utan att man ska få det att fungera med resten av gruppen. Det är både ett hinder och utmaning. Vi upplever att det blir fler fall med barn i behov av särskilt stöd och svårare utmaning för oss.

En lösning hade ju varit mer resurser till förskolan. Så att man får mer möjlighet att jobba med våra mål och riktlinjer.

Ubbemåla

Att se alla som allas och att oavsett arbetslag så är alla barn allas och att man hjälps åt och inte stänge dörrarna.

Hindret är många gånger för att få den pedagogiska verksamhet att flyta på, resursfördelningen.

Lösningen är att man öppnar dörrarna och ta in och beblanda barn åldersmässigt för att lösa upp vissa avdelningar vissa tider eller dagar.

Hindret kan även vara att man har bar som "utmanar" eller "oroar" och som kräver upp till en personal vissa tillfällen som kan vara svåra att täcka upp.

Krysseboda

Vi känner att barn i behov av extra stöd ibland har åsidosatts och vi befärrar att hösten kommer bli en utmaning för oss att kunna ge barnen den tid de behöver/har rätt till. Vi är lite oroliga hur vi ska räcka till på eftermiddagarna till hösten.

Ny personal ska in i barngruppen och vi ska byta avdelning och det kan påverka barngruppen.

Under flera av våra reflektionstider har vi haft Gerd hos oss. Därför har det blivit färre tider för oss att reflektera.

Det har också varit tillfällen då ingen har kunnat ta våra barn.

Räveberg

Vi hade önskat mer framförhållning när det kommer till större evenemang såsom påsk, midsommarfirande eller liknande. Vi vill kunna förbereda barnen för vad som komma skall. Behövs någon veckans framförhållning innan avdelningsplaneringsdag så vi kan planera verksamheten. Ibland har vi fått veta några dagar innan. Många upplever att man förlorar det gemytliga med traditioner och istället det upplevs stressat och ”få det överstökad”. Vi behöver tydligare instruktioner om vad som ska hända så vi kan förklara för barnen. Det behövs en tydlig ledare som leder alla för att även vi vuxna ska veta vad vi ska göra.

Mer framförhållning när det kommer till nya rutiner eller regler. Att man talar om för oss vuxna i god tid att det en ny rutin, ex att det blev buffé på torget. Inget vi visste om utan det var så en dag när vi kom ut. Vi vuxna behöver förklara för barnen vad som förväntas av dem på torget/maten. Detta gör även det kan bli irritation mellan pedagoger.

Pedagoger som fortfarande tänker ”mitt och ditt” - både mot barn och mot material. Pedagoger som inte tar sitt ansvar utan låter barn ”göra som de vill”. Matron på torget vid mellanmålet är emellanåt hemsk, barn som skriker, hoppa i soffor och personal som blundar för problemet. (Gäller inte alla)

Personal (vissa) som pratar högt och över huvuden under mellanmål och frukost, stör och ger ej matro.

Tydligare ledare på morgonmöten som kan säga till och vara hård. Visa respekt för varandras taltid. Många pratar i mun och många tar upp ”onödiga saker” som kan tas en och en.

Lindehult

Det blev en utmaning när en personal blev långtidssjukskrivning och olika personal skulle täcka upp, men löste sig ganska bra till slut när Ingela kunde täcka den mesta tiden.

När barngruppen utökades efter jul har vi fått arbeta för att få in de nya barnen i gruppen. För tre barn som inte har det svenska språket finns det fortfarande tillfällen där de har svårt att hitta kompisar och vara en del i leken...

Duvemåla

- Att försöka föra samman en från början väldigt splittrad grupp med många personalbyten som påverkat barnen negativt.
- Att hantera barn i behov av särskilt stöd, de resurser och den tid det kräver
- Sjukskrivningar och brist på vikarier

9.3 Läsåret 2018/2019

Kommun	
Förskola	

Avdelning	
-----------	--

10. Bilagor

10.1 Bilaga 1 – Handlingsplan Modersmålsstöd

Svar från förskolan till Skolinspektionen

Omedelbara åtgärder:

- Samtlig pedagogisk personal ska under februari och mars 2016 läsa boken ”Flera språk i förskolan” från Skolverket. All personal har egna tjänstedatorer och får läsa den som PDF. Boken diskuteras under april månads gemensamma arbetsplatsträff utifrån de frågeställningar som finns i boken.
- Samtlig pedagogisk personal får under februari och mars 2016 i uppgift att bekanta sig med skolverkets webbplats ”Tema modersmål – mötesplats för modersmål i förskolor och skolor”. Webbplatsens innehåll och användning kommer att diskuteras under april månads gemensamma arbetsplatsträff.
- Den 18 april 2016 föreläser Jeanette Ohlson-Carlborg en halvdag för samtlig pedagogisk personal på temat Kulturmöten i förskolan och skolans värld.
- Modersmåls lärare i arabiska finns att tillgå för förskolan 1 timme/vecka.

Långsiktiga åtgärder:

- I verksamhetsplanen för förskolan i Emmaboda kommun som ska gälla från hösten 2016 till och med våren 2019 kommer ”Mångfald” att vara ett av de fyra utvecklingsområdena. Varje utvecklingsområde kommer att definieras av två huvudmål och under utvecklingsområdet Mångfald kommer utvecklingen av modersmålsstöd vara ett. Exakt formulering av huvudmålet bestäms efter samråd med förskolornas samordnare.
Ledningsgrupp (förskolechefer, pedagogisk utvecklingsledare, ateljépedagog samt administratör) tillsammans med förskolornas samordnare ansvarar för att detta blir utfört senast maj 2016. Samtliga arbetslag ansvarar för att arbeta utifrån verksamhetsplanen från och med augusti 2016 och följa upp och utvärdera sitt arbete vid två tillfällen per termin.
- Sedan hösten 2015 har förskolan haft fem nätverksgrupper för pedagogiska diskussioner och hösten 2016 kommer dessa samordnas mer med verksamhetsplanens utvecklingsområden. En nätverksgrupp kommer att fokusera på Mångfald/Kultur/Modersmål och har som uppgift att diskutera och utveckla det konkreta arbetet i barngrupperna på dessa områden. *Förskolans pedagogiska utvecklingsledare tillsammans med förskolans specialpedagog ansvarar för innehållet och arbetet i denna nätverksgrupp som startar i början av höstterminen 2016.*
- Förskolan vill initiera ett samarbete med skolan där skolelever med annat modersmål kan komma och läsa för barn på förskolan med samma modersmål. Detta kan integreras som en del i skolans modersmålsundervisning. Om det finns möjlighet till detta samordnar vi med biblioteket för att få fram relevant litteratur. *Förskolechef tar kontakt med rektor senast under februari 2016 och därefter kontakt med biblioteket.*
- Förskolans IKT-ansvarige får i uppdrag att under vårterminen undersöka vilka tekniska verktyg som kan inhandlas för att stödja och underlätta arbetet med modersmål i förskolan. *Förskolans IKT-ansvarige lägger fram olika alternativ för förskolechef senast maj 2016.*
- Under inskolning av barn med annat modersmål kommer förskolan att hantera dem som barn i behov av särskilt stöd och tillsätta extra resurser, bland annat i form av vikarier, återkommande möten med tolkstöd och modersmåls lärare, för att ge barnen och deras familjer en bättre introduktion i förskolans verksamhet på så sätt att förskolans pedagoger känner att alla barn kan mötas utifrån sina förutsättningar och

behov. *Förskolechef tar kontakt med förvaltningschef och förvaltningsekonom under februari 2016 för att tillse att de ekonomiska medlen för detta finns.*

- Förskolan behöver utökade möjligheter till modersmåls lärare. 5 timmar per förskola, vecka och språk är önskvärt. *Förskolechef tar kontakt med förvaltningschef och förvaltningsekonom under februari 2016 för att tillse att de ekonomiska medlen för detta finns och därefter kontakt med kommunens modersmåls samordnare.*
- Då flertalet av de barn med annat modersmål som kommer till förskolans verksamheter är flyktingar och/eller asylsökande är det önskvärt att förskolans verksamhet finns med på de inledande samtalen som förs med familjerna när de blivit kommunplacerade. *Förskolechef tar kontakt med flyktingsekreterare Emelie Qviberg på Integrationsenheten i Emmaboda kommun under mars 2016.*

10.2 Bilaga 2 – Arbetsrutin Modersmålsstöd

10§ SL Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Förskolan kan bidra till att barn som tillhör de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet. Lpfö 98 s.6

”Språk och lärande hänger oupplösligt samman liksom språk - och identitetsutveckling. Förskolan skall lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta tillvara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskap inom andra områden. Förskolan ska medverka till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.”(Lpfö 98, s.7)

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- Tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld,
- Utvecklar sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv,
- Utvecklar nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra.
- Utvecklar intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner, (Lpfö 98, s.10)

Förskolans mål

- Få möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.
- Få stöd i att utveckla en dubbelkulturtillhörighet.

Förskolan ska

När vi får barn med ett annat modersmål än svenska ska vi börja med att inventera förskolans förutsättningar. Har vi pedagoger som talar barnets modersmål? Finns andra barn på förskolan med samma modersmål? Det är frågor som vi bör ha med vid placering av barn. Har vi tillgång till modersmålslärare?

Finns det inte tillgång till flerspråkig pedagog eller modersmålslärare så kan den svenska talande pedagogen tillsammans med föräldrarna ändå göra mycket för att stimulera barnets modersmål.

Barnet

Att stödja barnet i sitt modersmål så tidigt som möjligt är viktigt eftersom den tidiga språkstimulansen har stor betydelse oavsett vilket språk det gäller. Det är viktigt för barnet att inte barnets modersmål avbryts då det börjar i förskolan.

Föräldrarna

Förskolan ska komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska utvecklas riket och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen ska därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen.(Lpfö s.13)

Ev. så behövs en tolk inför föräldrasamtalet.

Vi pedagoger kan tala med föräldrarna om att forskningen säger att ett väl utvecklat modersmål underlättar inläringen av ett annat språk. Vi uppmuntrar föräldrarna till att använda sitt hemspråk och försöka få dem förstå att modersmålet är grunden för att barnet lättare ska lära sig svenska.

Pedagoger ska även prata med föräldrarna om deras kultur, vara pålästa för att få en förförståelse för deras kultur och att få veta vad som är viktigt för föräldrarna t.ex. att inte äta griskött.

Barn och föräldrar ska veta att vi tycker att deras modersmål är viktigt och att vi uppmuntrar till att det används genom att:

- Personalen lär sig hälsningsfraser och andra ord.
- Involvera de andra barnen på förskolan genom att lära dem några ord.

- Att visa intresse för barnets modersmål. Att använda en skrivbok där både pedagoger och föräldrar kan anteckna ord som är bra att känna till. Ord som är viktiga i olika sammanhang under dagen, samtalen/aktiviteten och leken. Vill föräldrarna lära oss sånger på deras modersmål?
- Stimulera språket genom att låta barnet lyssna på deras modersmål från andra källor såsom cd med musik, sagor eller att titta på DVD. Vi ska ta hjälp av bibliotek och internet för att hitta material. Leta upp appar som vi kan använda till våra läsplattor.

I arbetet med barnets svenska språkutveckling ska pedagogerna medvetet arbeta med att orden och begreppen ska förtydligas eftersom vi använder ord som är okända för barnet. Fastän barnet använder vissa ord så är det inte säkert att de vet betydelsen av ordet.

Finns personal/modersmåls lärare som pratar barnets språk så kommer den att tala sitt modersmål i det dagliga arbetet och arbeta enligt punkterna här nedan. Grunderna för att språket ska utvecklas på ett gynnsamt sätt är att inflödet är rikligt = att barnet får höra språket och att utflödet är rikligt = barnet får möjlighet att använda sina språkliga kunskaper. Innehållet får inte vara för svårt, men gärna snäppet över barnets nivå så att barnet får utmaningar.

Det är genom att möta språket i meningsfulla sammanhang som barnet tar till sig språket därför ska arbetet genomsyra hela verksamheten och under hela dagen genom att:

T.ex. vilka sånger sjunger man i barngruppen? Vad betyder orden i Bä, bä vita lamm? Hur kan vi göra sången begriplig? Pedagogerna ska bearbeta texten så att man försäkras om att barnet förstår innehållet. Finns texten översatt till andra språk?

Genom att sätta ord på allt man gör i samband med olika rutinsituationer så ökar man ordförrådet. T.ex. att vid påklädningen benämna klädesplagg vid ord, färg på kläderna och hur det känns att ha dem på sig.

Fånga upp de ord som barnet säger för att ge dem sammanhang och mening. T.ex. genom att vara närvarande i leken. Samtala om vad som händer, ge förklaringar och prata om vad som hänt på en nivå som barnet förstår.

Pedagogerna ska tänka på att barnet ska få höra språket samtidigt som vi ska tänka på att barnet ska få många möjligheter att själva formulera sina tankar, önsknings och behov.

Planerade stunder där barnet ska kunna samtala och verka i mindre grupper. Här kan vi arbeta med språket genom böcker. Genom att låta barnet följa med i handlingen genom bilderna. Förklara svåra ord. Låta barnen återberätta sagan, samtala om boken – ställa frågor. Berätta sagan med hjälp av konkret material – språkpåsar eller dramatisera. Här kan vi ta hjälp av föräldrarna som kan läsa sagan på barnets modersmål. Bra att ta en bok som finns på svenska och på barnets modersmål.

IKT för modersmål i förskolan

Spel och multimedia kan användas i förskolan för att utveckla barns modersmål och det svenska språket. En rik och språkutvecklande miljö där barn kan lära tillsammans av varandra och med engagerade vuxna gynnar språkutvecklingen.

Pekplattor är extra bra för flerspråkiga förskolebarn, det visar en licentiatavhandling från Uppsala universitet. Med hjälp av plattorna kan barnen höra böcker på sitt andra modersmål, använda pedagogiska appar samt kommunicera med barn på andra förskolor via exempelvis Skype.

Språkstimulerande spel och appar

På sidan Modersmålsappar listas appar som har inbyggt tal på flera språk, inte bara svenska. Dessa appar kan användas för att utveckla barns modersmål även om det inte alltid är appens ursprungliga syfte.

Många appar finns tillgängliga på flera olika språk och kan på så sätt stimulera barnens modersmål. Ett exempel på webbplats är Skolappar där lärare skriver recensioner kopplade till läroplanen.

På Utbildningsradions barnwebb finns bland annat spelet Katten musen tiotusen. Det kan spelas på svenska, arabiska, finska, samiska, spanska, surani och turkiska. På barnwebben finns också filmer och sagor på olika språk. (Skolutveckling-spel och appar-Skolverket.)

Källor

Läroplan för förskolan Lpfö 98

Myndighet för skolutveckling (2008) Flerspråkighet i förskolan. Stockholm.

Tidningen Förskolan Nr 4(2009). Nationella minoriteter i förskola och skola.

Skolverket. Skolutveckling-spel och appar-Skolverket.

www.modersmal.skolverket.se

10.3 Bilaga 3 – Emmaboda vår framtid

Emmaboda kommunfullmäktige antog 24 mars 2015 en vision:

”Emmaboda kommun skall vara den öppna, företagsamma och miljömedvetna kommunen med god tillväxt som är attraktiv för näringsliv, föreningsliv och invånare – en naturlig mötesplats i sydost.”

Utifrån denna vision tog kommunens ledningsgrupp fram fem stycken utvecklingsområden och till varje utvecklingsområde olika målområden. Förskolan är inte direkt omnämnd i dessa utvecklings-/målområden men är, som vi ser det, en viktig kugge i maskineriet att nå visionen. Nedan är våra tankar kring hur förskolan i Emmaboda kommun stöttar visionen.

A – Emmaboda kommun som attraktiv knutpunkt och mötesplats.

En aktiv och, i samhället, synliggjord förskola som kännetecknas av hög kvalitet och tillgänglighet kan locka fler familjer till kommunen. Genom vårt nuvarande arbete, bland annat genom den årliga utställningen på biblioteket, synliggör vi kommunens barn och ger dem en plats i det offentliga rummet.

Förskolan har satsat på att anordna fortbildning för samtliga pedagoger i kommunen och har vid flertalet tillfällen bjudit in närliggande kommuners pedagoger att medverka i dessa fortbildningar. Emmaboda har då blivit en mötesplats för pedagoger inom förskolan.

B – Näringslivsfrämjande aktiviteter – stöd och service till företag.

Förutom att förskolan i sitt ordinarie uppdrag stöttar kommunens företag genom att möjliggöra att fler kan förvärvsarbeta så har förskolan det stora uppdraget att vara familjernas första kontakt med kommunens bildningsväsende. Förskolan är barnens första steg i det livslånga lärandet och genom att ge barnen möjlighet att bli innovativa och kreativa samhällsmedborgare som vågar lyckas kan förskolan bidra till ett ökat företagande.

C – Boende, fritid, kultur och miljö.

Förskolan i Emmaboda kommun strävar efter att vara en aktiv del av samhället och ge barnen möjlighet att se och reflektera kring det samhälle som finns och har funnits där de bor. Genom detta kan barnen se vilka möjligheter som finns och vilka möjligheter som de kan skapa i framtiden.

Läroplanen för förskolan beskriver att förskolan ska arbeta med miljöfrågor för att barnen ska få en förståelse för naturens kretslopp och hur människor, natur och miljö påverkar varandra. Bland annat genom att vi återanvänder ”skräpmaterial” i de skapande verksamheterna får barn möjlighet att reflektera kring hur vi använder jordens ändliga resurser och att vi ska ha respekt för och vara rädda om vår miljö.

D – Sysselsättning, integration, jämlikhet, jämställdhet och mångfald.

För många nyanlända är förskolan den första riktiga kontakten med det svenska samhället. Genom det vardagliga arbetet möjliggörs en naturlig integration.

Jämlikhet, jämställdhet och mångfald är ord som i många år genomsyrat förskolans verksamhet och finns tydligt uttryckt som arbetsområde i läroplanen.

Genom att barnen ges möjlighet att pröva och utmanas i det de är intresserade av skapas en naturlig grogrund för innovation och initiativ som i förlängningen kan leda till ett ökat företagande och därigenom en ökad sysselsättning.

E – Infrastruktur – Förutsättningar för att bo och verka i hela kommunen.

Förskolan har satsat på att få modern teknik att bli ett naturligt inslag i verksamheterna, bland annat för att barnen ska bli bekväma med att kommunicera på många olika sätt.

En av grundtankarna för förskolans arbete är att det ska vara likvärdigt. Det ska inte spela någon roll var i kommunen ett barn bor, barnet ska få likvärdiga förutsättningar för att utvecklas till den bästa människa barnet kan bli. Likvärdigt innebär inte likadant och varje förskola är därför unikt anpassad till de förutsättningar och utmaningar som finns i dess närområde.

Genom införandet av helg, natt och kvälls-verksamheten har förskolan möjliggjort att fler kan arbeta de tider som samhället kräver.

10.4 Bilaga 4 – Gemensamt kalendarium 2016-2017

Vecka	Datum	Aktivitet
33 – 25	Augusti 16 – Juni 16	Litteratur enligt särskild lista utifrån nätverksgrupper. Kompenseras med 3 timmar/termin.
33	15-19 Augusti	Eftermiddagar till varje arbetslag, iordningställande av miljöer och pedagogiska diskussioner enligt särskilt dokument.
	18 Augusti	Upptaktsdag (stängd dag) enligt separat program. Arbetstid 08 ⁰⁰ -17 ⁰⁰
34	22 Augusti	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Träff nätverksgruppsledare 15 ⁰⁰ -16 ³⁰
	24 Augusti	Gemensam APT - Föreläsning Ann Åberg – 16 ³⁰ -20 ³⁰
35	29 Augusti	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
36 – 44	September – Oktober	Auskultation i förskoleklass. Förskoleklass auskulterar i förskola. Förskolechefer informerar under augusti/september.
36 – 39	September	APT egna förskolan Gemensam diskussionspunkt: Ann Åbergs föreläsning Nätverksgrupperna informerar varandra
36	5 September	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – IKT 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
37	12 September	Pedagogisk dokumentationskurs 4
	14 September	Gemensam APT - Föreläsning Ann Åberg – 16 ³⁰ -20 ³⁰
38	19 September	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Modersmål/Kultur 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
39	26 September	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
40	3 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Pedagogiska miljöer 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
41	10 Oktober	IT-Café 13 ³⁰ -16 ³⁰
	14 Oktober	Halvdagsutbildning för några 08 ³⁰ -11 ⁰⁰ – Information kommer senare
42	17 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Värdegrund 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
43	24 Oktober	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
44	31 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – IKT 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
44 – 48	November	APT egna förskolan tillsammans skolans pedagoger.
45	7 November	Pedagogisk dokumentationskurs 4
46	14 November	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Modersmål/Kultur 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
47	21 November	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
48	28 November	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Pedagogiska miljöer 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
49 – 51	5 – 23 December	Utvärderingsdag
49	5 December	IT-Café 13 ³⁰ -16 ³⁰
	6 December	Gemensam APT
50	12 December	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Värdegrund 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
51	19 December	Reservtid för Workshop/IT-Café 13 ³⁰ -16 ³⁰
2 – 5	Januari	APT egna förskolan Gemensam diskussionspunkt: Nätverksgrupperna informerar varandra

2	9 Januari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
3	16 Januari	Pedagogisk dokumentationskurs 4
4	23 Januari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – IKT 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
5	30 Januari	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
6	6 Februari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Modersmål/Kultur 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
7	13 Februari	IT-Café 13 ³⁰ -16 ³⁰
	15 Februari	Gemensam APT
8	20 Februari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Pedagogiska miljöer 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
9	27 Februari	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
10 – 13	Mars	APT egna förskolan Gemensam diskussionspunkt: Nätverksgrupperna informerar varandra
10	6 Mars	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Värdegrund 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
11	13 Mars	Pedagogisk dokumentationskurs 4
	17 Mars	Halvdagsutbildning för några 08 ³⁰ -11 ⁰⁰ – Information kommer senare
12	20 Mars	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – IKT 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
13	27 Mars	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
	31 Mars	Stängd dag
14	3 April	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Modersmål/Kultur 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	6 April	Gemensam APT
15	10 April	Pedagogisk dokumentationskurs 4 Studiebesök
17	24 April	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
18 – 22	Maj	APT egna förskolan Gemensam diskussionspunkt: Nätverksgrupperna informerar varandra
19	8 Maj	Workshop 13 ³⁰ -16 ³⁰
20	15 Maj	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Pedagogiska miljöer 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
21	22 Maj	IT-Café 13 ³⁰ -16 ³⁰
22	29 Maj	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksträff – Värdegrund 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
23 – 25	5 – 22 Juni	Utvärderingsdag
24	12 Juni	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
	13 Juni	Gemensam APT – Tema Glitter & Glamour
25	19 Juni	Reservtid för Workshop/IT-Café 13 ³⁰ -16 ³⁰
	23 Juni	Midsommarafton – Dans och fest på egen hand

10.5 Bilaga 5 – Gemensamt kalendarium 2017-2018

Vecka	Datum	Aktivitet
23-27	Maj 17 – Juni 17	En heldag för varje arbetslag (som de ser ut till hösten) för planering inför läsåret. Varje förskola gör eget schema för detta.
33 – 25	Augusti 17 – Juni 18	Litteratur enligt särskild lista utifrån nätverksgrupper. Kompenseras med 3 alt 6 timmar/termin (se litteraturlista).
32–35	Augusti	APT egna förskolan
35	28 Augusti	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 1 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	30 Augusti	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
36	4 September	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	5 September	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
37	11-15 September	Uppföljning
	11 September	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 1 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
38	18 September	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	20 September	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Pedagogisk dokumentationskurs 5 – Träff 1 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
	21 September	Stängningsdag för förskolan. Särskilt program kommer.
39	25 September	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 1 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	2 Oktober	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
41	9 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 1 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	11 Oktober	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
42	16 Oktober	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
		Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
43	23 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 2 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	29 Oktober	<i>Sommartid slutar. Flytta klockan 1 timme bakåt.</i>
44	30 Okt – 3 Nov	Uppföljning
	30 Oktober	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	1 November	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Pedagogisk dokumentationskurs 5 – Träff 2 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
45–48	November	APT egna förskolan
45	6 November	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 2 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	13 November	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
47	20 November	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 2 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	22 November	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
48	27 November	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
49–51	December	Utvärderingsdag
49	4 December	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 2 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	7 December	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
50	11 December	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ⁰⁰

	13 December	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
51	18 December	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 3 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
2–5	Januari	APT egna förskolan
3	15 Januari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 3 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	17 Januari	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
4	22 Januari	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
		Pedagogisk dokumentationskurs 5 – Träff 3 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
5	29 Januari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 3 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
6	5 Februari	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	6 Februari	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
	7 Februari	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
7	12 – 16 Februari	Uppföljning
	12 Februari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 3 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
8	19 Februari	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 6 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
9	26 Februari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 4 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	28 Februari	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
9–13	Mars	APT egna förskolan
10	5 Mars	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 6 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
11	12 Mars	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 4 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
12	19 Mars	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 7 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	21 Mars	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Pedagogisk dokumentationskurs 5 – Träff 4 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
	23 Mars	Stängningsdag för förskolan. Särskilt program kommer.
25 Mars	<i>Sommartid börjar. Flytta klockan 1 timme framåt. Trandagen!</i>	
13 – 14	26 Mar – 6 Apr	Uppföljning
13	26 Mars	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 4 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	30 Mars	<i>Långfredagen</i>
14	2 April	<i>Annandag påsk</i>
15	9 April	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 4 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	11 April	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
16	16 April	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 7 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
		Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
17	23 April	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 5 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
18–22	Maj	APT egna förskolan
18	1 Maj	<i>Första maj</i>
	2 Maj	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
19	7 Maj	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 5 16 ⁰⁰ -17 ³⁰

	<i>10 Maj</i>	<i>Kristi Himmelfärdsdag</i>
18	2 Maj	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
20	14 – 18 Maj	Uppföljning
	14 Maj	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 8 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	16 Maj	Pedagogisk dokumentationskurs 5 – 17 ⁰⁰ -19 ⁰⁰ Studiebesök
	<i>17 Maj</i>	<i>Förskolans dag</i>
21–22	28 Maj – 1 Juni	VårRundan
21	21 Maj	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 5 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	23 Maj	Öppen IT-workshop 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
22	28 Maj	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 8 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
23	4 Juni	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 5 16 ⁰⁰ -17 ³⁰
	<i>6 Juni</i>	<i>Nationaldagen</i>
	7 Juni	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
24	11 Juni	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 1 – Träff 9 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
25	18 Juni	Nätverksgrupp Ny inom förskolan 2 – Träff 9 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	<i>22 Juni</i>	<i>Midsommarafton – Dans band i band</i>

10.6 Bilaga 6 – Gemensamt kalendarium 2018-2019

Vecka	Datum	Aktivitet
32–35	Augusti	APT egna förskolan
32	9–10 Augusti	Upptaktsdagar, en heldag för varje arbetslag enligt särskilt program.
34	20 Augusti	Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
		<i>Skolstart</i>
35	27 Augusti	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ³⁰
36	3 September	Nätverksgrupp Pedagog 1 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	4 September	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
37	10-14 September	Uppföljning
	10 September	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ³⁰
12 September	TAKK Höstgrupp – Träff 1 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	
38	17 September	Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	19 September	Pedagogisk dokumentationskurs 6 – Träff 1 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
	20 September	Stängningsdag för förskola, fritids och skola. Särskilt program kommer.
39	24 September	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ³⁰
	26 September	TAKK Höstgrupp – Träff 2 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
	27 September	Arbetsmiljögrupp – 09 ³⁰ -11 ⁰⁰
40	1 Oktober	Nätverksgrupp Pedagog 2 – Träff 1 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
41	8 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ³⁰
	10 Oktober	TAKK Höstgrupp – Träff 3 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
42	15 Oktober	Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
43	22 Oktober	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ³⁰
	24 Oktober	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
	28 Oktober	<i>Sommartid slutar. Flytta klockan 1 timme bakåt.</i>
44	29 Okt – 2 Nov	<i>Höstlov</i>
		Uppföljning
		Återkoppling förskoleklass. Tag kontakt med förskoleklassen inför detta.
	29 Oktober	Nätverksgrupp Pedagog 1 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
31 Oktober	TAKK Höstgrupp – Träff 4 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	
44–48	November	APT egna förskolan
45	5 November	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ³⁰
7 November	Pedagogisk dokumentationskurs 6 – Träff 2 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰	
46	12 November	Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	14 November	TAKK Höstgrupp – Träff 5 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
47	19 November	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ³⁰
48	26 November	Nätverksgrupp Pedagog 2 – Träff 2 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	29 – 30 November	<i>Studiedagar för skolan</i>
49–51	December	Utvärderingsdag
49	3 December	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰

		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ³⁰
	6 December	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
50	10 December	Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	12 December	TAKK Höstgrupp – Träff 6 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
51	17 December	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ³⁰
	20 December	<i>Skolan slutar</i>
2–5	Januari	APT egna förskolan
2	7 Januari	<i>Studiedag för skolan</i>
	8 Januari	<i>Skolstart</i>
3	14 Januari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ³⁰
	17 Januari	Arbetsmiljögrupp – 09 ³⁰ -11 ⁰⁰
4	21 Januari	Nätverksgrupp Pedagog 1 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	23 Januari	Pedagogisk dokumentationskurs 6 – Träff 3 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
5	28 Januari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 6 15 ³⁰ -17 ³⁰
	30 Januari	TAKK Vårgrupp – Träff 1 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
6	4 Februari	Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	5 Februari	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
7	11 – 15 Februari	Uppföljning
	11 Februari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 6 15 ³⁰ -17 ³⁰
13 Februari	TAKK Vårgrupp – Träff 2 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰	
8	18 – 22 Februari	<i>Sportlov</i>
	18 Februari	Nätverksgrupp Pedagog 2 – Träff 3 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
9	25 Februari	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 7 15 ³⁰ -17 ³⁰
	27 Februari	TAKK Vårgrupp – Träff 3 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
10–13	Mars	APT egna förskolan
10	4 Mars	Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
11	11 Mars	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 7 15 ³⁰ -17 ³⁰
	13 Mar	TAKK Vårgrupp – Träff 4 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
12	18 Mars	Nätverksgrupp Pedagog 1 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	19 Mars	Stängningsdag för förskola, fritids och skola. Särskilt program kommer.
13	25 Mars	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 8 15 ³⁰ -17 ³⁰
		<i>Trandagen!</i>
	27 Mars	Pedagogisk dokumentationskurs 6 – Träff 4 16 ⁰⁰ -19 ⁰⁰
	31 Mars	<i>Sommartid börjar. Flytta klockan 1 timme framåt.</i>
14	1 – 5 Apr	Uppföljning
	1 April	Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	3 April	TAKK Vårgrupp – Träff 5 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
15	8 April	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 8 15 ³⁰ -17 ³⁰
16	15 April	Nätverksgrupp Pedagog 2 – Träff 4 15 ³⁰ -17 ⁰⁰

	17 April	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
	19 April	Långfredagen
17	22 – 26 April	Påsklov
	22 April	Annandag påsk
18–22	Maj	APT egna förskolan
18	29 April	Nätverksgrupp Barnskötare 1 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	1 Maj	Första maj
19	6 Maj	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 9 15 ³⁰ -17 ³⁰
	8 Maj	TAKK Vårgrupp – Träff 6 16 ⁰⁰ -18 ⁰⁰
20–21	13– 24 Maj	VårRundan
20	13 – 17 Maj	Uppföljning
	13 Maj	Nätverksgrupp Pedagog 1 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	15 Maj	Pedagogisk dokumentationskurs 6 – 17 ⁰⁰ -19 ⁰⁰ Studiebesök
	16 Maj	Förskolans dag
21	20 Maj	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 9 15 ³⁰ -17 ³⁰
	23 Maj	Arbetsmiljögrupp – 09 ³⁰ -11 ⁰⁰
22	27 Maj	Nätverksgrupp Barnskötare 2 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	30 Maj	Kristi Himmelsfärdsdag
	31 Maj	Lovdag för skolan
23–26	Juni	Utvärderingsdag
23	3 Juni	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 1 – Träff 10 15 ³⁰ -17 ³⁰
	6 Juni	Nationaldagen
	7 Juni	Lovdag för skolan
24	10 Juni	Nätverksgrupp Pedagog 2 – Träff 5 15 ³⁰ -17 ⁰⁰
	13 Juni	Gemensam APT – 17 ³⁰ -20 ⁰⁰
	14 Juni	Skolavslutning
25	17 Juni	PUG 13 ⁰⁰ -15 ⁰⁰
		Nätverksgrupp Förskollärare 2 – Träff 10 15 ³⁰ -17 ³⁰
	21 Juni	Midsommarafton – Varannan sill, varannan vatten.